

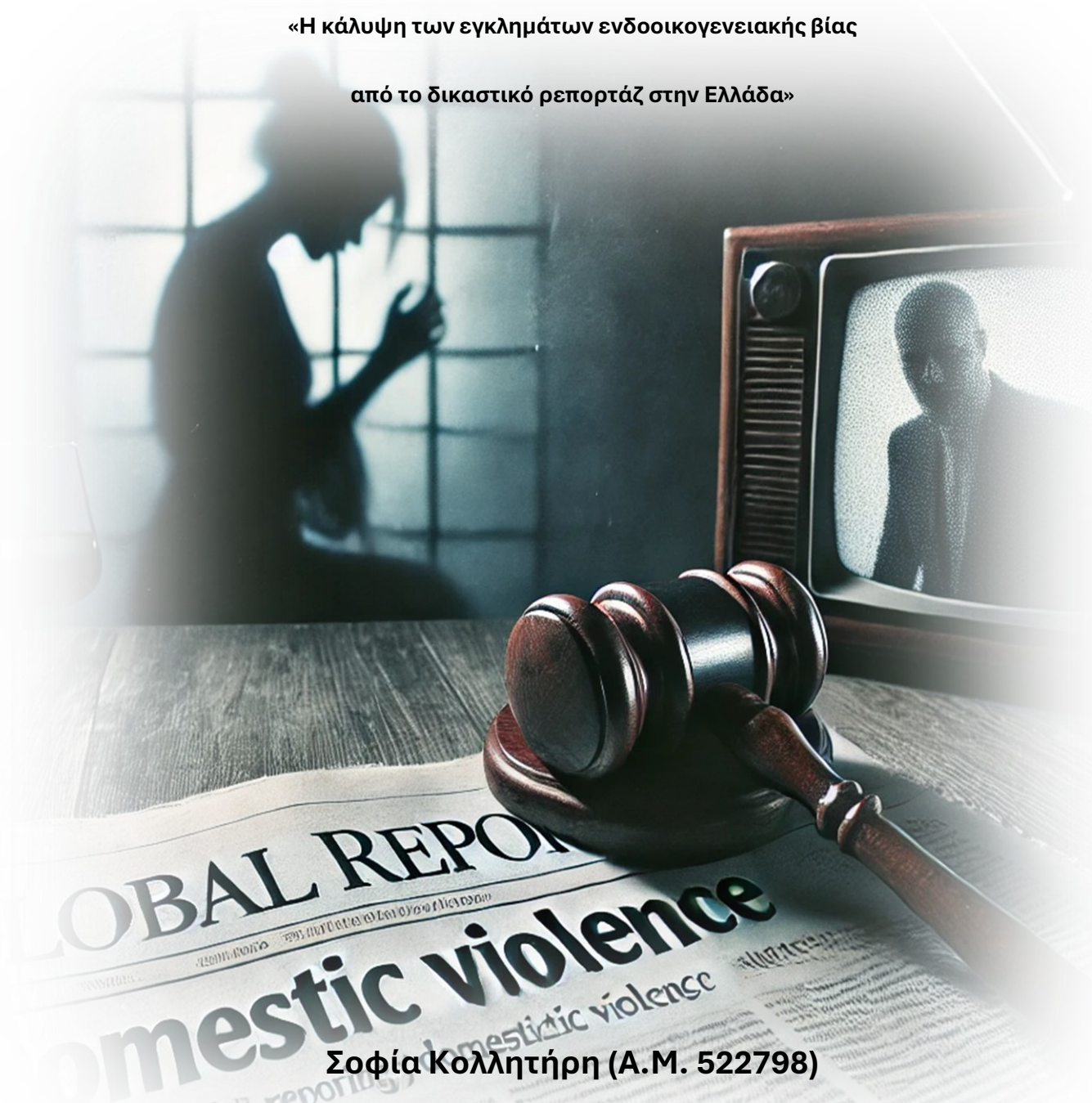
Σχολή Κοινωνικών Επιστημών

ΜΠΣ Σύγχρονες Δημοσιογραφικές Σπουδές

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η κάλυψη των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας

από το δικαστικό ρεπορτάζ στην Ελλάδα»

Σοφία Κολλητήρη (Α.Μ. 522798)

Επιβλέπων καθηγητής : Περικλής Πολίτης

Αθήνα 2025

Στα παιδιά μου Βασίλη, Σπύρο και Αλέξανδρο.

*“Sometimes I thought about quitting,
but then I noticed who was watching”*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το δικαστικό ρεπορτάζ είναι είδος δημοσιογραφίας με μεγάλες προκλήσεις για το δημοσιογράφο που το υπηρετεί, γιατί απαιτεί να υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στην ανάγκη για πλήρη ενημέρωση και διαφάνεια απέναντι στο κοινό, και την υποχρέωση σεβασμού του κατηγορουμένου και του τεκμηρίου αθωότητας που ισχύει βάσει νόμου έως την οριστική δικαστική απόφαση. Η σημασία του δικαστικού ρεπορτάζ είναι διττή καθώς συμβάλλει μέσω της έρευνας στην εξιχνίαση εγκλημάτων, ενημερώνει το κοινό για τη διαδικασία απονομής δικαιοσύνης και διαμορφώνει το αίσθημα εμπιστοσύνης σε αυτή.

Αντικείμενο κάλυψης του δικαστικού ρεπορτάζ αποτελούν και τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας. Αυτά αποτελούν ιδιαίτερο είδος στην ελληνική έννομη τάξη και παρουσιάζουν ιδιαίτερο κοινωνικό ενδιαφέρον καθώς αφορούν τον βασικό κοινωνικό πυρήνα, την οικογένεια. Είναι χαρακτηριστικό ότι σταδιακά υπήρξε αλλαγή της κοινωνικής αντίληψης που συχνά αντιμετώπιζε την ενδοοικογενειακή βία ως δικαιολογημένη (πχ εγκλήματα τιμής ή πάθους) ή ως γεγονότα «εν οίκω» τα οποία δε θα έπρεπε να δημοσιοποιούνται. Σήμερα, η κοινωνία και η έννομη τάξη ενθαρρύνουν την εξωτερίκευση και δημοσιοποίηση τέτοιων συμπεριφορών, και την τιμωρία τους από τη δικαιοσύνη. Στην διαμόρφωση αυτού του νέου ηθικού κώδικα συνέβαλε σαφώς το κίνημα #MeToo.

Στην Ελλάδα η κάλυψη τέτοιων εγκλημάτων εξακολουθεί να μην είναι πλήρως απαλλαγμένη από στερεότυπα είτε αυτά αφορούν το φύλο, την κοινωνική θέση ή και την εξωτερική εμφάνιση των εμπλεκόμενων μερών. Επίσης στις περιπτώσεις που μελετώνται στην παρούσα έρευνα και αφορούν ενδοοικογενειακή βία με έμφυλο στοιχείο, παρουσιάζεται κάποιες φορές ελλιπής καθώς αντικείμενο της δημοσιογραφικής ατζέντας γίνεται ένα τέτοιο έγκλημα όταν φτάσει σε ακραίο σημείο ανθρωποκτονίας ή βαριάς σωματικής βλάβης και όχι εν τη γενέσει του. Σύμφωνα με τους επαγγελματίες δημοσιογράφους το συγκεκριμένο είδος δημοσιογραφίας είναι ιδιόμορφο και παρουσιάζει δυσκολίες λόγω των ευαίσθητων πληροφοριών που περικλείει, της ανάγκης ισορρόπησης της γρήγορης πληροφόρησης και της δικαστικής διαδικασίας, και λόγω εξωτερικών επεμβάσεων. Υπάρχει μεγάλη ηθική ευθύνη προκειμένου να σταματήσει η αναπαραγωγή του κύκλου της βίας.

Λέξεις κλειδιά: ενδοοικογενειακή βία, έμφυλη βία, δικαστικό ρεπορτάζ, στερεότυπα

ABSTRACT

Court reporting is a kind of journalism with great challenges for the journalist who works on it, because it requires the existence of balance between the need for full information and transparency towards the public, and the obligation to respect the accused as well as the presumption of innocence which applies until the final judgment. The importance of court reporting is twice as important as it contributes through its research to crime solving, informs the public about the process of administration of justice and shapes the feeling of trust on it.

Subject of coverage of court reporting are also domestic violence crimes. These make up a special kind in the Hellenic legal order and are of particular interest as they regard the basic core of society, family. It is typical that there was a gradual change of social consciousness which often used to treat domestic violence as something justified (crimes of honor/passion) or as in-home events which should not be publicly disclosed. Today, both society and legal order encourage the disclosure of such behavior, as well as their punishment from justice. The #MeToo movement contributed crucially in the formation of this new moral code.

In Hellas, coverage of such crimes continues to not be fully exempt from stereotypes, regarding either gender, social status or even the appearance of the involved parties. Additionally, in the cases which are studied in this research, and concern domestic violence crimes regarding gender, coverage is sometimes incomplete as such a crime becomes of journalistic interest when it reaches the extreme points of homicide or serious bodily harm, and not in the beginning of it all. According to professional journalists, this kind of journalism in particular is peculiar and presents difficulties due to sensitive information which it includes, the need for balance between quick informing and judicial procedures and due to external factors. There is a high moral value in order to stop the cycle of violence.

Key words: domestic violence, gender-based violence, court reporting, stereotypes

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή

Κεφάλαιο 1

Το δικαστικό ρεπορτάζ ως ιδιαίτερο είδος δημοσιογραφίας

- 1.1. Ο ρόλος του δικαστικού ρεπορτάζ
- 1.2. Ηθική διάσταση του δικαστικού ρεπορτάζ
- 1.3. Αρχές για την ορθή εκπόνηση του δικαστικού ρεπορτάζ
- 1.4. Η αρχή «Όλα στο φως» και το τεκμήριο αθωότητας
- 1.5. Η πορνογραφία της βίας

Κεφάλαιο 2

Ο δημοσιογράφος του δικαστικού ρεπορτάζ: σύγχρονες προκλήσεις, τάσεις και τεχνικές

- 2.1. Κατάρτιση στο πεδίο κάλυψης και κατανόηση του αντικειμένου
- 2.2. Προσαρμογή στο σύγχρονο ψηφιακό περιβάλλον των μέσων μαζικής ενημέρωσης

Κεφάλαιο 3

Το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας.

- 3.1. Ένα κοινωνικό φαινόμενο με πολυδιάστατες συνέπειες
- 3.2. Νομικό πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας

3.3. Από τα «εγκλήματα πάθους» στην «γυναικοκτονία». Η αλλαγή κουλτούρας απέναντι στην ενδοοικογενειακή βία και η επίδραση του κινήματος #MeToo.

Κεφάλαιο 4

Μέθοδος

- 4.1. Ερευνητικοί στόχοι και ερωτήματα**
- 4.2. Μεθοδολογία της έρευνας**
- 4.3. Επιλογή υποθέσεων προς έρευνα και ανάλυση**
- 4.4. Συλλογή δεδομένων**

Κεφάλαιο 5

Η παρουσίαση των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας

- 5.1. Θεωρητική προσέγγιση**
- 5.2. Ανάλυση υποθέσεων**
 - 5.2.1. Υπόθεση Καρολάιν Κράουτς**
 - 5.2.2. Υπόθεση Σοφίας Πολυζωγοπούλου /Απόστολου Λύτρα**
 - 5.2.3. Υπόθεση Όλγας Δημητροπούλου**
 - 5.2.4.Υπόθεση Διδυμότειχου, 2 Αυγούστου 2024**
 - 5.2.5. Υπόθεση Λάρισας, 3 Αυγούστου 2023**
 - 5.2.6. Υπόθεση Θεσσαλονίκης, 16 Ιουνίου 2022**
- 5.3. Συμπεράσματα**

Κεφάλαιο 6

Ζητήματα και προκλήσεις για τον δημοσιογράφο του δικαστικού ρεπορτάζ – Η άποψη των ρεπόρτερ

- 6.1. Το ζήτημα των εξωτερικών πιέσεων στο δικαστικό ρεπορτάζ**
- 6.2. Το ζήτημα του τρόπου κάλυψης ενός δικαστικού ρεπορτάζ στις περιπτώσεις εμπλοκής γνωστού ή ισχυρού προσώπου**
- 6.3. Το ζήτημα των έμφυλων στερεοτύπων στο δικαστικό ρεπορτάζ**
- 6.4. Το ζήτημα της κοινωνικής διάστασης της ενδοοικογενειακής βίας**
- 6.5. Το ζήτημα της ευθύνης των δημοσιογράφων στην ευαισθητοποίηση του κοινού και τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης**
- 6.6. Το ζήτημα της επιλογής κατάλληλων δημοσιογραφικών πρακτικών κατά την κάλυψη εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας**
- 6.7. Το ζήτημα των προκλήσεων και δυσκολιών κατά την κάλυψη εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας**

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εισαγωγή

Ένα από τα πιο σοβαρά κοινωνικά ζητήματα παγκοσμίως είναι η ενδοοικογενειακή βία. Οι επιπτώσεις του φαινομένου αυτού δεν πλήττουν μόνο τα θύματα αλλά και το κοινωνικό σύνολο εν γένει καθώς αφορούν τον πυρήνα της κοινωνίας, την οικογένεια. Με τον όρο ενδοοικογενειακή βία εννοούμε κάθε μορφή βίας, σωματική, ψυχολογική, λεκτική, σεξουαλική ή οικονομική που ασκείται προς το θύμα από μέλος της οικογένειάς του ή άτομο με το οποίο έχει στενή προσωπική σχέση. Στην Ελλάδα, όπως και σε παγκόσμια κλίμακα, η έξαρση αυτού του είδους βίας τα τελευταία χρόνια αναγνωρίστηκε ως ιδιαίτερο κοινωνικό φαινόμενο μείζονος σημασίας και μάλιστα για την αντιμετώπισή του έχουν ξεκινήσει συντονισμένες δράσεις εκ μέρους της Πολιτείας τόσο σε νομοθετικό επίπεδο όσο και για τη δημιουργία κοινωνικών φορέων και οργανισμών για την προστασία των θυμάτων. Ωστόσο, παρά την αυξανόμενη ευαισθητοποίηση γύρω από αυτό το φαινόμενο τα αποτελέσματα της αυστηροποίησης του νομικού πλαισίου δεν είναι ακόμα ικανοποιητικά, τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας παρουσιάζουν ανησυχητική αύξηση και η αντιμετώπισή τους αποτελεί μείζονα πρόκληση για τη διαφύλαξη της έννομης τάξης.

Το δικαστικό ρεπορτάζ είναι ένα ιδιαίτερο είδος δημοσιογραφίας με αντικείμενο την κάλυψη των δικαστικών υποθέσεων και την ενημέρωση του κοινού για το νομικό πλαίσιο, τη διαδικασία αλλά και τις αποφάσεις των δικαστηρίων. Στις περιπτώσεις που η δημοσιογραφική κάλυψη κάθε είδους εγκλημάτων γίνεται με πληρότητα, ηθική, δεοντολογία και υπευθυνότητα ενισχύεται η δικαιοσύνη, προστατεύονται τα δικαιώματα των εμπλεκομένων μερών και κυρίως των θυμάτων και διαμορφώνεται ορθά η κοινωνική αντίληψη. Σε αντίθετη περίπτωση είναι σαφές ότι υπάρχει κίνδυνος παραπλάνησης του κοινού, δημιουργίας ή αναπαραγωγής στερεοτύπων και ανεπανόρθωτης βλάβης για τα εμπλεκόμενα μέρη δηλαδή τα θύματα (κυρίως) αλλά και τους κατηγορούμενους.

Για τους παραπάνω λόγους είναι σαφές ότι τρόπος με τον οποίο προβάλλονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας μέσα

από το δικαστικό ρεπορτάζ παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον και συμβάλλει στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται η κοινωνία αυτή τη μορφή βίας. Τα τελευταία χρόνια η πρόκληση για την ελληνική δημοσιογραφία είναι η υπεύθυνη και ολοκληρωμένη κάλυψη αυτών των θεμάτων η οποία θα πρέπει να βασίζεται στους εξής πυλώνες: Αφενός στην αποφυγή εικόνων ή γλωσσικού τόνου ή αναπαραγωγής στερεοτύπων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στη διαμόρφωση μιας στρεβλής εικόνας από το κοινό για το φαινόμενο και όχι στις πραγματικές αιτίες ή κοινωνικές συνθήκες που επιτρέπουν την ανάπτυξή του. Αφετέρου στην εξισορρόπηση της ανάγκης για γρήγορη ενημέρωση και επισκεψιμότητα ή τηλεθέαση με την ηθική ευθύνη για σεβασμό των θυμάτων, διακοπής της αναπαραγωγής του κύκλου της βίας και ευαισθητοποίησης του κοινού.

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η παρουσίαση του τρόπου με τον οποίο καλύπτει το δικαστικό ρεπορτάζ στην Ελλάδα τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι και οι αιτίες που τα δημιουργούν. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση του δικαστικού ρεπορτάζ ως είδος δημοσιογραφίας και επισημαίνονται οι αρχές και οι δεξιότητες που πρέπει να έχει ο δημοσιογράφος που το ασκεί. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έννοια της ενδοοικογενειακής βίας όπως ορίζεται νομικά και κοινωνικά. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την παρούσα έρευνα. Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση περιπτώσεων δημοσιογραφικής κάλυψης περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας και εξαγωγή συμπερασμάτων. Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύονται τα αποτελέσματα ερωτηματολογίου που απαντήθηκε από επαγγελματίες δημοσιογράφους και εξάγονται συμπεράσματα σχετικά με τη φύση των προκλήσεων που συναντώνται στο δικαστικό ρεπορτάζ. Επιλογικά η έρευνα καταλήγει σε συμπεράσματα για τη σημασία του δικαστικού ρεπορτάζ ως εργαλείου ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού αλλά και σε προτάσεις για τη βελτίωση των δημοσιογραφικών τεχνικών και πρακτικών.

Κεφάλαιο 1:

Το δικαστικό ρεπορτάζ ως ιδιαίτερο είδος δημοσιογραφίας.

Το δικαστικό ρεπορτάζ είναι το εξειδικευμένο ρεπορτάζ που εστιάζει στην κάλυψη εγκλημάτων και της δικαστικής εξέλιξης τους μέσα από το έννομο σύστημα απονομής δικαιοσύνης. Το δικαστικό ρεπορτάζ είναι συνδυασμός δημοσιογραφικής έρευνας αλλά και ανάλυσης νομικών εννοιών και διαδικασιών με σκοπό την σαφή και κατανοητή ενημέρωση του κοινού για τον τρόπο λειτουργίας του δικαστικού συστήματος και την πορεία υποθέσεων και κατ' επέκταση την κοινωνική ευαισθητοποίηση απέναντι σε εγκληματικές συμπεριφορές. Σύμφωνα με τον G. Tuchman και τον όρο του «πληροφοριακή δικαιοσύνη», οι δημοσιογράφοι είναι ουσιαστικά διαμεσολαβητές μεταξύ του δικαστικού συστήματος και του κοινού οι οποίοι μεταφράζουν τις νομικές διαδικασίες σε κατανοητή για το μη εξειδικευμένο κοινό γλώσσα. (Tuchman 1978)

1.1. Ο ρόλος του δικαστικού ρεπορτάζ

Σύμφωνα με τον D.C. Hallin τα μέσα μαζικής ενημέρωσης γενικά και ειδικότερα το δικαστικό ρεπορτάζ έχουν κεντρικό ρόλο στην αναδιαμόρφωση της κοινής αντίληψης για τη δικαιοσύνη και τις αξίες του νομικού συστήματος. Οι δημοσιογράφοι του δικαστικού ρεπορτάζ επηρεάζουν τις αντιλήψεις του κοινού σχετικά με την αθωότητα ή την ενοχή κατηγορουμένων αλλά και με την αξιοπιστία των νομικών διαδικασιών. (Hallin, 1994).

Ο δημοσιογράφος κρατώντας ένα ρόλο διαμεσολαβητή μεταξύ του κοινού και του δικαστικού συστήματος γίνεται υπεύθυνος για την ενημέρωση του κοινού ιδίως σε περιπτώσεις που άπτονται σοβαρών υποθέσεων με μεγάλο κοινωνικό ενδιαφέρον. Δε θα ήταν υπερβολή η θέση ότι ο δικαστικός δημοσιογράφος διαμορφώνει, ή τουλάχιστον συμβάλλει ουσιαστικά στη διαμόρφωση της κοινωνικής αντίληψης για την ποιότητα και τον ορθό ή μη τρόπο απονομής της δικαιοσύνης. Παράλληλα, παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον ότι το δικαστικό

ρεπορτάζ επηρεάζει και την ίδια τη δικαστική διαδικασία καθώς η δημοσιότητα και ανάδειξη των τηρούμενων διαδικασιών λειτουργεί και ως δικλείδα ασφαλείας για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης. Οι S. Diamond και L. Seligman συνδέουν το δικαστικό ρεπορτάζ με την πρόληψη της διαφθοράς και τη διασφάλιση της δικαιοσύνης. (Diamond, Seligman 1995). Αλλά και ο B. Mc Nair θεωρεί το δικαστικό ρεπορτάζ εργαλείο για την επίτευξη διαφάνειας και λογοδοσίας του δικαστικού συστήματος (Mc Nair 2003).

1.2. Ηθική διάσταση του δικαστικού ρεπορτάζ

Όλα τα παραπάνω συγκλίνουν στο συμπέρασμα ότι το δικαστικό ρεπορτάζ παρουσιάζει μια έντονη ηθική διάσταση η οποία έχει διττό χαρακτήρα: ευθύνη προς το κοινό και ευθύνη προς τα εμπλεκόμενα μέρη.

Όσον αφορά την ευθύνη του δικαστικού δημοσιογράφου απέναντι στο κοινό παρατηρείται η ανάγκη

Α) Για αμερόληπτη παρουσίαση γεγονότων και διαδικασιών κάτι που καθίσταται αρκετά δύσκολο καθώς όπως παρατηρεί ο H.J. Gans και οι ίδιοι οι δημοσιογράφοι κατά το έργο τους δε μένουν ανεπηρέαστοι από τα κυρίαρχα κοινωνικά πρότυπα και τις επικρατούσες αξίες του δικανικού συστήματος. (Gans 1979).

Β) Για μελέτη και κατανόηση εκ μέρους του δημοσιογράφου των νομικών όρων και διαδικασιών ώστε να είναι σε θέση να τις μεταφέρουν στο κοινό αλλά χωρίς να διολισθαίνουν σε υπεραπλούστευση τους η οποία μπορεί να οδηγήσει σε παραπληροφόρηση και

Γ) Για τη συλλογή και διασταύρωση των πηγών με προσήκοντα τρόπο ώστε να παρέχουν άμεση και σφαιρική πληροφόρηση του κοινού αλλά και να μην παρακωλύουν τη δικαστική διαδικασία.

Όσον αφορά την ευθύνη του δικαστικού δημοσιογράφου προς τα εμπλεκόμενα μέρη, αυτή αφορά τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους. Ο δικαστικός δημοσιογράφος οφείλει να διέπεται από την αρχή του σεβασμού της

προσωπικότητας αλλά και την αρχή της ισότητας όλων των εμπλεκόμενων μερών έως την έκδοση της δικαστικής απόφασης. Ως προς τα θύματα είναι αυτονόητη η ανάγκη προστασίας τους ιδίως όταν ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες πχ ανήλικοι από τη δημοσιοποίηση ευαίσθητων και ιδιωτικών τους πληροφοριών. Ως προς τους κατηγορουμένους υπάρχει επίσης ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων τους όσο είναι σε εξέλιξη η δικαστική διαδικασία λόγω της ύπαρξης του τεκμηρίου αθωότητας στην ελληνική νομοθεσία. Στη συγκεκριμένη ανάγκη στο πλαίσιο μιας ηθικά ασκούμενης δημοσιογραφίας ο L.Lester σημειώνει ότι προκειμένου να προστατευτούν οι θεμελιώδεις αξίες της δικαιοσύνης ο δημοσιογράφος οφείλει να αποφεύγει την εμπορευματοποίηση και την υπερβολική έκθεση του κατηγορουμένου πριν από την απόφαση του δικαστηρίου (Lester 2000) ενώ ο McNair υπογραμμίζει ότι η αρνητική δημοσιότητα κατά το στάδιο πριν την έκδοση της δικαστικής απόφασης μπορεί να επιφέρει μόνιμες αρνητικές συνέπειες για τον κατηγορούμενο και την υπόληψη του ακόμα και στην περίπτωση που τελικά αθωωθεί. (McNair 2003)

Στα παραπάνω έρχεται να προστεθεί και η ευθύνη του δημοσιογράφου για τη διακοπή της αναπαραγωγής του κύκλου της βίας και την ευαισθητοποίηση του κοινού, τα οποία θα αναλυθούν στη συνέχεια.

Λόγω ακριβώς αυτής της ιδιαίτερης ευθύνης του δικαστικού δημοσιογράφου το δικαστικό ρεπορτάζ πρέπει να εκπονείται με συγκεκριμένες αρχές.

1.3.Αρχές για την ορθή εκπόνηση του δικαστικού ρεπορτάζ

Όπως όλα τα είδη δημοσιογραφίας έτσι και το δικαστικό ρεπορτάζ πρέπει να ακολουθεί συγκεκριμένες αρχές ώστε να διασφαλίζεται η ορθότητά του και να επιτελείται ο σκοπός του που είναι η πλήρης και σωστή ενημέρωση του κοινού.

1.3.1. Ακρίβεια

Το δικαστικό ρεπορτάζ είναι το είδος ρεπορτάζ που απαιτεί εξαιρετική ακρίβεια. Λανθασμένες πληροφορίες, υπεραπλούστευση ή λανθασμένη ερμηνεία των

γεγονότων θα μπορούσαν να επιφέρουν δυσμενείς συνέπειες στα εμπλεκόμενα μέρη αλλά και στην ίδια τη νομική διαδικασία. Σύμφωνα με το L.Lester θα πρέπει να αποφεύγεται η υπερβολική και ενθουσιώδης κάλυψη με χρήση εντυπωσιακών τίτλων και να υπάρχει αυστηρός έλεγχος των πηγών (Lester 2000).

1.3.2.Αντικειμενικότητα

Στο δικαστικό ρεπορτάζ δίνεται μεγάλη βαρύτητα στην αμερόληπτη και αντικειμενική παράθεση των γεγονότων. Είναι κρίσιμο για το δημοσιογράφο να μην αναπαράγει στερεότυπα που σχετίζονται με το φύλο, την κοινωνική θέση, την εμφάνιση, την ιδεολογία ή τη συμπεριφορά των εμπλεκόμενων μερών και να παραμερίζει τυχόν προσωπικές του απόψεις ή προκαταλήψεις. Επίσης να μην παραβιάζει το τεκμήριο αθωότητας και να μην προκαταβάλουν την δικαστική διαδικασία. Το φαινόμενο των “media trials” δηλαδή των δημοσίων δικών μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης, οι οποίες σχετίζονται με υπερβολικές ή προκατειλημμένες αναφορές, φαίνεται ότι είναι σε θέση να επηρεάσει τη δημόσια αντίληψη σχετικά με την ενοχή ή αθωότητα ενός κατηγορουμένου.

Τα παραπάνω βεβαίως δε θα πρέπει να παραμερίζουν την ανάγκη για την προστασία των θυμάτων τα οποία σαφώς βρίσκονται σε πιο ευάλωτη θέση σε σχέση με τον κατηγορούμενο.

1.3.3 Διαφάνεια

Η αρχή της διαφάνειας είναι θεμέλιος λίθος για τη δημοσιογραφία.

Η αρχή της διαφάνειας είναι θεμελιώδους σημασίας κατά την άσκηση της δημοσιογραφίας και εγγυάται την αξιοπιστία και ακεραιότητα των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Στο δικαστικό ρεπορτάζ ειδικότερα σχετίζεται με το δικαίωμα των πολιτών να γνωρίζουν τα δεδομένα, τις διαδικασίες και τα γεγονότα που σχετίζονται με την απονομή δικαιοσύνης. Κι αυτό γιατί όπως σημειώνει ο D.

Altheide η διαφάνεια έχει άμεση σχέση με τη δυνατότητα των μέσων μαζικής ενημέρωσης να ασκούν εποπτικό ρόλο απέναντι στις εξουσίες και με αυτόν τον τρόπο να λειτουργούν ενισχυτικά ως προς την κοινωνική εμπιστοσύνη (Altheide 1985). Επίσης, κρίσιμη είναι η σημασία της διαφάνειας και όσον αφορά την αποφυγή της παραπληροφόρησης και των λανθασμένων ερμηνειών των νομικών όρων και αποφάσεων. Οι Kovach και Rosentiel κάνουν λόγο για υποχρέωση του δημοσιογράφου να παρέχουν στο κοινό πέρα από τα γεγονότα καθαυτά και τις απαιτούμενες πληροφορίες ώστε να κατανοήσουν τις δικαστικές διαδικασίες και αποφάσεις (Kovach – Rosentiel 2001).

Συνεπώς η διαφάνεια στο δικαστικό ρεπορτάζ δεν αφορά μόνο τη διαχείριση και μετάδοση των γεγονότων αλλά και των απαραίτητων πληροφοριών για την ορθή κατανόηση της δικαστικής λειτουργίας. Με τον τρόπο αυτό λειτουργεί ενισχυτικά και προς τη δικαιοσύνη αλλά την δημοκρατία κατ' επέκταση.

1.4. Η αρχή «όλα στο φως» και το τεκμήριο αθωότητας.

Στον κόσμο του δικαστικού ρεπορτάζ η βασική δημοσιογραφική αρχή «όλα στο φως», με την οποία προτάσσεται η πλήρης ενημέρωση του κοινού με κάθε διαθέσιμη πληροφορία για τα γεγονότα ή τις διαδικασίες διατηρεί τη θεμελιώδη αξία της αλλά αποτελεί και μεγάλη πρόκληση για το δημοσιογράφο ο οποίος οριοθετείται από την ανάγκη μυστικότητας που μπορεί να ισχύει σε ορισμένες περιπτώσεις, την προστασία των ευαίσθητων πληροφοριών αλλά και το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου.

Όσον αφορά τη μυστικότητα της διαδικασίας αναφερόμαστε τις δίκες που προβλέπονται από τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ότι πρέπει να γίνονται «κεκλεισμένων των θυρών». Πρόκειται για περιπτώσεις όπου η δημοσιοποίηση στοιχείων θα μπορούσε να απειλήσει τη δημόσια τάξη, να θέσει σε κίνδυνο την αποκάλυψη κρατικών απορρήτων αλλά και να θίξει ιδιαιτέρως σοβαρά τα

εμπλεκόμενα μέρη. Επίσης αναφερόμαστε στο στάδιο της προδικασίας η οποία κατά κανόνα είναι μυστική και τυχόν δημοσιοποίηση στοιχείων των ερευνών ή της προανάκρισης από το δημοσιογράφο μπορεί να λειτουργήσει παρακωλυτικά για τις διωκτικές αρχές.

Όσον αφορά το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου πρόκειται για ένα δικαίωμα κατοχυρωμένο συνταγματικά το οποίο προβλέπεται, από το άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ και ενσωματώθηκε και στον νέο Κώδικα Ποινικής Δικονομίας στο άρθρο 71 και το οποίο συνοψίζεται ως εξής: «Οι ύποπτοι και οι κατηγορούμενοι τεκμαίρονται αθώοι μέχρι να αποδειχθεί η ενοχή τους σύμφωνα με τον νόμο».

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), η οποία είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει εκδώσει ένα σύνολο συστάσεων σχετικά με την προστασία των κατηγορουμένων λόγω του υφιστάμενου τεκμηρίου αθωότητας. Στο κείμενο αυτό αναγνωρίζει την σημασία της ελευθερίας του λόγου κατά την άσκηση της δημοσιογραφίας επισημαίνει όμως την ανάγκη οριοθέτησής της.

Είναι χαρακτηριστική η κάτωθι φράση με την οποία επέλεξε το όργανο αυτό να ξεκινήσει το κείμενό του και στην οποία συνοψίζεται η αρχή και ο σκοπός της οριοθέτησης :

«Ο κατηγορούμενος οδηγείται στο δικαστήριο για να δικαστεί σε μια δίκαιη δίκη, να αθωωθεί ή να καταδικαστεί, να τιμωρηθεί, αλλά όχι να διαπομπευθεί». (Πηγή ΕΕΔΑ- nchr.gr)

Με τη φράση αυτή προτάσσεται η αξία της της προστασίας της τιμής και της υπόληψης και της προσωπικότητα εν γένει του κατηγορουμένου και ταυτόχρονα ο σεβασμός του τεκμηρίου αθωότητας ως δεοντολογική υποχρέωση των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Επίσης στη φράση αυτή αποτυπώνεται η μεγάλη αξία της δημιουργίας κανόνων που να εξασφαλίζουν μία δίκαιη δίκη.

Ο σεβασμός του τεκμηρίου αθωότητας αναγνωρίζεται και προβλέπεται ωστόσο και από την πλευρά των δημοσιογράφων. Συγκεκριμένα, στο Σχέδιο Κώδικα Δεοντολογίας Οπτικοακουστικών και Ραδιοφωνικών Προγραμμάτων του ΕΣΡ αφιερώνεται ένα ολόκληρο άρθρο στο θέμα αυτό (άρθρο 24) στο οποίο μεταξύ άλλων αναφέρεται ρητά ότι « Τα πρόσωπα στα οποία αφορά η ποινική διαδικασία ή/και οι κατηγορούμενοι δεν πρέπει να αναφέρονται, άμεσα ή έμμεσα, ως ένοχοι, ακόμα και στην περίπτωση που έχουν ομολογήσει. Δεν πρέπει να γίνεται αναφορά στον φερόμενο ως δράστη με απαξιωτικούς για το πρόσωπό του χαρακτηρισμούς ή με όρους που εισάγουν δυσμενείς διακρίσεις εναντίον του».

Η αντίθεση ανάμεσα στην απόλυτη δημοσιογραφική διαφάνεια και την προστασία του κατηγορουμένου είναι γενικότερα αντίθεση ανάμεσα στο δικαίωμα του πληροφореΐν και του πληροφореΐσθαι και στο δικαίωμα του σεβασμού της προσωπικότητας και του ιδιωτικού βίου. Αυτό είναι και η μεγαλύτερη ίσως πρόκληση για το δικαστικό δημοσιογράφο.

1.5 Η πορνογραφία της βίας .

Η πορνογραφία της βίας είναι ένα ιδιαιτέρως σοβαρό κοινωνικό φαινόμενο της σύγχρονης εποχής. Στην κυριολεκτική της έννοια περιλαμβάνει βίαιες πράξεις, εξευτελισμό της ανθρώπινης φύσης και απαξίωση της προσωπικότητας κυρίως της γυναίκας. Όπως σημειώνουν οι Zillman και Bryant η έκθεση σε βίαιο σεξουαλικό περιεχόμενο σχετίζεται με την καλλιέργεια επιθετικής συμπεριφοράς, την αποστασιοποίηση από τον πόνο του άλλου και κατ' επέκταση την αποδοχή της βίας (Zillman et Bryant 1982). Η ανησυχία γύρω από το φαινόμενο αυτό εγείρεται όταν πέρα από τη σεξουαλική διέγερση διαδραματίζει ρόλο και στο σχηματισμό στερεοτυπικών αντιλήψεων για τις σχέσεις εξουσίας ανάμεσα στα φύλα. Συγκεκριμένα, όταν με μία σειρά βίαιων απεικονίσεων καλλιεργεί μια κουλτούρα

όπου η βία κατά των γυναικών θεωρείται φυσιολογική και διεγερτική σεξουαλικά (Dines 2010).

Στη μεταφορική της έννοια, ως πορνογραφία της βίας νοείται η υπερβολική προβολή της βίας από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ως καταναλώσιμο θέαμα σε διάφορους τομείς και η οποία μπορεί να επιφέρει ως αποτέλεσμα την αποδοχή, αδιαφορία και ανοχή σε πραγματικές καταστάσεις βίας. Το πρόβλημα σχετίζεται με την μετατροπή της βίας από τους δημοσιογράφους σε εμπορεύσιμο προϊόν καθώς και η φυσιολογικοποίηση της ωμότητας (Žižek 2009).

Στο δικαστικό ρεπορτάζ κατά την κάλυψη εγκλημάτων μέσα στα οποία ενυπάρχει το στοιχείο της βίας ανακύπτει το ερώτημα πώς μπορεί ο δημοσιογράφος να τα χειριστεί και ταυτόχρονα να αποφύγει την έκθεση του κοινού σε αυτή. Αναμφισβήτητη η εμπορικότητα του δημοσιογραφικού προϊόντος όταν περιέχει αναπαράσταση της βίας και λεπτομέρειες αυτής είναι μεγαλύτερη και η εμπορικότητα για τον επαγγελματία δημοσιογράφο των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι ζητούμενο.

Ειδικά στην εποχή μας υπάρχει τεράστιος ανταγωνισμός : Με την κυριαρχία των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στα οποία ο όγκος πληροφοριών είναι τεράστιος και παντελώς ανεξέλεγκτος καθώς δεν υπάρχει θεσμικό και νομικό πλαίσιο για τη λειτουργία τους, η βία συχνά εμπορευματοποιείται και παρουσιάζεται «πορνογραφικά» ως λύτρωση, απόλαυση, εκδίκηση, αντίσταση απέναντι στην αδικία , και με τρόπο που να προκαλεί θαυμασμό ή ακόμα και διέγερση ερωτική. Μάλιστα αυτού του είδους οι αναρτήσεις πάντα προσελκύουν μεγάλο κοινό. Απέναντι σε αυτή τη συνθήκη ο επαγγελματίας δημοσιογράφος οφείλει να προσπαθεί – αν μη τι άλλο- να προστατεύει το κοινό από την έκθεση σε ακατάλληλο περιεχόμενο, ταυτόχρονα να το ευαισθητοποιεί κοινωνικά γύρω από θέματα κακοποίησης και βίας αλλά να το ενημερώνει με όσο το δυνατόν

μεγαλύτερη ακρίβεια και διατηρώντας το ενδιαφέρον του. Αυτή είναι άλλη μια πρόκληση κατά την κάλυψη του δικαστικού ρεπορτάζ.

Κεφάλαιο 2:

Ο δημοσιογράφος του δικαστικού ρεπορτάζ: σύγχρονες προκλήσεις, τάσεις και τεχνικές.

2.1. Κατάρτιση στο πεδίο κάλυψης και κατανόηση του αντικειμένου.

Ο δημοσιογράφος του δικαστικού ρεπορτάζ κατά την κάλυψη των θεμάτων του δεν περιορίζεται σε απλή αναφορά των περιστατικών και των διαδικασιών. Υπάρχουν νομικές έννοιες και διαδικασίες που δεν είναι κατανοητές στο μέσο κοινό που δε διαθέτει σχετική επιστημονική κατάρτιση. Η έλλειψη κατάρτισης του κοινού θα πρέπει να εξισορροπείται με την κατάρτιση και γενικά τον επιστημονικό γραμματισμό του δημοσιογράφου ώστε να είναι σε θέση να εξηγεί με απλή γλώσσα περίπλοκες νομικές έννοιες.

Ο δημοσιογράφος του δικαστικού ρεπορτάζ συχνά είναι απαραίτητο να παρακολουθεί ο ίδιος δίκες, να αντιλαμβάνεται και να ερμηνεύει τις δικαστικές αποφάσεις και άλλες δικανικές πράξεις ενώ πρέπει να επικοινωνεί με δικηγόρους ή νομικούς αναλυτές στο πλαίσιο της έρευνάς του. Όλα τα παραπάνω πρέπει να είναι σε θέση να τα μεταφέρει στο κοινό με γλώσσα απλή και κατανοητή αποφεύγοντας όμως ταυτόχρονα την υπεραπλούστευση που θα μπορούσε να τον οδηγήσει στην ανακρίβεια. Δε θα ήταν άστοχη η παρατήρηση ότι το έργο του δημοσιογράφου του δικαστικού ρεπορτάζ παρουσιάζει εν μέρει χαρακτηριστικά δημοσιογραφίας της επιστήμης. Η δημοσιογραφία της επιστήμης όπως ορίστηκε από τον Jones, περιλαμβάνει τη σύνταξη περιλήψεων μετά τη διαβούλευση με ειδικούς επιστήμονες και ερευνητές και τη μετάδοση των πληροφοριών με τρόπους που μπορεί να κατανοήσει ένα κοινό το οποίο δε διαθέτει εξειδικευμένες γνώσεις (Jones 2019).

2.2. Προσαρμογή στο σύγχρονο ψηφιακό περιβάλλον των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Το σύγχρονο δημοσιογραφικό περιβάλλον της υβριδικότητας και της σύγκλισης θα μπορούσε να συνοψισθεί ως «συνάντηση των υπολογιστών, των τηλεπικοινωνιών και των μέσων ενημέρωσης σε ένα ψηφιακό περιβάλλον» (Pavlik & McIntosh, 2004). Σε αυτές τις συνθήκες ο δημοσιογράφος αντιμετωπίζει προκλήσεις. Όπως πολύ εύστοχα επισημαίνει ο N. Couldry ο δημοσιογράφος πρέπει να προσαρμοστεί σε νέες μορφές επικοινωνίας όπως τα κοινωνικά δίκτυα, τα οποία δημιουργούν νέες δυναμικές στην ενημέρωση και στην εκτίμηση των δικαστικών διαδικασιών από το κοινό. Ο δημοσιογράφος του δικαστικού ρεπορτάζ οφείλει να καταφέρει ένα συνδυασμό των παραδοσιακών μεθόδων κάλυψης και των νέων ψηφιακών πρακτικών διασφαλίζοντας την ίδια στιγμή και την ποιότητα της πληροφόρησης (Couldry 2003).

Η ψηφιακή μετάβαση πρόσφερε στο δημοσιογράφο εργαλεία όπως τα κοινωνικά δίκτυα ή οι ιστοσελίδες μέσω των οποίων είναι σε θέση να ενημερώνει σχεδόν σε πραγματικό χρόνο το κοινό. Οι περισσότερες υπηρεσίες από τα ψηφιακά μέσα δημοσιογραφίας είναι ανοιχτές σε ανατροφοδότηση και συμμετοχή, ενώ σπάνια υπάρχουν εμπόδια στην πρόσβαση και στην χρήση του περιεχομένου (Παπαθανασόπουλος, 2011). Ωστόσο η ανάγκη για ταχύτητα στη μετάδοση της είδησης, δημιουργεί μία νέα πρόκληση για το δημοσιογράφο ο οποίος έχει εξαιρετικά περιορισμένο χρόνο για τη διασταύρωση της είδησης και την επαλήθευση της αλήθειας της. Ειδικότερα για το δημοσιογράφο του δικαστικού ρεπορτάζ η ευθύνη να αποτρέπει τη διασπορά ψευδών πληροφοριών (fake news) είναι μεγαλύτερη λόγω του ότι η αναμετάδοσή τους μπορεί να επηρεάσει την έκβαση της δίκης.

Για την αποφυγή μετάδοσης fake news ο δικαστικός δημοσιογράφος θα πρέπει να βασίζεται σε επίσημες πηγές (Altheide 1985) όπως δικαστικές αρχές, έγγραφα και

μαρτυρικές καταθέσεις, να αποφεύγει την παρουσίαση μη επιβεβαιωμένων πληροφοριών ως γεγονότα (Bittner 1970), να είναι ακριβής και χωρίς υπερβολές στο λόγο του και να μην παραποιεί τις δηλώσεις των εμπλεκομένων.

Το σύγχρονο ψηφιακό περιβάλλον εκτός από προκλήσεις για το δημοσιογράφο του δικαστικού ρεπορτάζ προσφέρει και σημαντικά εργαλεία.

Παγκοσμίως έχουν δημιουργηθεί πλατφόρμες και ψηφιακές βάσεις οι οποίες παρέχουν πρόσβαση σε νομικές πηγές. Στην Ελλάδα πλατφόρμες όπως η Διαύγεια (<https://diavgeia.gov.gr>) ή ο Σόλων (<https://www.solon.gov.gr/>) δίνουν τη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης σε νόμους και δικαστικές αποφάσεις. Στο ίδιο πνεύμα και η Ευρωπαϊκή Ένωση με το έργο data.europa.eu θέτει ως **στρατηγικό στόχο να βελτιώσει την προσβασιμότητα και να αυξήσει την αξία των πληροφοριών του δημόσιου τομέα σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας δεδομένων.** (<https://opendata.ellak.gr/2021/04/06/data-europa-eu-ena-enieo-simio-prosvasis-gia-ta-anichta-dedomena-stin-evropi/>)

Αυτή ακριβώς η άμεση πρόσβαση στη Νομολογία αλλά και στα νομικά κείμενα, τα οποία αποτελούν πρωτογενείς και αξιόπιστες πηγές επιτρέπουν στο δικαστικό δημοσιογράφο να παρακολουθεί τις εξελίξεις υποθέσεων και να κατανοεί το δικανικό σύστημα και έτσι βελτιώνει την αποτελεσματικότητά του στην κάλυψη δικαστικών ρεπορτάζ.

Επιπλέον η ενσωμάτωση κοινωνικών δικτύων όπως το «X/ Twitter» και το «LinkedIn» στο ρεπορτάζ διευκολύνει την πρόσβαση σε πληροφορίες και δίνει τη δυνατότητα επικοινωνίας με ειδικούς καθώς δημοσιογράφοι και νομικοί μπορούν να ανταλλάσσουν σχόλια και αναλύσεις σε πραγματικό χρόνο. Σχετικά άρθρα **Journal of Media Law** επιβεβαιώνουν τη χρησιμότητα των δικτύων αυτών.

Κεφάλαιο 3

Το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας

3.1. Ένα φαινόμενο με πολυδιάστατες συνέπειες.

Με τον όρο ενδοοικογενειακή βία νοείται οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης ή βίας η οποία λαμβάνει χώρα μέσα σε μία οικογένεια σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική ή οικονομική και έχει σημαντικές επιπτώσεις τόσο στη σωματική όσο και στην ψυχική υγεία των θυμάτων. Η ακραία άσκηση ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρή σωματική βλάβη ή θάνατο, εγκλήματα τα οποία παρά το γεγονός ότι τιμωρούνται με τις γενικές διατάξεις του Ποινικού Κώδικα θεωρούνται επιβαρυντικές περιπτώσεις όταν έχουν τελεστεί από μέλος της οικογένειας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η γυναικοκτονία, η οποία αν και δεν έχει αναγνωριστεί ως επίσημος νομικός όρος έχει ειδική βαρύτητα ως έγκλημα.

Το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας επηρεάζει όλες τις κοινωνικές τάξεις και δεν εξαρτάται από παραγόντες όπως η ηλικία, η εθνικότητα, και η κοινωνικοοικονομική κατάσταση ενώ πολύ συχνά είναι μία μορφή βίας που παραμένει αόρατη λόγω του κοινωνικού στίγματος ή και του φόβου των θυμάτων να προβούν σε κάποια καταγγελία (Dobash et Dobash 2004).

Η ενδοοικογενειακή βία όταν ασκείται μεταξύ συντρόφων περιλαμβάνει και το στοιχείο της έμφυλης βίας. Η έμφυλη βία διαπράττεται εναντίον ενός ατόμου λόγω του φύλου του και συνήθως είναι φαινόμενο που αφορά τις γυναίκες. Η ρίζα της έμφυλης βίας βρίσκεται σε στερεοτυπικές απόψεις σχετικά με τους ρόλους των φύλων και την κοινωνική ανοχή απέναντι σε τέτοιου είδους συμπεριφορές. Εκτός από τη σωματική υγεία και την ψυχική ισορροπία των θυμάτων αυτή η μορφή βίας επηρεάζει επιπλέον και την οικονομική τους ευημερία αλλά και την κοινωνική θέση τους (Heise 1998).

Οι συνέπειες της ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας πέραν των προφανών σε ατομικό, οικογενειακό και κοινωνικό επίπεδο έχουν και οικονομικό χαρακτήρα γιατί επηρεάζουν και τις οικονομικές συνθήκες και των θυμάτων και των κρατικών δαπανών. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η τοποθέτηση της A. Aizer η οποία συσχετίζει

την ενδοοικογενειακή βία με αρνητικές συνέπειες στην αγορά εργασίας αλλά και με την επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού με κοινωνικές δαπάνες για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου που αφορούν την περίθαλψη, την ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη των θυμάτων από δομές αλλά και την επιπλέον αστυνόμευση.

3.2. Νομικό πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας

3.2.1. Ιστορική αναδρομή

Για το μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας, η γυναίκα (όπως και τα παιδιά) θεωρείτο «ιδιοκτησία» του άνδρα και αυτή η ιδιοκτησιακή στάση των αρχαίων πολιτισμών είχε ως αποτέλεσμα την αποδοχή αλλά και εν τέλει την ενθάρρυνση της βίας, ως μέσο ελέγχου ή τιμωρίας της γυναίκας από τον άνδρα.

Ο παλαιότερος γραπτός νόμος της ανθρωπότητας, ο Κώδικας του Χαμουραμπί (18^{ος} αιώνας π.Χ), επέτρεπε το δέσιμο και τον πνιγμό της γυναίκας από τον άνδρα της, εάν αυτή διέπραττε μοιχεία, ενώ το Ρωμαϊκό Δίκαιο του 1^{ου} και του 2^{ου} αιώνα π.Χ. έδινε το δικαίωμα στο σύζυγο να σκοτώσει τη σύζυγό του, ακόμα και εάν διαφωνούσε με την ενδυμασία της ή τη θεωρούσε προκλητική, αλλά και να την πουλήσει ως σκλάβο ή να την κακοποιήσει κατά τη δική του κρίση.

Ακόμα και μετά την άνοδο του Χριστιανισμού στη Δύση του 4^{ου} αιώνα μ.Χ, η γυναίκα παρέμεινε «δέσμια» της πατριαρχικής, κυριαρχικής, ιδιοκτησιακής αντίληψης του συζύγου της και ο ξυλοδαρμός και η κακοποίησή της, διατηρήθηκαν αλλά και ενσωματώθηκαν στην κοινωνική αντίληψη και στο συλλογικό ασυνείδητο, ως (κακώς εννοούμενο) δικαίωμα του άνδρα, ως μέσο πειθαρχίας, τιμωρίας, επιβολής «δικαιοσύνης» μέχρι και «ωφέλιμες για την ψυχή της πράξεις» σύμφωνα με τους «Κανόνες του Γάμου» της Καθολικής Εκκλησίας του 15^{ου} αιώνα μ. Χ. και προοίμιο και του πουριτανικού νομικού συστήματος της Βόρειας Αμερικής του 17^{ου} αιώνα μ.Χ. που η έννοια του «δικαιώματος» αφορούσε μόνο τους γαιοκτήμονες αρσενικού φύλου.

Μόλις στο τέλος του 19^{ου} αιώνα μ.Χ. και αφού είχε προηγηθεί η «Σύμβαση Seneca Falls για τα δικαιώματα των γυναικών» (1848), για πρώτη φορά το Δικαστήριο της Αλαμπάμα τιμώρησε τον κακοποιητή της συζύγου του ο οποίος έγινε και ο πρώτος καταδικασθέντας για ενδοοικογενειακή βία, χαρακτηρίζοντας την - μέχρι τότε - αντίληψη περί δικαιώματος του άνδρα να τιμωρεί τη γυναίκα του, ως «απομεινάρια βαρβαρότητας». (Εθνικός Κήρυκας, 2022)

Η ουσιαστική αλλαγή επήλθε τον 20^ο αιώνα όταν οι γυναίκες άρχισαν να αποκτούν δικαιώματα, έγιναν επιτέλους «ορατές», από την δικονομία, επήλθαν νομικές μεταρρυθμίσεις και εισήχθη για πρώτη φορά ο όρος «ενδοοικογενειακή βία», αν και στην αρχή με μηδαμινές συνέπειες. Το 1993, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε τη Διακήρυξη για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, δεχόμενος πως η ενδοοικογενειακή βία είναι ένα θέμα που αφορά όλους τους κατοίκους της γης, ανεξαρτήτως έθνους, θρησκείας, φυλής, χρώματος, ηλικίας και οικονομικής κατάστασης και ακολούθησαν οι Η.Π.Α. που αναγνώρισαν την ενδοοικογενειακή βία ως έγκλημα. Ακολούθησε η Ευρώπη με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, γνωστή ως «Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης». Πρόκειται για το πρώτο νομικά δεσμευτικό κείμενο, το οποίο ορίζει τις μορφές που προσλαμβάνει η βία κατά των γυναικών και παρουσιάζει ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο για την πρόληψή της, την προστασία των θυμάτων καθώς και για την παύση της ατιμωρησίας. (5^η ετήσια έκθεση για τη βία κατά των γυναικών, www.isotita.gr)

Σήμερα, η Ελλάδα όπως όλες οι πολιτισμένες χώρες έχει ενσωματώσει στο εσωτερικό δίκαιό της νόμους για την ενδοοικογενειακή βία. Ωστόσο, δεν έχει αναγνωρίσει νομικά τον όρο «γυναικοκτονία», την οποία αναγνωρίζει ως απλή ανθρωποκτονία. Μόνο εμμέσως, το άρθρο 82^Α του Ποινικού Κώδικα την ανάγει σε βαρύτερο έγκλημα εφόσον προβλέπει ότι «εάν το έγκλημα έχει τελεστεί λόγω χαρακτηριστικών του φύλου, τότε το ελάχιστο όριο ποινής στα κακουργήματα αυξάνεται κατά δύο έτη».

3.2.2. Νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα σήμερα.

Το Νομικό πλαίσιο για την ενδοοικογενειακή βία στην Ελλάδα σήμερα βασίζεται σε 5 βασικά νομοθετήματα που προβλέπουν τα μέτρα πρόληψης, αντιμετώπισης και ποινικής δίωξης της ενδοοικογενειακής βίας.

- **Νόμος 3500/2006**

Ο Ν. 3500/2006 αποτέλεσε ορόσημο για την Ελλάδα. Ήταν ο πρώτος νόμος που ρύθμιζε ολοκληρωμένα το ζήτημα της ενδοοικογενειακής βίας. Με το νόμο αυτό ουσιαστικά εισήχθη για πρώτη φορά η έννοια της ενδοοικογενειακής βίας η οποία μπορούσε να περιλαμβάνει σωματική, ψυχολογική και σεξουαλική βία από οποιοδήποτε μέλος της οικογένειας. Οι διατάξεις του νόμου εφαρμόζονται και στους μόνιμους συντρόφους και στα τέκνα, κοινά ή ενός εξ αυτών, στους πρώην συζύγους, στα μέρη συμφώνου συμβίωσης που έχει λυθεί, καθώς και στους πρώην μόνιμους συντρόφους. Ο νόμος αυτός προβλέπει διαδικασίες και μέτρα για την άμεση προστασία των θυμάτων όπως ενδεικτικά η δυνατότητα χορήγησης ασφαλιστικών μέτρων, όπως η μετοίκηση του δράστη, η προσωρινή επιμέλεια των παιδιών και η διαταγή για επιβολή περιοριστικών μέτρων κατά του δράστη ώστε να μη μπορεί να προσεγγίσει το θύμα. Επίσης ορίζει αυστηρότερες ποινές από αυτές που προβλέπονται για τα αντίστοιχα κοινά αδικήματα όταν ο δράστης προέρχεται από το οικογενειακό περιβάλλον του θύματος. Ιδιαίτερης σημασίας όμως είναι η θέσπιση της υποχρέωσης Αναφοράς: της υποχρέωσης δηλαδή των σχολείων, γιατρών και κάθε είδους κοινωνικών λειτουργιών να αναφέρουν περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας που τυχόν υποπέσουν στην αντίληψή τους.

- **Νόμος 4577/2018**

Με το Ν. 4577/2018 τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε ο 3500/2006 με διατάξεις για την ταχύτερη διαδικασία εκδίκασης των υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας

και θεσπίστηκαν μέτρα για την κοινωνική στήριξη των θυμάτων, καθώς και για την παρακολούθηση και θεραπεία των δραστών.

- **Νόμος 4531/2018**

Με το Ν. 4531/2018 η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, η οποία αποτελεί το πιο σημαντικό διεθνές κείμενο για την καταπολέμηση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας και της βίας κατά των γυναικών. Η Σύμβασή της Κωνσταντινούπολης, άλλως Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, υπήρξε το πρώτο νομικά δεσμευτικό κείμενο για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών. Με το νόμο αυτό και την ενσωμάτωση στο εσωτερικό δίκαιο της Ελλάδας των όρων της Σύμβασης θεσπίστηκαν περισσότερα μέτρα για την πρόληψη και δίωξη των κακοποιητών αλλά και για την προστασία των θυμάτων ενώ θεσπίστηκε ειδική μέριμνα για τα παιδιά σε περίπτωση που είναι θύματα ή μαρτυρες ενδοοικογενειακής βίας.

- **Νόμος 4619/2019 (Νέος ποινικός κώδικας)**

Με το Ν. 4619/2019 τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε ο Ποινικός Κώδικας ως προς τις διατάξεις για ενδοοικογενειακή βία. Συγκεκριμένα με τα άρθρα Ποινικού Κώδικα 330 - Ενδοοικογενειακή βία, το άρθρο Ποινικού Κώδικα 312 - Σωματική βλάβη αδύναμων ατόμων και το άρθρο Ποινικού Κώδικα 333- Ενδοοικογενειακή Απειλή προβλέπονται αυστηρότερες ποινικές κυρώσεις όταν τα εγκλήματα τελούνται κατά ανηλίκων, συζύγων ή συντρόφων.

- **Νόμος 4800/2021**

Ο Νόμος 4800/2021 είναι ο νόμος που ρυθμίζει την συνεπιμέλεια των τέκνων αλλά περιέχει προστατευτικές διατάξεις για περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας προκειμένου να διασφαλίζεται το συμφέρον των τέκνων.

3.3. Από τα «εγκλήματα πάθους» στην «γυναικοκτονία». Η αλλαγή κουλτούρας απέναντι στην ενδοοικογενειακή βία και η επίδραση του κινήματος #MeToo.

Στο παρελθόν τα εγκλήματα εντός του οικογενειακού περιβάλλοντος κατά των γυναικών ήταν σε μεγάλο βαθμό ένα φαινόμενο κοινωνικά αποδεκτό και φυσιολογικό. Ο σύζυγος θεωρούνταν ο αρχηγός της οικογένειας και συνεπώς ότι έχει δικαίωμα να ασκεί εξουσία πάνω στη σύζυγο του. Από τον οικονομικό έλεγχο και την απλή χειροδικία έως το σοβαρό ξυλοδαρμό η κοινωνία μέχρι αρκετά πρόσφατα δεν αντιλαμβανόταν τις πράξεις αυτές ως παράνομες ή εγκληματικές. Το ακραίο όμως πραγματικά φαινόμενο είναι ότι ακόμα και οι δολοφονίες των γυναικών από τους συζύγους τους χαρακτηρίζονταν τις περισσότερες φορές ως "εγκλήματα πάθους" ή "εγκλήματα τιμής". Οι φράσεις αυτές δυστυχώς δεν απηχούσαν μόνο την κοινωνική αντίληψη της εποχής αλλά και τη δικαστική αφού δεν ήταν λίγες οι φορές που οι δράστες σύζυγοι αντιμετωπίζονταν με σχετική επιείκεια από τους δικαστές και τους αναγνωρίζονταν ελαφρυντικά.

Σύμφωνα με τον R. Seidman οι δολοφονίες γυναικών παλαιότερα σχετίζονταν με τις ανεκτές κοινωνικές παραδοχές περί ανισότητας και υποταγής καθώς και με έντονη συναισθηματική φόρτιση εκ μέρους του θύτη. Το γεγονός ότι στο παρελθόν υπήρχαν νόμοι που προέβλεπαν μειωμένες ποινές για τους δράστες καλλιέργησαν στην κοινωνία το αίσθημα ότι σε ορισμένες περιπτώσεις η βία κατά των γυναικών είναι δικαιολογημένη (Seidman 1983). Πράγματι, ειδικά η περίπτωση μοιχείας και συνεπώς προσβολής της τιμής του συζύγου με τα ηθικά δεδομένα του προηγούμενου αιώνα ήταν μία πράξη που δε μπορούσε να μείνει ατιμώρητη.

Οι αγώνες για την προώθηση των δικαιωμάτων της γυναίκας κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα όπως η ισότητα και η εξάλειψη των φυλετικών στερεοτύπων καθώς και η οδήγησε σταδιακά στην κοινωνική αλλαγή και ιδίως από τις αρχές του 21^{ου}

αιώνα τα εγκλήματα έμφυλης βίας άρχισαν να γίνονται αν μη τι άλλο ορατά και να απορρίπτεται η ιδέα ότι η ψυχολογική φόρτιση του δράστη του δίνει ελαφρυντικά. Ωστόσο παρέμεινε η έννοια του κοινωνικού στίγματος και οι γυναίκες θύματα δίσταζαν να αποκαλύψουν τη βίαιη σε βάρος τους συμπεριφορά. Καταλυτικής σημασίας παράγοντας για να αρχίσει να σπάει ο κύκλος της βίας και της σιωπής υπήρξε το κίνημα #MeToo.

Το 2017, οι εφημερίδες The New York Times και The New Yorker, ανέφεραν δεκάδες περιστατικά που συμπεριλάμβαναν κακοποίηση, παρενόχληση μέχρι και βιασμό γυναικών από τον Αμερικανικό παραγωγό Harvey Weinstein και στη συνέχεια πάνω από 60 γυναίκες από την κινηματογραφική βιομηχανία, δημοσιοποίησαν καταγγελίες για τον Weinstein, στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, και έτσι γεννήθηκε το γνωστό κίνημα #MeToo το οποίο αποκάλυψε κακοποιητικές πρακτικές τόσο σε χώρους εργασίας, εκπαίδευσης όσο και στο οικογενειακό περιβάλλον, και συνετέλεσε καθοριστικά στην ανάδειξη μίας βαθιάς ριζωμένης σεξιστικής αντίληψης που υπήρχε σε όλη την κοινωνία, καθώς για πρώτη φορά στην ιστορία, εκατομμύρια άνθρωποι συνειδητοποίησαν ότι η έμφυλη βία δεν είναι μεμονωμένο φαινόμενο.

Το αποτέλεσμα ήταν πολλές γυναίκες που είχαν υποστεί κακοποίηση και ενδοοικογενειακή βία και δίσταζαν ή φοβούνταν να ζητήσουν βοήθεια και να απευθυνθούν στις αρμόδιες αρχές ή γενικότερα να δημοσιοποιήσουν όσα είχαν υποστεί να υπερβούν τα συναισθήματα μοναξιάς, απομόνωσης, μέχρι και ενοχής και να μιλήσουν ανοιχτά.

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης με αιχμή του δόρατος το #MeToo έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στο διάλυση της «ομερτά», του «νόμου της σιωπής» και πλέον κακοποιημένες γυναίκες, γυναίκες που είχαν υποστεί βία ή παρενόχληση, ένιωθαν ότι ανήκουν σε μία «ομάδα», δεν ήταν πλέον μόνες τους, ανέβαιναν σε ένα «κύμα αλληλεγγύης».

Μέσα από εκατοντάδες (και αργότερα χιλιάδες αναρτήσεις και προσωπικές αφηγήσεις) το #MeToo, ουσιαστικά κατέρριψε την κουλτούρα της «ενοχοποίησης του θύματος» ενισχύοντας το μήνυμα ότι η ευθύνη για τη βία βαραίνει αποκλειστικά το θύτη. Όπως ήταν λογικό, ακολούθησε, μία πολιτιστική αλλαγή στην απεικόνιση της έμφυλης βίας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και την τέχνη. Οι γυναίκες απέκτησαν μεγαλύτερη παρουσία στη δημόσια σφαίρα, ενώ οι ιστορίες των θυμάτων έλαβαν αυξημένη προσοχή από τα ΜΜΕ. Δημιουργήθηκαν ταινίες, ντοκιμαντέρ και βιβλία που ανέδειξαν τα ζητήματα της έμφυλης βίας, όπως το ντοκιμαντέρ «She Said» (2022), όπου δυο δημοσιογράφοι των «New York Times» επιχειρούν να δημοσιοποιήσουν μία από τις πιο σημαντικές αποκαλύψεις αυτής της γενιάς, καταλήγοντας σε ένα ρεπορτάζ που γέννησε το κίνημα #MeToo και έσπασε δεκαετίες σιωπής γύρω από το θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης στο Χόλυγουντ.

Το #MeToo ήταν η θρυαλλίδα της αλλαγής στον τρόπο που ο κοινωνία αντιλαμβάνεται τη βία κατά των γυναικών και έφερε την έμφυλη και την ενδοοικογενειακή βία στο επίκεντρο μίας συζήτησης για τη ισότιμη θέση της γυναίκας στην κοινωνία. Οι προεκτάσεις της αλλαγής αυτής, αποκαλύπτονται καθημερινά σε όλο το κοινωνικό φάσμα.

Η ίδια η ιδρύτρια του κινήματος T. Burke έχει μιλήσει για το πώς το #MeToo έγινε η ισχυρή φωνή κατά της σιωπής γύρω από τα εγκλήματα κατά των γυναικών και έχει τονίσει ότι «Η αδικία πρέπει να σταματήσει και το #MeToo το δείχνει αυτό» (Burke 2018).

Η παλαιότερη «αφ' υψηλού» αντιμετώπιση των οργάνων της Τάξης κάθε φορά που μία γυναίκα προσπαθούσε να καταγγείλει πράξεις έμφυλης βίας, σταδιακά έδωσε τη θέση της, στην κρατική μέριμνα για της περιπτώσεις γυναικείας κακοποίησης, αν και όχι σε ικανοποιητικό ακόμα βαθμό, ενώ ακόμα και η χρήση της «ανωνυμίας» (ανώνυμες καταγγελίες ή καταγγελίες από γείτονες) αλλά και η τεχνολογία (panic button κλπ) βοήθησαν στην αμεσότητα της καταγγελίας και την προστασία του

θύματος. Αναχρονιστικές αντιλήψεις και σχόλια του τύπου «θα τον προκάλεσε», «της άξιζε ό,τι έπαθε», «του κουνήθηκε», «πήγαινε γυρεύοντας» κλπ αποτελούν παρελθόν στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και παράλληλα σχολιάζονται πλέον αρνητικά στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και όσοι τις εκφέρουν αντιμετωπίζουν ό,τι αντιμετώπιζαν παλαιότερα τα θύματα: τη δημόσια χλεύη.

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη Μ. Χρυσοχοϊδη ο αριθμός των δραστών ενδοοικογενειακής βίας το 2023 ήταν 10.382, και για το πρώτο 11μηνο του 2024 ήταν 18978, ενώ ο αριθμός των καταγγελλθέντων περιστατικών ήταν το 2023 9.860 και το 11μηνο 2024 18.427. Οι συλλήψεις δε ήταν αντίστοιχα 7.500 το 2023 και 11.308 στο 11μηνο 2024. Αυτό αποδίδεται στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος ασφάλειας με τα γραφεία ενδοοικογενειακή βίας, με το panic button, και τα σπίτια ασφαλείας»(Πηγή protothema.gr 18.11.2024)

Μετά από τα παραπάνω και μετά από αιώνες οικουμενικής σιωπής για την έμφυλη βία, διαφαίνεται πλέον ότι η βία κατά των γυναικών είναι ορατή, καταδικαστέα και δεν μπορεί – για κανένα λόγο - να δικαιολογηθεί, να διακωμωδηθεί ή να αποσιωπηθεί. Ο δε όρος «γυναικοκτονία», σύντομα θα βρει τη θέση που του αξίζει, όχι μόνο στην κοινωνία, τον πολιτισμό και την απεικόνιση στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, αλλά και στο σύγχρονο νομικό πλαίσιο.

Κεφάλαιο 4 : Μέθοδος

4.1. Ερευνητικοί στόχοι και ερωτήματα

Στην παρούσα μελέτη θα εστιάσουμε στις υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας ανάμεσα σε ζευγάρια . Οι υποθέσεις αυτές περιλαμβάνουν και το στοιχείο της έμφυλης βίας και η παρουσίασή τους συναρτάται άμεσα με τον εκάστοτε ηθικό κώδικα και τις αντιλήψεις της κοινωνίας κατά το χρόνο που λαμβάνουν χώρα.

Οι ερευνητικοί στόχοι της παρούσας εργασίας είναι οι εξής:

- Να μελετηθεί το πλαίσιο παρουσίασης των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας από το σύγχρονο δημοσιογράφο στην Ελλάδα.
- Να διερευνηθούν και αναδειχθούν προβλήματα ή αστοχίες εκ μέρους των δημοσιογράφων κατά την παρουσίαση των θεμάτων αυτών :

A) ως προς την ύπαρξη ή μη έμφυλων ή άλλων στερεοτύπων και

B) ως προς την εναρμόνιση με το νομικό πλαίσιο περί προστασίας του κατηγορουμένου

- Να αναδειχθεί η μετάβαση των αντιλήψεων της ελληνικής κοινωνίας από την ανοχή στη βία εντός των ορίων της οικογένειας στην αναγνώριση κάθε μορφής βίας ως εγκληματικής.
- Να αναδειχθούν τα προβλήματα και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος δημοσιογράφος που ασχολείται με το δικαστικό ρεπορτάζ και ειδικότερα τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

4.2. Μεθοδολογία της έρευνας

Η μεθοδολογία που επιλέχθηκε στην παρούσα έρευνα είναι η μικτή.

Για την ανάλυση των τριών πρώτων ερευνητικών ζητημάτων συλλέχθηκαν αποσπάσματα και δημοσιεύματα από τον διαδικτυακό τύπο που αφορούν υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας με έμφυλη διάσταση και συγκεκριμένα μεταξύ συζύγων, συντρόφων ή πρώην συντρόφων.

Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ποιοτικής ανάλυσης με σκοπό την εμβάθυνση και ανάλυση των ζητημάτων αυτών. Η επιλογή της ποιοτικής μεθοδολογίας ανάλυσης έγινε επειδή η μέθοδος αυτή ενδείκνυται για την κατανόηση φαινομένων με βάση τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων.

Κριτήρια επιλογής αποτέλεσαν:

1)το ότι η επιχειρούμενη ανάλυση δεν αφορά δεδομένα που μπορούν να καταγραφούν με ποσοτικά δεδομένα αλλά αφορούν την προσπάθεια να γίνουν κατανοητές οι εμπειρίες, αντιλήψεις και στάσεις των ατόμων ή των ομάδων , όπως αναφέρει και ο J.W. Creswell. (Creswell 2014).

2)το ότι η ποιοτική ανάλυση «αναδεικνύει τη σημασία των συμφραζομένων και υποκειμενικών εμπειριών» όπως αναφέρει και ο M.Q. Patton (Patton 2002) και στόχος της μελέτης είναι να εξαχθούν συμπεράσματα με εστίαση στο κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο όπου τα δεδομένα μας λαμβάνουν χώρα. Όπως άλλωστε έχει υποστηριχθεί και από άλλους θεωρητικούς όπως οι Denzin N.K. και Lincoln Y.S. η ποιοτική μέθοδος αναδεικνύει «τις διαδικασίες και την αλληλεξάρτηση που χαρακτηρίζουν κοινωνικά φαινόμενα, κάτι που προσφέρει πλούσιες πληροφορίες για τις αιτίες και συνέπειες των φαινομένων αυτών» (Denzin και Lincoln 2005).

3)η δυνατότητα που προσφέρει η ποιοτική ανάλυση για ανάπτυξη μέσα από τα δεδομένα νέων θεωρητικών πλαισίων και προσεγγίσεων σύμφωνα και με τη θεωρία της θεωρητικής δειγματοληψίας των Glaser B.G και Strauss A.L (Glaser et Straus 1999) αλλά και η ευχέρεια στην ερμηνεία των «πολυδιάστατων και συχνά αντιφατικών νοημάτων που ενυπάρχουν στις κοινωνικές καταστάσεις», σύμφωνα και με τον Ricoeur P.(Ricoeur 1976).

Για την ποιοτική ανάλυση επιλέχθηκε ως εργαλείο η ανάλυση περιεχομένου. Συγκεκριμένα, ανάλυση του λόγου και των εικόνων που χρησιμοποιήθηκαν σε ρεπορτάζ. Ο λόγος είναι το όχημα στο οποίο επιβαίνουν οι ιδεολογίες (Πλειός 2001) ενώ οι εικόνες στο ρεπορτάζ δίνουν αμεσότητα και αυθεντικότητα και αποτελούν σπουδαίο μέσο για να περάσει ο δημοσιογράφος το μήνυμα που θέλει (McBride, Rosenstiel et al.,2014) .

Όσον αφορά το τέταρτο ερευνητικό ζήτημα επιλέχθηκε η μέθοδος της ποσοτικής ανάλυσης .

Συγκεκριμένα επιλέχθηκε η δημιουργία και χρήση ενός τυποποιημένου ερωτηματολογίου, το οποίο προωθήθηκε προς απάντηση σε επαγγελματίες δημοσιογράφους προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα για τις δυσκολίες και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ίδιοι οι δημοσιογράφοι κατά την κάλυψη εγκλημάτων και ειδικότερα αυτών που άπτονται της ενδοοικογενειακής βίας.

Κριτήρια για την επιλογή της μεθοδολογίας αυτής ως προς το τέταρτο ερευνητικό ζήτημα ήταν

1)η δυνατότητα που παρέχει η μεθοδολογία αυτή για στατιστική ανάλυση δεδομένων και γενίκευση των ευρημάτων για την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων. Είναι δεδομένο ότι οι στατιστικές τεχνικές κατά τον Field A. «επιτρέπουν την ανάλυση δεδομένων και την εξαγωγή σημαντικών συσχετίσεων, κατευθυντήριων γραμμών και αιτίων – συνέπειας».(Field 2013)

2)η δυνατότητα εξαγωγής αξιόπιστων και αντικειμενικών συμπερασμάτων μέσω τυποποιημένων εργαλείων όπως το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήσαμε. Την ακρίβεια των αποτελεσμάτων από έρευνες που βασίζονται σε αυτά τα εργαλεία και τις διαδικασίες παραδέχεται και ο A. Bryman (Bryman 2012).

Τα συμπεράσματα της παρούσας έρευνας προέκυψαν από τη σύνθεση των πορισμάτων που εξήχθησαν μέσω των δύο μεθοδολογικών προσεγγίσεων.

4.3. Επιλογή υποθέσεων προς έρευνα και ανάλυση

Η επιλογή των υποθέσεων που θα αναλυθούν στην παρούσα έρευνα έγινε με κριτήρια την απήχηση στο κοινό και το ενδιαφέρον που παρουσίασαν καθώς και τον χρόνο που απασχόλησαν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Επίσης κρίσιμο κριτήριο για την επιλογή τους ήταν η ιδιαιτερότητα τους και η διαφορετικότητα μεταξύ τους η οποία κρίνεται ότι μπορεί να συμβάλει στην απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων. Όλες οι υποθέσεις αφορούν εγκλήματα με κυρίαρχα

στοιχεία την έμφυλη και ενδοοικογενειακή βία. Πρόκειται στην πλειοψηφία τους για πολύκροτες υποθέσεις και είναι οι εξής:

- Υπόθεση Καρολαίν Κράουτς
- Υπόθεση Σοφίας Πολυζωγοπούλου /Απόστολου Λύτρα
- Υπόθεση Όλγας Δημητροπούλου
- Υπόθεση Διδυμότειχου, 2 Αυγούστου 2024
- Υπόθεση Λάρισας, 3 Αυγούστου 2023
- Υπόθεση Θεσσαλονίκης, 16 Ιουνίου 2022

4.4. Συλλογή δεδομένων

Η διαδικασία συλλογής δεδομένων πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα Νοεμβρίου 2024 έως Ιανουάριο 2025 με έρευνα στο διαδίκτυο. Σκόπιμα τα δημοσιεύματα ήταν από διαφορετικές ιστοσελίδες και σε διαφορετικές ημερομηνίες καθώς οι υποθέσεις εξελίσσονταν ώστε να αναδειχθούν οι διαφορές ύφους και οι συσχετισμοί του τόνου με τον ιδεολογικό προσανατολισμό του μέσου αλλά και με την εξέλιξη της υπόθεσης. Μετά την παράθεση αποσπασμάτων σχετικά με την κάθε υπόθεση ξεχωριστά ακολούθησε κωδικοποίηση των ευρημάτων σε συνάρτηση με τα ερευνητικά ζητήματα της μελέτης ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα. Όλα τα άρθρα τα οποία αναλύθηκαν παρατίθενται στο παράρτημα της παρούσας έρευνας με τους ηλεκτρονικούς συνδέσμους τους.

Κεφάλαιο 5

Η παρουσίαση των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

5.1.Θεωρητική προσέγγιση

Η κάλυψη των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας ανάμεσα σε συντρόφους ή πρώην συντρόφους από τα ελληνικά μέσα μαζικής ενημέρωσης γίνεται αρκετές φορές με ελλιπή ή αόριστο τρόπο όσον αφορά την ανάδειξη της έμφυλης

διάστασής τους με αποτέλεσμα να χαρακτηρίζονται ως «εγκλήματα πάθους» ή «οικογενειακή τραγωδία» (Κοσμίδου 2019, Σιώτου και Γραμματικάκη 2020).

Ωστόσο, η χρήση των όρων αυτών από το δημοσιογράφο του δικαστικού ρεπορτάζ απομακρύνει το κοινό από το να κατανοήσει την κοινωνική διάσταση του φαινομένου, η οποία εν πολλοίς εδράζεται στην μακροχρόνια πολιτισμική αποδοχή της βίας κατά των γυναικών και στην υφιστάμενη έως σήμερα ανισότητα των φύλων. Σύμφωνα με τους Chakraborti και Garland από ένα τέτοιο τρόπο παρουσίασης αντιλαμβάνεται τα εγκλήματα αυτού του είδους ως ιδιωτικό γεγονός και όχι ως εκδήλωση κοινωνικής ανισότητας. (Chakraborti and Garland 2002).

Σαφώς μια μεγάλη πρόκληση που αντιμετωπίζει ο δημοσιογράφος του δικαστικού ρεπορτάζ είναι να παρουσιάζει τις ιστορίες με το τρόπο απλό, φιλικό και κατανοητό από το κοινό, ωστόσο, αυτή η προσπάθεια «επικοινωνιακής οικειότητας» μπορεί να οδηγήσει στην επιλογή αφήγησης με όρους ανθρώπινης τραγωδίας παρά με όρους κοινωνικών προβλημάτων (Van Dijk, 1991).

Δυστυχώς η προσέγγιση αυτή που αγνοεί το ευρύτερο πλαίσιο, είτε αυτό είναι κοινωνικό είτε πολιτισμικό, το οποίο μπορεί να λειτουργήσει ενισχυτικά για την βία κατά των γυναικών, φαλκιδεύει την ορθή κατανόηση των αιτίων και της φύσης των εγκλημάτων αυτών (Hernandez et al, 2019). Εκεί ακριβώς είναι το κρίσιμο σημείο όπου ανακύπτει το πρόβλημα της αδυναμίας ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης και κατ' επέκταση της διαμόρφωσης νέας κοινωνικής συνείδησης. Σύμφωνα με την θεωρία της κοινωνικής κατασκευής (Berger and Luckmann, 1966) η γνώση και οι αντιλήψεις της πραγματικότητας κατασκευάζονται κοινωνικά από την αλληλεπίδραση ατόμων και ομάδων, τόσο μεταξύ τους όσο και με το περιβάλλον τους. Κατά τον ίδιο τρόπο και οι επικοινωνιακές πρακτικές που ακολουθούνται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης συμβάλλουν στη διαμόρφωση της δημόσιας αντίληψης και καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία αντιλαμβάνεται την έμφυλη βία.

Με άλλα λόγια, η χρήση λέξεων που εξασθενίζουν τον έμφυλο χαρακτήρα της βίας ως αποκύημα κοινωνικοπολιτισμικών ανισοτήτων και ταυτόχρονα η ενίσχυση της ιδεολογίας της ατομικής ευθύνης οδηγεί στην μη αναγνώριση της κοινωνικής ανάγκης για μεταρρυθμίσεις των κοινωνικών αντιλήψεων που διέπουν τις σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα και την ισότητά τους. Κατ' επέκταση υπάρχει σοβαρή περίπτωση να περιορίσει τη δυνατότητα κοινωνικής αλλαγής και να κάνει δυσχερέστερη την κατανομή των ευθυνών για την εκπαίδευση και την πολιτική πρόληψης της βίας (Strid, 2018) και περαιτέρω να εμποδίσει την ανάπτυξη και εφαρμογή μέτρων κατά της έμφυλης βίας.

5.2. Ανάλυση υποθέσεων

5.2.1. Υπόθεση Καρολάιν Κράουτς

Ιστορικό:

Το 2021 η 20χρονη Καρολάιν Κράουτς βρίσκεται νεκρή στο σπίτι της στα Γλυκά Νερά έχοντας στην αγκαλιά της το (ζωντανό) μωρό της. Αν και αρχικά ο σύζυγός της κατήγγειλε ληστεία και υποκρινόταν τον συντετριμμένο σύζυγο από την έρευνα αποκαλύφθηκε ότι ο ίδιος σκηνοθέτησε τη ληστεία, στραγγάλισε το σκύλο τους, σκότωσε τη σύζυγό του και στη συνέχεια τοποθέτησε στην αγκαλιά της το μωρό τους. Παρότι η παραπομπή και καταδίκη του κατηγορουμένου Μπάμπη Αναγνωστόπουλου έγινε για ανθρωποκτονία από πρόθεση και ακολούθησαν πολλά σενάρια και θεωρίες συνωμοσίας για τα κίνητρα του δράστη, η υπόθεση είχε πολλά στοιχεία ενδοοικογενειακής βίας. Από τη διαδικασία προέκυψε ότι το θύμα ζούσε υπό καθεστώς τρόμου και δεχόταν συστηματικά τουλάχιστον ψυχολογική βία ενώ πριν τη δολοφονία της είχε ζητήσει από το δράστη να χωρίσουν. Ήταν τόσο μεγάλη η αίσθηση που προκάλεσε η υπόθεση στην κοινή γνώμη ώστε το θύμα έμεινε γνωστό με το μικρό του όνομα ως σύμβολο γυναικοκτονίας και συζυγοκτονίας.

Ανάλυση δημοσιευμάτων:

Λόγω του ιστορικού της υπόθεσης και της αρχικής καταγγελίας ότι το έγκλημα επρόκειτο για ληστεία μετά φόνου τα ονόματα των εμπλεκόμενων μερών, δηλαδή της Καρολάιν Κράουτς και του συζύγου της Μπάμπη Αναγνωστόπουλου δόθηκαν από την αρχή στη δημοσιότητα. Παράλληλα, όσο αναζητούνταν ο δολοφόνος της Καρολάιν δημοσιεύθηκαν στον τύπο πολλές φωτογραφίες τόσο του θύματος όσο και του ζευγαριού από την κοινή τους ζωή και από τον γάμο τους σε παραλία της Πορτογαλίας με αναφορές όπως «παραμυθένιο», ο «γοητευτικός πιλότος», η «άτυχη Καρολάιν». Η σύλληψη του συζύγου και η αποκάλυψη από τη δικογραφία και την ψυχολόγο που παρακολουθούσε το θύμα ότι ασκούσε στο θύμα ενδοοικογενειακή βία τουλάχιστον σε επίπεδο ψυχολογίας και οικονομικού ελέγχου σόκαρε την κοινή γνώμη. Κι αυτό γιατί αφενός το ζευγάρι φαινόταν ευτυχισμένο και ερωτευμένο και αφετέρου ο δολοφόνος ήταν έναν άντρας νέος, όμορφος, γοητευτικός, με καλούς τρόπους και πιλότος στο επάγγελμα, περιγραφή που καθόλου δεν αντιστοιχούσε στο στερεοτυπικό προφίλ του «κακού» και «δολοφόνου».

Με αφορμή τα παραπάνω στις 18 Ιουνίου η ιστοσελίδα tanea.gr δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Υπόθεση Καρολάιν: Όταν ψαχνεις να φύγεις...». Το άρθρο συνοδευόταν από μία μεγάλη φωτογραφία του θύματος, το οποίο επρόκειτο για ένα πανέμορφο 20χρονο κορίτσι. Το άρθρο επικεντρώνεται στο γεγονός ότι όπως είδε το φως της δημοσιότητας το βράδυ της δολοφονίας της το θύμα αναζητούσε σε γνωστή πλατφόρμα κατάλυμα προφανώς για να εγκαταλείψει τον σύζυγό της. Το άρθρο χαρακτηρίζει «αγωνιώδη» την προσπάθεια της με αναφορές ότι προκάλεσε «σοκ», «συγκίνηση» και «γύρισε το στομάχι» και στη συνέχεια συνδέει τα συναισθήματα αυτά με την τεκμαιρόμενη οικονομική της αδυναμία να φύγει από το σπίτι της καθώς η ίδια δεν εργαζόταν και εξαρτιόταν οικονομικά από το δράστη σύζυγο. Είναι από τις σπάνιες φορές που βλέπουμε σε άρθρο να αναδεικνύεται η οικονομική εξάρτηση ως αυτοτελής πράξη ενδοοικογενειακής βίας και να γίνεται η αναφορά ότι «μια οικονομικά ανεξάρτητη σύζυγος είναι

σαφώς πιο δύσκολο να εγκλωβιστεί». Το άρθρο επικεντρώνεται στην συνέχεια στην ανάγκη ενίσχυσης του θεσμού της οικογένειας ώστε κάθε θύμα που αισθάνεται εγκλωβισμένο να έχει κάπου να απευθυνθεί ενώ καταλήγει με ένα σχόλιο για τις στερεοτυπικές αντιλήψεις ότι τελικά δεν είναι σπάνιο φαινόμενο σύζυγοι «που φαίνονται ωραίοι και καλά παιδιά» να μην είναι.

Στο ίδιο πνεύμα, στις 2 Ιουλίου 2021 η ιστοσελίδα relo.gr δημοσίευσε άρθρο με τίτλο : « Όχι στην ενδοοικογενειακή βία, όχι άλλες Καρολάιν». Πρόκειται για ένα άρθρο με τόνο έντονα συναισθηματικά φορτισμένο και έντονα κοινωνικό χαρακτήρα. Ξεκινώντας με την πολύ εύστοχη φράση «θα μπορούσε να είναι η φίλη, γειτόνισσα, αδερφή, κόρη, μητέρα σου ή εσύ» κάνει αναφορές στην αορατότητα της ενδοοικογενειακής βίας και στην αντίθεση ότι τα χέρια που «αντί να αγκαλιάζουν χτυπούν». Μετά την επίκληση στο συναίσθημα και έχοντας σίγουρα προκαλέσει ενδιαφέρον και ευαισθητοποίηση στο κοινό το άρθρο δίνει πολλές πληροφορίες για τον ορισμό της ενδοοικογενειακής βίας, τα στατιστικά, πληροφορίες για τις νομικές διαδικασίες και τα μέτρα προστασίας που μπορεί να ζητήσει το θύμα καθώς και χρήσιμα τηλέφωνα και συνδέσμους για την Αστυνομία και τους κρατικούς φορείς για κακοποιημένες γυναίκες . Μετά την λεπτομερειακή παράθεση των πληροφοριών το άρθρο κλείνει με τόνο προτρεπτικό μιλώντας σε δεύτερο ενικό πρόσωπο «βρες τη δύναμη να μιλήσεις», «μη φοβάσαι» και καταλήγει με τη φράση «Όχι άλλες Καρολάιν».

Από το 2021 που έγινε η δολοφονία έως το 2023 που ο κατηγορούμενος παραιτήθηκε από τη δίκη που ήταν σε εξέλιξη σε δευτεροβάθμιο βαθμό η υπόθεση υπήρξε από τις πλέον προβεβλημένες στα ρεπορτάζ . Ακόμα και μέχρι σήμερα με μια απλή αναζήτηση στο διαδίκτυο υπάρχουν δημοσιεύματα για το πώς περνάει ο καταδικασμένος και έγκλειστος πλέον στη φυλακή Αναγνωστόπουλος, για το ότι έδωσε Πανελλήνιες εξετάσεις και πέτυχε της εισαγωγή του στη Νομική Σχολή. Όσο διαρκούσε η αστυνομική έρευνα και η δίκη οι πληροφορίες καταγράφονταν βήμα βήμα και παρατίθενταν λεπτομερώς όλες οι νομικές διαδικασίες , ενώ οι ομολογουμένως πολύ σκληρές αγορεύσεις των

Εισαγγελέων και απόψεις της ιατροδικαστού και των ψυχολόγων που ενεπλάκησαν στη δίκη ή που κλήθηκαν δημοσιογραφικά να σκιαγραφήσουν το προφίλ των εμπλεκόμενων παρατίθενταν σχεδόν αυτολεξεί.

Από την έρευνα όμως παρατηρήθηκε το εξής παράδοξο:

Παρά το γεγονός ότι η Καρολαίν και το δίχρονο μωράκι της έγιναν σύμβολα για την κοινωνία και πηγή έμπνευσης για πολλά άρθρα κοινωνικής ευαισθητοποίησης, παρά το γεγονός ότι οι φωτογραφίες του όμορφου 20χρονου κοριτσιού και οι λεπτομέρειες για τον επώδυνο και μακράς διάρκειας τρόπο θανάτου της πλημμύρισαν το διαδίκτυο και συγκίνησαν το κοινό που και με προσωπικές αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα εξέφραζε τη λύπη του και την αγανάκτησή του για το έγκλημα καθαυτό αλλά και για το φαινόμενο της βίας, ο δολοφόνος της δεν αντιμετωπίστηκε από τον τύπο με τον αναμενόμενο τρόπο.

Στην συντριπτική πλειοψηφία των δημοσιευμάτων όλων των ετών ο δολοφόνος αναφέρεται ως ο «πιλότος» και με το χαιδευτικό του όνομα ο «Μπάμπης» και οι αναφορές είναι σε «ναρκισσιστική συμπεριφορά» χωρίς να χαρακτηρίζεται ψυχιατρική διαταραχή ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι οι αιχμηροί χαρακτηρισμοί «αποτρόπαια», «φρικτή» κλπ απευθύνονται στην εγκληματική πράξη και σπανιότατα τον ίδιο. Επίσης, οι φωτογραφίες του που επιλέγονται ως συνοδευτικές για τα άρθρα είναι πολύ κολακευτικές για αυτόν, με τη στολή πιλότου, από ταξίδια του κλπ. Δεδομένου ότι ο δολοφόνος δεν είναι άτομο ισχυρό κοινωνικά ώστε να εξηγείται η πιο προσεκτική εκφορά του λόγου εδώ ενδεχομένως βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μία ευνοϊκότερη, στερεοτυπική αντιμετώπιση του όμορφου, γοητευτικού ή πετυχημένου ανθρώπου και την υποσυνείδητη αποταύτισή του από την έννοια του ειδεχθούς δολοφόνου. Εδώ ίσως θίγεται ένα ζήτημα κατά πόσο αυτή η παρουσίαση ενισχύει την πορνογραφία ή ρομαντικοποίηση της βίας, καθώς σύμφωνα με άρθρο της ιστοσελίδας in.gr στις 24 Απριλίου 2023 «Σακούλες γεμάτες με ερωτικά γράμματα» – Οι «θαυμάστριες» του Μπάμπη Αναγνωστόπουλου φτάνουν μέχρι τις φυλακές» ο δολοφόνος

λαμβάνει «χιλιάδες» ερωτικά γράμματα από γυναίκες που θεωρούν ότι το κίνητρο του ήταν η αγάπη και η πράξη του έγινε εν βρασμώ.

5.2.2. Υπόθεση Σοφίας Πολυζωγοπούλου /Απόστολου Λύτρα

Ιστορικό:

Στις 16.6.2024 η δικηγόρος Σοφία Πολυζωγοπούλου συνοδευόμενη από τον σύζυγό της Απόστολο Λύτρα, επίσης δικηγόρο και μάλιστα κορυφαίο ποινικολόγο στην Ελλάδα, προσήλθε βαριά τραυματισμένη σε ιδιωτικό νοσοκομείο της Αθήνας για εξετάσεις. Ο σύζυγος της δήλωσε ότι τραυματίστηκε από πτώση της από σκάλα διότι η ίδια φέρεται να ήταν τραυματισμένη μεταξύ άλλων στο στόμα και τη γλώσσα και δεν ήταν σε θέση να μιλήσει. Από την κλινική εξέταση που έγινε χωρίς την παρουσία του συνοδού συζύγου ο γιατρός διαπίστωσε ότι τα τραύματα δεν ήταν συμβατά με πτώση από σκάλα αλλά πιθανότατα προκλήθηκαν από ανθρώπινο χέρι. Σύμφωνα με τις καταθέσεις ο γιατρός ρώτησε την κ. Πολυζωγοπούλου εάν χτυπήθηκε από το σύζυγό της και όταν εκείνη ένευσε θετικά κάλεσε την αστυνομία για να καταγγείλει το περιστατικό ενδοοικογενειακής βίας κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Ν 3500/2006.

Ο Απόστολος Λύτρας ομολόγησε την πράξη του και παραπέμφθηκε για κακούργημα αλλά αφέθηκε ελεύθερος με περιοριστικούς όρους. Ενδεικτικό για τη σοβαρότητα που αποδόθηκε στην υπόθεση αλλά και της επιρροής και ισχύος του δράστη ήταν ότι πρωτοφανώς παρενέβη ο Άρειος Πάγος αυτεπαγγέλτως και ασκήθηκε πειθαρχική έρευνα σε βάρος της Εισαγγελέως Εφετών και της Ανακρίτριας που αποφάσισαν τη μη προφυλάκισή του για να διαλευκανθεί αν η απόφασή τους ήταν σύννομη.

Μόλις μία ημέρα μετά κρίθηκε από τη δικαιοσύνη ότι ο κατηγορούμενος, πλέον, Απόστολος Λύτρας παραβίασε τους περιοριστικούς όρους που του είχαν

επιβληθεί οπότε και προφυλακίστηκε στις φυλακές Κορυδαλλού. Δύο μήνες μετά η Εισαγγελία Εφετών με βούλευμα μετέτρεψε την κατηγορία από κακούργημα σε πλημμέλημα και ο δράστης αποφυλακίστηκε με περιοριστικούς όρους. Τραγική ειρωνεία ότι ο δράστης πριν το περιστατικό είχε αναλάβει πολλές υποθέσεις θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και την καταδίκαζε περίτρανα ως φαινόμενο.

Ανάλυση δημοσιευμάτων:

Η παρακολούθηση των δημοσιευμάτων που κάλυψαν την υπόθεση παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον καθώς μέρα με τη μέρα είναι ορατές οι αλλαγές στον τόνο με τον οποίο παρουσιάστηκε η εξέλιξη των ειδήσεων.

Στις 16 Ιουνίου μετά τη σύλληψη του δράστη τα πρώτα δημοσιεύματα δεν αποκάλυψαν την ταυτότητά του και χρησιμοποιούσαν αρκετά συγκρατημένο λόγο με απλή παράθεση πληροφοριών. Ενδεικτικά αναλύεται δημοσίευμα της ιστοσελίδας cnn.gr με τίτλο: «Ποινική δίωξη για κακούργημα κατά γνωστού δικηγόρου της Αθήνας για κακοποίηση της συζύγου του»

Στο άρθρο αυτό ο δράστης δεν κατονομάζεται αλλά αναφέρεται ως ο «γνωστός δικηγόρος». Το θύμα παρουσιάζεται ως «η 37χρονη». Στη συνέχεια γίνεται απλή αναφορά στην άσκηση ποινικής δίωξης και σε διαδικαστικές λεπτομέρειες όπως η ειδική δωσιδικία του Εφετείου να εκδικάσει την υπόθεση λόγω της δικηγορικής ιδιότητας, στις ημερομηνίες για την απολογία και τη δυνατότητα χορήγησης προθεσμίας στον κατηγορούμενο. Υπάρχει μια απλή παράθεση των γεγονότων σε ουδέτερο τόνο και η μόνη λέξη που δίνει ένταση είναι ότι «η 37χρονη ήταν σε άθλια κατάσταση». Μάλιστα το εν λόγω άρθρο καταλήγει με τη φράση «Πλέον το λόγο έχει δικαιοσύνη» αποφεύγοντας να πάρει κάποια θέση.

Στις 17 Ιουνίου η ταυτότητα του δράστη έχει αποκαλυφθεί και τα δημοσιεύματα δείχνουν πιο επιθετικό τόνο απέναντι στο δράστη συνοδεύοντας τα άρθρα και με φωτογραφίες ενώ αρχίζουν να αποκαλύπτονται οι λεπτομέρειες της επίθεσης. Ενδεικτικό είναι το δημοσίευμα στην ιστοσελίδα protothema.gr Με τίτλο «Απόστολος Λύτρας: Μαρτυρία για τη σύζυγό του μετά τον ξυλοδαρμό: Δε μπορούσε να μιλήσει από τα τραύματα, την έβαλαν σε αμαξίδιο». Κάτω από τον τίτλο υπάρχει μία μεγάλου μεγέθους φωτογραφία του δράστη από τη στιγμή προσαγωγής του. Πιο χαμηλά υπάρχει βίντεο τόσο από την άφιξη όσο και από την αποχώρησή του από την Εισαγγελία φορώντας χειροπέδες που καλύπτει με το σακάκι του. Επίσης υπάρχουν 4 φωτογραφίες του που απεικονίζουν καρέ καρέ την είσοδό του στο περιπολικό. Ο τόνος του ρεπορτάζ είναι πιο αιχμηρός, δράστης αποκαλείται «ο Λυτρας» ενώ υπάρχουν οι εκφράσεις «σοκ προκαλεί η κατάθεση», «Άγριος ξυλοδαρμός». Επίσης αποκαλύπτεται η είδηση ότι και η πρώτη σύζυγός του είχε μηνύσει το δράστη για βία». Το θύμα δεν κατονομάζεται αλλά αποκαλείται «σύζυγος του ποινικολόγου».

Στις 19 Ιουνίου ο κατηγορούμενος καταγγέλθηκε από τη σύζυγό του για παραβίαση των περιοριστικών όρων και ενεργοποιήθηκε η διαδικασία του αυτοφώρου, Στο δημοσίευμα της ιστοσελίδας iefimerida.gr με τίτλο «Αφαντος ο Λύτρας: Τον αναζητούν να τον συλλάβουν στο πλαίσιο του αυτοφώρου -Στην ανακρίτρια τα στοιχεία» αρχικά δημοσιεύεται μία φωτογραφία μεγάλου μεγέθους του κατηγορουμένου που τον απεικονίζει να απαντά στα μικρόφωνα δημοσιογράφων. Παρά το έντονο ύφος του τίτλου η γλώσσα που χρησιμοποιείται στο άρθρο είναι πιο ήπια. Υιοθετείται ξανά ο όρος «ποινικολόγος» για το δράστη και το θύμα αναφέρεται πλέον με το ονοματεπώνυμό του και όχι ως «σύζυγος του δικηγόρου» ή ως «θύμα». Στο κείμενο δε γίνεται καμία αναφορά στον όρο «ενδοοικογενειακή βία» ούτε γίνεται αναφορά στο περιστατικό παρά μόνο στην παραβίαση ή μη των περιοριστικών όρων. Το κείμενο συνοδεύεται από ένα μεγάλης διάρκειας βίντεο με οπτικά αποσπάσματα και φωτογραφίες από κοινές εμφανίσεις του πρώην ζεύγους είτε επαγγελματικές είτε lifestyle. Στο βίντεο

υπάρχει η αναφορά του όρου «θύμα άγριου ξυλοδαρμού» ενώ ο δράστης αποκαλείται «κύριος Λύτρας». Τέλος ενώ οι ισχυρισμοί της κυρίας Πολυζωγοπούλου παρατίθενται από τους δημοσιογράφους, η θέση του κυρίου Λύτρα διατυπώνεται από το συνήγορό του με ζωντανή σύνδεση.

Στις 20 Ιουνίου η ιστοσελίδα documento.gr σε δημοσίευμα με τίτλο «Στη φυλακή ο Απόστολος Λύτρας» αν και χρησιμοποιεί προσεκτικό λόγο και αναφέρεται στον κατηγορούμενο ως «κύριο» δημοσιεύει φωτογραφία του μέσα στο περιπολικό. Την ίδια ημέρα η ιστοσελίδα naftemporiki.gr σε άρθρο υπό τον τίτλο «Από υπερασπιστής των θυμάτων σε θύτης και στη φυλακή – όλο το χρονικό» κάνει αναφορά στις απόψεις που παλαιότερα διατύπωνε ο κατηγορούμενος σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία ενώ συνοδεύει το άρθρο με μία επαγγελματική φωτογραφία του πριν από τα γεγονότα στην οποία απέπνεε κύρος. Ωστόσο στο άρθρο διατυπώνονται κριτικά σχόλια όπως «πρώτη φορά ένας υπερασπιστής θυμάτων έχει μετατραπεί σε θύτη» και η αυτοκρατορία του καταρρέει λόγω χρεών».

Στις 5 Ιουλίου στην ιστοσελίδα lifo.gr με τίτλο: «Αλέξης Κούγιας για υπόθεση Λύτρα: «Έδωσε τα πάντα στην ασκούμενη από τα Λεχαινά, την έκανε σύζυγό του» παρατίθενται οι δηλώσεις του κ. Κούγια που χαρακτηρίζει το συμβάν της ενδοοικογενειακής βίας «κακή στιγμή» και την φυλάκιση του κατηγορουμένου «αδιανόητη» χωρίς κανέναν απολύτως σχολιασμό. Το Σεπτέμβριο, και συγκεκριμένα στις 7 Σεπτεμβρίου η ιστοσελίδα news247.gr μεταφέρει την είδηση «Υπόθεση Λύτρα: Τη μετατροπή της κατηγορίας σε πλημμέλημα ζητά ο Εισαγγελέας» χρησιμοποιώντας πολύ ουδέτερο και προσεκτικό τόνο όπως και η ιστοσελίδα ertnews.gr σε δημοσίευμα με τίτλο «Απ. Λύτρας: Αποφυλακίζεται με περιοριστικούς όρους – Δικάζεται για πλημμέλημα» στις 12 Σεπτεμβρίου περιορίζεται μόνο στην αναφορά σε νομικούς όρους και διαδικασίες.

Στις 4 Νοεμβρίου στην ιστοσελίδα iefimerida.gr άρθρο με τίτλο Απόστολος Λύτρας: Στα μπουζούκια με τη νέα του σύντροφο -«Τα λουλούδια που πέταξε κόστιζαν πάνω από 1.000 ευρώ» γίνεται μια απλή αναφορά ότι ο ποινικολόγος αποφυλακίστηκε λίγο καιρό μετά τον ξυλοδαρμό της συζύγου του και μετά εκτενής αναφορά στη νέα σχέση του, τα χρήματα που χάλασε και το πόσο γλέντησε. Με το δημοσίευμα αυτό και τα όμοιά του φαίνεται ότι το θέμα ενδοοικογενειακή βία έκλεισε και ο κατηγορούμενος ανέκτησε το κοινωνικό του status quo ante.

Στην υπόθεση αυτή ο άξονας κάλυψης σχεδόν εξ αρχής φεύγει από το ίδιο το περιστατικό ξυλοδαρμού και το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας τόσο ως συγκεκριμένη περίπτωση όσο και στην κοινωνική του διάσταση. Αντίθετα, μετατοπίζεται στο δράστη ο οποίος λόγω του ισχυρού status του παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον για το κοινό. Η αρχική προσπάθεια για προστασία της ανωνυμίας των εμπλεκόμενων διήρκεσε μόλις για λίγες ώρες. Στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκε πιο έντονος τόνος, κατονομασία του δράστη και χρήση περισσότερου οπτικοακουστικού υλικού από το απαραίτητο. Αυτή η «επίθεση» στο δράστη εξηγείται, γιατί ταυτίζεται με την ημέρα της παρέμβασης του Αρείου Πάγου για τον έλεγχο της Εισαγγελέως και Ανακρίτριας που αποφάσισαν να αφεθεί ελεύθερος ο δράστης. Η παρέμβαση αυτή δημιούργησε στο κοινό την αίσθηση ότι ο δράστης λόγω της ισχύος του και του επαγγέλματός του αντιμετωπίστηκε με επιείκεια από τη δικαιοσύνη και ενδεχομένως οι δημοσιογράφοι προσπάθησαν να επιδείξουν την αμεροληψία τους με την «επιθετικότητα» του λόγου τους εναντίον του. Ενδιαφέρον είναι ότι ενώ αρχικά υπήρχε ένα κλίμα «αποκαθήλωσης» του, σταδιακά όταν ήδη από τη φυλακή όπου βρισκόταν έγκλειστος άρχισε να διαφαίνεται ότι διατηρεί την κοινωνική, οικονομική και επαγγελματική του ισχύ και ότι πλησίαζε η αποφυλάκισή του το κλίμα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης άλλαξε, υπερπροβλήθηκαν οι υπερασπιστικές προς το θύτη δηλώσεις άλλου ισχυρού δικηγόρου που έκανε λόγο για «κακιά» στιγμή και όχι κακοποίηση ενώ μετά την αποφυλάκισή του τα

μέσα μαζικής ενημέρωσης πρόβαλλαν lifestyle ειδήσεις για το πρόσωπό του. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονταν νυχτερινές έξοδοι, ταξίδια και η νέα, όμορφη και πετυχημένη επαγγελματικά νέα του σύντροφος. Σχετικά με το ερώτημα «πώς και την γλίτωσε από τον τηλεοπτικό κανιβαλισμό ο γνωστός ποινικολόγος;» που τέθηκε στην ιστοσελίδα efsyn.gr στο δημοσίευμα με τίτλο «Ποιος, ποιος;» ο καθένας μπορεί να βγάλει τα συμπεράσματά του.

5.2.3. Υπόθεση Όλγας Δημητροπούλου

Στις 14 Ιανουαρίου του 2022 η Όλγα Δημητροπούλου ξυλοκοπήθηκε από το σύντρόφό της με τον οποίο διατηρούσαν δεσμό για λίγους μήνες μέσα στο σπίτι που συζούσαν μετά από καβγά για ασήμαντη αφορμή. Ο δράστης, με ιστορικό άσκησης ενδοοικογενειακής βίας, ήταν δάσκαλος πολεμικών τεχνών και τη χτύπησε με τόση σφοδρότητα ώστε της επέφερε ανεπανόρθωτες κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, κακώσεις στα πλευρά, στην κοιλιακή χώρα και στους πνεύμονες. Ενδεικτικό ήταν το εύρημα του ιατροδικαστή ότι τμήμα το εγκεφάλου της μετακινήθηκε κατά 2 χιλιοστά, βλάβη που παρατηρείται συνήθως σε σοβαρά τροχαία ατυχήματα. Στη συνέχεια ο δράστης αποχώρησε από το σπίτι αφήνοντας το θύμα αναίσθητο στο πάτωμα και ειδοποίησε τηλεφωνικά την αδελφή του να καλέσει ασθενοφόρο.

Το θύμα δεν κατάφερε να ανακάμψει ποτέ και μετά από μήνες νοσηλείας εισήχθη σε κέντρο αποκατάστασης με μόνη δυνατότητα την κίνηση των άνω άκρων και στοιχειώδη αντιληπτική ικανότητα, όπου και κατέληξε 19 μήνες μετά τον ξυλοδαρμό της. Ήταν μητέρα ενός παιδιού.

Ο δράστης καταδικάστηκε ομόφωνα σε 10ετή καθειρξη από το Μικτό Ορκωτο Δικαστήριο για το αδίκημα της απόπειρας ανθρωποκτονίας όσο το θύμα ήταν εν

ζωή και αναμένεται να αλλάξει η κατηγορία του σε τετελεσμένη ανθρωποκτονία από πρόθεση.

Ανάλυση δημοσιευμάτων:

Στις 17 Ιανουαρίου η ιστοσελίδα protothema.gr δημοσιεύει άρθρο με τίτλο : «Τη χτύπησα αλλά δεν ήθελα να τη στείλω και στο νοσοκομείο». Το άρθρο συνοδεύεται από μία ευκρινή φωτογραφία του δράστη και μία του σπιτιού όπου έγινε η επίθεση. Το άρθρο αναπτύσσεται σε ιδιαίτερα έντονο τόνο χρησιμοποιώντας πολύ αιχμηρές αναφορές για το δράστη, τον οποίο πάντως δεν κατονομάζει, όπως ούτε και το θύμα. Αφού γίνεται αναφορά στο κατηγορητήριο για απόπειρα ανθρωποκτονίας από πρόθεση σε ήρεμη ψυχική κατάσταση υπάρχουν αναφορές όπως «μαχαιρώματα και ξυλοδαρμοί στο ενεργητικό του», «χρησιμοποίησε την τέχνη (τζούντο) ενάντια σε ανυπεράσπιστες γυναίκες που έτυχε να γίνουν σύντροφοι ή σύζυγοι του» καθώς και ότι είχε μαχαιρώσει την πρώτη (ανήλικη τότε) σύζυγό του και ότι είχε βίαιη συμπεριφορά απέναντι και στις 2 επόμενες συζύγους του. Το άρθρο καταλήγει με μία ακόμα αξιολογική κρίση ότι «δεν είναι τυχαίο» ότι η κόρη του δράστη με ανάρτηση της ευχήθηκε «να σαπίσει στη φυλακή». Ωστόσο δεν γίνεται καμία αναφορά στον όρο ενδοοικογενειακή βία.

Στις 20 Ιανουαρίου η ίδια ιστοσελίδα σε άρθρο με τίτλο «Ξυλοδαρμός γυναίκας στην Αργυρούπολη: Σήμερα στον ανακριτή ο 46χρονος καθηγητής τζούντο» και υπότιτλο που αναφέρεται σε «σοκαριστικές μαρτυρίες για το βίαιο παρελθόν του» δημοσιεύεται μια φωτογραφία μεγάλου μεγέθους από τη μεταγωγή του με χειροπέδες στον ανακριτή. Το άρθρο δίνει πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση υγείας του θύματος και τη νομική διαδικασία που ακολουθείται και μετά αφιερώνει το μεγαλύτερο μέρος του σε μαρτυρίες από την πρώην σύζυγο και από άλλο μάρτυρα για το βίαιο παρελθόν του κάνοντας αναφορές σε πολύ σοβαρά περιστατικά ξυλοδαρμών και απειλών τα οποία σοκάρουν. Υπάρχει η

χρήση του χαρακτηρισμού «τρομακτικός» για το δράστη και «αποτρόπαια» και «βάνανυση» για την πράξη του.

Κατά την ίδια ημερομηνία η ιστοσελίδα skai.gr σε άρθρο της με τίτλο «Ξυλοδαρμός Αργυρούπολη: Προφυλακιστέος μετά την απολογία του ο 46χρονος – επικαλείται ψυχολογικά προβλήματα δημοσιεύεται και πάλι μία φωτογραφία από τη μεταγωγή του δράστη αλλά στην οποία δεν είναι ευδιάκριτες οι χειροπέδες και ακολουθείται μία αρκετά πιο λιτή περιγραφή της υπόθεσης χωρίς γλαφυρές λεπτομέρειες. Συγκεκριμένα έγινε αναφορά στις νομικές διαδικασίες και τον ισχυρισμό του δράστη περί ψυχολογικών προβλημάτων αλλά και μία σύντομη περιγραφή του περιστατικού. Ωστόσο και σε αυτό το άρθρο υπάρχουν αξιολογικές αναφορές όπως «βάνανυσος», «αδυσώπητα χτυπήματα», «ανηλεής ξυλοδαρμός».

Στις 6 Σεπτεμβρίου, 8 μήνες μετά την επίθεση κι ενώ το θύμα νοσηλεύεται ακόμα στον Ευαγγελισμό η ιστοσελίδα thecaller.gr δημοσιεύει άρθρο με τίτλο: «Αργυρούπολη: «Είναι σαν ζωντανή νεκρή» – Κραυγή απόγνωσης από τους γονείς της Ολγας που ξυλοκοπήθηκε». Το άρθρο αναφέρεται επώνυμα στο θύμα ενώ παραθέτει και πληροφορίες για την προσωπική της κατάσταση «χωρισμένη, μητέρα ενός παιδιού». Το άρθρο φιλοξενεί μία φωτογραφία του θύματος πριν το ξυλοδαρμό αλλά και ένα βίντεο μεγάλης διάρκειας από την εκπομπή «αλήθειες με τη Ζήνα» όπου παρουσιάζονται φωτογραφίες της πριν και μετά την επίθεση οι οποίες σοκάρουν και καταγγέλλεται η άρνηση δημόσιων κέντρων αποκατάστασης να τη δεχτούν λόγω της αυξημένης ανάγκης της για φροντίδα. Λόγω του γεγονότος αυτού γίνεται αναφορά στις «πανηγυρικές εκφράσεις της κυβέρνησης» που όμως δε στηρίζει την πράξη τα θύματα αλλά και στις καθυστερήσεις απονομής δικαιοσύνης και κατ' επέκταση της δυνατότητας διεκδίκησης χρηματικής αποζημίωσης από το δράστη. Τέλος, στο βίντεο παρά το γεγονός ότι δε χρησιμοποιείται ο όρος ενδοοικογενειακή βία γίνεται έκκληση προς τις γυναίκες «αυτές που ζουν από τα χέρια κακοποιητών» να ζητήσουν βοήθεια.

Στις 28 Αυγούστου 2023, 17 μήνες μετά την επίθεση η Όλγα Δημητροπούλου πεθαίνει μέσα στο κέντρο αποκατάστασης από λοίμωξη. Η ιστοσελίδα left.gr δημοσιεύει άρθρο με τίτλο : «Γυναικοκτονία στην Αργυρούπολη: Πέθανε η Όλγα που είχε ξυλοκοπηθεί από το σύντροφό της». Εκτός από τη χρήση της λέξης γυναικοκτονία στον τίτλο, το άρθρο συνοδεύεται από μια φωτογραφία η οποία απεικονίζει διαδήλωση με πανό που γράφει «όχι άλλη γυναικοκτονία». Μετά από μία αναφορά στο χρονικό της υπόθεσης και την αιτία θανάτου στο άρθρο παρατίθεται ολόκληρη η ανακοίνωση των εθελοντών «Προασπίζω» μια ΜΚΟ με σκοπό την προώθηση αξιών σύμφωνα με τον αυτοπροσδιορισμό της. Στη σχετική ανακοίνωση γίνεται χρήση της λέξης μίσος ενώ αναφέρεται ότι η κοινωνία έχει και πρέπει να τις ψάξει, ευθύνες για το φαινόμενο.

Στις 29 Αυγούστου η ιστοσελίδα dikastiko.gr σε άρθρο με τίτλο «Μπορεί να δικαστεί για ανθρωποκτονία από πρόθεση ο νταής-σύντροφος της Αργυρούπολης που ξυλοκόπησε την άτυχη Όλγα;» χρησιμοποιεί έντονο τόνο με τις φράσεις «συγκλονίζει την κοινωνική γνώμη» , «άγριος ξυλοδαρμός», «γυναικοκτονία» και αφού ενημερώνει για το νομικό σύστημα και την πορεία της δίκης μέχρι τότε εκφράζει αγωνία για το αν τελικά ο δράστης θα μπορέσει νομικά να απαπεμφθεί για τετελεσμένη ανθρωποκτονία. Το άρθρο περιλαμβάνει βίντεο με την τοποθέτηση του συνηγόρου της οικογένειας του θύματος όπου αναλύει τα νομικά ζητήματα.

Η υπόθεση αυτή ανταποκρινόταν πλήρως στα κοινωνικά στερεότυπα: ο δράστης κακοποιό στοιχείο με καταδίκες για βία ενδοοικογενειακή και μη στο ενεργητικό του, το θύμα μια ευάλωτη γυναίκα και μητέρα που τον εμπιστεύθηκε, το μέγεθος της βίας πέραν κάθε ορίου και η ταλαιπωρία του θύματος και της οικογένειάς του στην πολύμηνη διάρκεια νοσηλείας και (μη) αποκατάστασης μέχρι το θάνατό της, αβάσταχτη. Αν και κατά την κάλυψη της υπόθεσης υπήρχαν παρεκτροπές σε θέματα δεοντολογίας όπως αποκάλυψη προσωπικών στοιχείων και φωτογραφιών των εμπλεκόμενων μερών καθώς και πλήρη αγνόηση του

τεκμηρίου αθωότητας κρίνονται αρκετά δικαιολογημένα καθώς η κοινή γνώμη ήταν πραγματικά σοκαρισμένη και αγανακτισμένη από την αγριότητα του περιστατικού. Και παρότι ατυχώς παραλήφθηκε από τα δημοσιεύματα ο χαρακτηρισμός «ενδοοικογενειακή βία» και η Όλγα όπως και η Καρολάιν αποτέλεσε σύμβολο γυναικοκτονίας και έγινε η αφορμή για ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης πάνω στο θέμα της βίας και ενημέρωση για το υφιστάμενο νομικό - κοινωνικό πλαίσιο προστασίας.

5.2.4. Υπόθεση Διδυμότειχου, 2 Αυγούστου 2024

Ιστορικό:

Στις 2 Αυγούστου 2024 μία γυναίκα εμφανίστηκε χτυπημένη σε ταβέρνα στο Διδυμότειχο ζητώντας βοήθεια από τους θαμώνες. Η γυναίκα έφερε τραύματα στο πρόσωπο και στα χέρια και βρισκόταν σε κατάσταση πανικού καθώς κρύφτηκε σύμφωνα με μαρτυρίες κάτω από τραπέζι φοβούμενη ότι ο σύντροφός της από τον οποίο είχε ξεφύγει θα την ακολουθούσε για να τη σκοτώσει. Κλήθηκε η Αστυνομία και η γυναίκα κατήγγειλε ότι από τον Ιούλιο του ίδιου έτους ο σύντροφός της αφού της αφαίρεσε το κινητό της και την ταυτότητά της την κατακρατούσε χωρίς τη θέλησή της στο σπίτι του κλειδωμένη. Κατά το διάστημα αυτό την κακοποιούσε συστηματικά σωματικά και σεξουαλικά κατ' επανάληψη.

Ο δράστης συνελήφθη και παραπέμφθηκε ενώπιον της Εισαγγελίας για τα αδικήματα του βιασμού, της ενδοοικογενειακής βίας, της επικίνδυνης σωματικής βλάβης και της παράνομης κατακράτησης.

Ανάλυση Δημοσιευμάτων

Η συγκεκριμένη υπόθεση υπόθεση απασχόλησε αρκετά τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για κάποιες μέρες. Ενδεικτικά του τρόπου κάλυψής της είναι τα παρακάτω δημοσιεύματα.

Στις 3 Αυγούστου 2024 η ιστοσελίδα lifo.gr δημοσίευσε άρθρο με τίτλο: «Διδυμότειχο: 32χρονη κατήγγειλε τον σύντροφό της ότι την κρατούσε φυλακισμένη, τη χτυπούσε και τη βίαζε». Λόγω του γεγονότος ότι ήταν η πρώτη μέρα μετά το περιστατικό ο τόνος του ρεπορτάζ είναι παντελώς ήπιος και ουδέτερος. Ο λόγος που χρησιμοποιείται είναι προσεκτικός και χρησιμοποιούνται οι εκφράσεις: «σύμφωνα με την καταγγελία», «το φερόμενο ως θύμα», «όπως είπε η ίδια», «όπως κατήγγειλε», «η παθούσα». Όσον αφορά το δράστη αποκαλείται ο «35χρονος» και γίνεται αναφορά στο ποινικό παρελθόν του για συμμετοχή σε συμπλοκή. Το άρθρο συνοδεύεται από φωτογραφία αρχείου σχετική με γυναικεία κακοποίηση.

Στις 4 Αυγούστου η ιστοσελίδα news247.gr δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Διδυμότειχο: Η ιατροδικαστική που “καίει” τον σύντροφό της 32χρονης» το οποίο συνοδευόταν και πάλι από φωτογραφία αρχείου σχετική με γυναικεία κακοποίηση. Και σε αυτό το άρθρο η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι αρκετά λιτή. Το θύμα αποκαλείται ως «32χρονη», ο κατηγορούμενος ως «δράστης» ωστόσο χρησιμοποιείται ο όρος «φέρεται να» σε σχέση με τις πράξεις που του αποδίδονται. Η μόνη φράση που χρωματίζει το κείμενο είναι η αναφορά σε «εφιαλτικές στιγμές» του θύματος, ενώ στο τέλος γίνεται αναφορά στο ποινικό παρελθόν του κατηγορούμενου για προηγούμενη υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας.

Στις 5 Αυγούστου η ιστοσελίδα in.gr δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Διδυμότειχο: Ο κακοποιητής της 32χρονης δηλώνει μέσω tiktok ότι θα παραδοθεί. – Τι υποστηρίζει». Εδώ ο τόνος είναι σαφώς πιο αιχμηρός. Αν και το άρθρο ξεκινά με μια φωτογραφία αρχείου στη συνέχεια συνοδεύεται από μία φωτογραφία του τραυματισμένου χεριού του θύματος με λεζάντα με μεγάλα γράμματα και έντονη γραφή «Η εικόνα σοκάρει. Η ιατροδικαστική εξέταση αποκαλύπτει τη φρίκη». Στη

συνέχεια το δημοσίευμα και πάλι με έντονη γραφή δίνει λεπτομέρειες της ιατροδικαστικής εξέτασης ως εξής: «Βιασμό κατά φύση, παρά φύση καθώς και χτυπήματα με ξύλο σε όλο το σώμα της 32χρονης έδειξε το ιατροδικαστικό πόρισμα». Παράλληλα δίνει λεπτομέρειες και για τα εμπλεκόμενα μέρη αναφερόμενο στο θύμα ως «32χρονη, μητέρα 5 παιδιών, μουσουλμανικού θρησκειύματος» και στο δράστη ως «ομόθρησκό της».

Την ίδια ημέρα η ιστοσελίδα protothema.gr πηγαίνει ένα βήμα παραπέρα όσον αφορά την αποκάλυψη στοιχείων αλλά και την παρουσίαση του δράστη. Συγκεκριμένα σε δημοσίευμα με τίτλο «Διδυμότειχο: Συνελήφθη ο 32χρονος που κρατούσε φυλακισμένη, χτυπούσε και βίαζε τη σύντροφό του». Κάτω από τον τίτλο υπάρχει μία μεγάλου μεγέθους ευκρινής φωτογραφία του δράστη και στη ροή του ρεπορτάζ άλλες τρεις εξίσου ευκρινείς. Παρά τη δημοσίευση των φωτογραφιών ο δράστης δεν κατονομάζεται αλλά ούτε και το θύμα αλλά αναφέρονται ως «ο 32χρονος» και «η γυναίκα». Όσον αφορά την περιγραφή της καταγγελλθείσας πράξης και εκεί υπάρχει έντονος τόνος με αναφορές σε αυτή ως «άγρια κακοποίηση» και «εφιάλτης».

Σε τελείως αντίθετο ύφος είναι το δημοσίευμα της ιστοσελίδας ertnews.gr κατά την ίδια ημερομηνία με τίτλο «Διδυμότειχο: Στην ανακρίτρια ο 35χρονος για να δώσει εξηγήσεις για τον κατ' εξακολούθηση βιασμό και ξυλοδαρμό της συντρόφου του». Στο δημοσίευμα αυτό ο λόγος είναι άκρως λιτός, στεγνός και προσεκτικός, γίνεται ακριβής αναφορά στο κατηγορητήριο και τις διαδικαστικές πράξεις ενώ χρησιμοποιείται ο όρος «βάσει της καταγγελίας». Ο κατηγορούμενος αναφέρεται ως «συλληφθείς» ενώ παρατίθεται και μία φωτογραφία από το τραυματισμένο χέρι του θύματος.

Στις 6 Αυγούστου η ιστοσελίδα tonima.gr σε δημοσίευμα της με τίτλο «Διδυμότειχο: ο 32χρονος αρνήθηκε το βιασμό, παραδέχτηκε το ξύλο» το οποίο συνοδεύει μία φωτογραφία αρχείου αναφέρεται στο περιστατικό της βίας με χαρακτηρισμούς όπως «άγριος ξυλοδαρμός», «απόλυτος εφιάλτης», «κόλαση». Ο θύτης αναφέρεται ως «άντρας» ή «32χρονος» ενώ το θύμα ως «32χρονη, μητέρα 5

παιδιών». Την προηγούμενη ημέρα ο κατηγορούμενος που καταζητείτο ακόμα ανέβασε ένα βίντεο στο tiktok στο οποίο παρέθετε τη δική του άποψη για τα καταγγελλόμενα περιστατικά. Η θέση του αυτή παρατίθεται γραπτώς στο άρθρο ενώ συνοδευτικά υπάρχει ένα βίντεο από το megatv και την παρουσίαση του θέματος στο δελτίο ειδήσεων, στο οποίο παρουσιάζονται φωτογραφίες του κατηγορουμένου με στοιχειώδη θόλωση στην περιοχή των ματιών. Το εν λόγω βίντεο οποίο καταλήγει με τις φράσεις εκ μέρους των δημοσιογράφων «φρικαλεότητα» και «μακάρι να αποδοθεί δικαιοσύνη» . Είναι μόλις το δεύτερο δημοσίευμα στο οποίο χρησιμοποιείται ο όρος ενδοοικογενειακή βία κι αυτό σε αναφορά ότι ο δράστης είχε και στο παρελθόν απασχολήσει για το έγκλημα αυτό. Την ίδια ημέρα η ιστοσελίδα zougla.gr στο δημοσίευσμά της με τίτλο «Προθεσμία για να απολογηθεί πήρε ο 32χρονος κακοποιητής στο Διδυμότειχο» δημοσιεύει 4 ευκρινείς φωτογραφίες του δράστη καθώς και το ηχητικό από το βίντεο που ο ίδιος ανέβασε στο tiktok. Εκτός από την ξεκάθαρη αναφορά στον κατηγορούμενο ως «κακοποιητή» υπάρχει και η αναφορά «ο δράστης, μουσουλμάνος στο θρήσκευμα» ενώ το θύμα αναφέρεται ως «η 32χρονη κακοποιηθείσα μητέρα 5 παιδιών». Όσον αφορά την υπόθεση υπάρχουν έντονα χρωματισμένες φράσεις όπως «συγκλονιστική υπόθεση», η «ημέρα που έληξε ο εφιάλτης», « σοκάρουν τα ευρήματα». Επίσης υπάρχει σύντομη αναφορά στην ποινική δίωξη.

Στις 9 Αυγούστου η ιστοσελίδα iefimerida.gr σε δημοσίευμα της με τίτλο «Διδυμότειχο: προφυλακίστηκε ο 32χρονος που κατηγορείται ότι κρατούσε φυλακισμένη και βίαζε τη σύντρόφό του» Το άρθρο εν συντομία αναφέρει ότι ο δράστης είναι «Ρομά» και ότι είχε καταδικαστεί για κακοποίηση της πρώην γυναίκας του και αποφυλακίστηκε πρόωρα υπό όρους και στη συνέχεια παραθέτει τις λεπτομέρειες σχετικά με τη νέα φυλάκισή του.

Στη συγκεκριμένη υπόθεση όλα τα μέσα φαίνεται να προστατεύουν την ταυτότητα του θύματος καθώς ουδέποτε την κατονομάζουν . Επιπροσθέτως η αναφορά στο πρόσωπό της από τα περισσότερα μέσα ως μητέρα 5 παιδιών την καθιστά ακόμα πιο ευάλωτη και έχουσα ανάγκη προστασίας. Αντιθέτως, ενώ ούτε ο δράστης

κατονομάζεται υπήρχε δημοσιοποίηση φωτογραφιών του καθώς και αποκάλυψη ευαίσθητων πληροφοριών όπως το θρήσκευμά του και η Ρομά καταγωγή του. Λόγω αυτών των χαρακτηριστικών του δράστη τα μέσα δεν επέδειξαν ιδιαίτερη προσοχή στη διατύπωσή τους και αναφέρονταν στις πράξεις του ως πράγματι τετελεσμένες και μάλιστα εκφράζοντας αξιολογικές κρίσεις για το πόσο απεχθείς ήταν, με εξαίρεση την κρατική ιστοσελίδα της ερτ η οποία παρέμεινε σε αυστηρά ενημερωτικό πλαίσιο χωρίς αξιολογικές κρίσεις. Όσον αφορά το κοινωνικό κομμάτι όλα τα δημοσιεύματα παρέλειψαν να αναφερθούν στην υπόθεση με τον όρο «ενδοοικογενειακή βία» και κατ' επέκταση να κάνουν οποιονδήποτε συσχετισμό με την κοινωνική διάσταση του θέματος προς ευαισθητοποίηση του κοινού.

5.2.5. Υπόθεση Λάρισας, 3.8.2023

Στις 3 Αυγούστου 2023 στην πόλη της Λάρισας εισήλθε στο διαμέρισμα υψηλόβαθμης Αξιωματικού της Αστυνομίας ο εν διαστάσει σύζυγός της και της επιτέθηκε με σφοδρότατη βία. Αιτία της επίθεσης το γεγονός ότι το θύμα επέμεινε στην απόφασή της να πάρουν διαζύγιο. Ο ξυλοδαρμός ήταν τόσο σφοδρός ώστε το θύμα θεωρήθηκε πολυτραυματίας. Έφερε κατάγματα στη μύτη, τα ζυγωματικά, τη σιαγόνα, τα δόντια και τραύματα στη σπλήνα και το νεφρό. Ο ξυλοδαρμός διήρκεσε δύο ώρες ώσπου κλήθηκε η Αστυνομία από γειτόνισσα. Όταν έφτασε η Άμεση Δράση συνέλαβε το δράστη τη στιγμή που τραβούσε το θύμα από τα μαλλιά προς το μπαλκόνι με πρόθεση κατά τη δικογραφία να το σκοτώσει.

Από τα χτυπήματα το πρόσωπό του θύματος παραμορφώθηκε ενώ χρειάστηκε χειρουργείο και τοποθέτηση ειδικού μικροσωλήνα στο νεφρό.

Το ζευγάρι είχε δύο ανήλικα παιδιά. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι το θύμα είχε μηνύσει και στο παρελθόν το δράστη για ενδοοικογενειακή απειλή.

Ανάλυση δημοσιευμάτων

Στις 3 Αυγούστου η ιστοσελίδα protothema.gr δημοσίευσε άρθρο με τίτλο: «Λάρισα: Αστυνομικός η γυναίκα που ξυλοκοπήθηκε άγρια από το σύζυγό της – Κρίσιμες οι επόμενες ώρες για την υγεία της». Το άρθρο αυτό συνοδευόταν από το hashtag #ενδοοικογενειακή βία και μία αλλοιωμένη φωτογραφία του δράστη και δεν κατονόμαζε τα εμπλεκόμενα μέρη. Οι αναφορές στο θύτη ήταν ως «ο φερόμενος ως δράστης» και ο «επιχειρηματίας» ενώ στο θύμα ως «η άτυχη αστυνομικός». Όσον αφορά το περιστατικό βίας υπήρχαν έντονες λεκτικές αναφορές όπως «σοκ», «έχασε τον έλεγχο», «τη χτύπησε με μανία», «ουρλιαχτά». Το πιο ενδιαφέρον όμως είναι ότι γίνεται ευθέως αναφορά σε «άγριο περιστατικό ενδοοικογενειακής βίας» και ο όρος αυτός επαναλαμβάνεται κατά την περιγραφή του κατηγορητηρίου.

Στις 4 Αυγούστου το δημοσίευμα της ιστοσελίδας naftemporiki.gr σχετικά με την υπόθεση είχε τίτλο : «Λάρισα: Αν αργούσε η Άμεση Δράση 5 λεπτά, θα την είχε σκοτώσει» και συνοδευόταν από μία φωτογραφία περιπολικού. Η αναφορά στα εμπλεκόμενα μέρη ήταν ως η «43χρονη αστυνομικός μητέρα δύο παιδιών» και ο «52χρονος σύζυγος». Το δημοσίευμα έκανε εκτενή αναφορά σε δηλώσεις του Προέδρου των Αστυνομικών Υπαλλήλων στις οποίες χρησιμοποίησε πολύ έντονες αναφορές και κατηγορίες όπως: «δολοφονικά ένστικτα», «τη χτύπησε προφανώς για να τη σκοτώσει» και «ήθελε να της αφαιρέσει τη ζωή». Επίσης το δημοσίευμα χρησιμοποίησε επανειλημμένα τον όρο «ενδοοικογενειακή βία» και έκανε αναφορά με ιδιαίτερο συμβολισμό ότι ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη επικοινωνήσε προσωπικά με το θύμα παρουσία του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας και της εξέφρασε τη συμπαράστασή του. Στο κλείσιμό του παρέθεσε ολόκληρη τη δήλωση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη σχετικά με την υπόθεση, ότι «η δραστική αντιμετώπιση φαινομένων ενδοοικογενειακής βίας αποτελεί πάγια προτεραιότητα της Κυβέρνησης» και «...διαθέτουμε πλέον νομικό οπλοστάσιο και υποστηρικτικούς θεσμούς...».

Στις 5 Αυγούστου το δημοσίευμα της ιστοσελίδας eleftherostypos.gr με τίτλο : «Λάρισα: Ο 52χρονος ξυλοκοπούσε για πάνω από μία ώρα την 44χρονη αστυνομικό γυναίκα του» και υπότιτλο με έντονη γραμματοσειρά «Για μία ώρα και ένα τέταρτο, από τις 3 τα ξημερώματα έως τις 4:15 ο 52χρονος ξυλοκοπούσε την τέως σύζυγό του, την 44χρονη Αστυνόμο Α» παρέθεσε όλο το ιστορικό του περιστατικού με λόγο που δεν είχε κάποια αξιολογική κρίση. Χωρίς να κατονομάζει τα εμπλεκόμενα μέρη, παρέθεσε λεπτομέρειες για την κατάσταση υγείας του θύματος αλλά και το χρονικό της σχέσης που οδήγησε στο χωρισμό τους. Στο σημείο αυτό υπήρξε λίγο πιο αιχμηρός τόνος με αναφορές σε «ανυπόφορη παθολογική ζήλεια» του δράστη ενώ κλείνοντας παρατέθηκαν δηλώσεις της Ένωσης Αστυνομικών Υπαλλήλων Λάρισας αλλά και του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη οι οποίοι τάχθηκαν υπέρ του θύματος.

Στις 7 Αυγούστου το δημοσίευμα της ιστοσελίδας tanea.gr με τίτλο «Λάρισα: Προφυλακιστέος ο 53χρονος νταής για τον άγριο ξυλοδαρμό της συζύγου του, αστυνομικού» αναφέρεται στην υπόθεση με αυτόν τον ιδιαίτερα απαξιωτικό χαρακτηρισμό του δράστη και συνοδεύεται από μια φωτογραφία του με θόλωση μόνο στην περιοχή των ματιών. Η αναφορά στο δράστη γίνεται με τους όρους «νταής», ο «53χρονος», ο «επιχειρηματίας» ενώ γίνεται αναφορά στην υπεράσπιση του από το δικηγόρο Αλέξη Κούγια. Στη συνέχεια οι αναφορές στο περιστατικό γίνονται με φράσεις που δείχνουν αποτροπιασμό όπως: «απίστευτη αγριότητα», «σπαρακτικές εκκλήσεις», «ο δράστης χτυπούσε ανελέητα» και παρατίθενται πληροφορίες για την πορεία της υγείας του θύματος.

Την ίδια ημέρα η ιστοσελίδα tribune.gr δημοσιεύει άρθρο με τίτλο: «Λάρισα: Προφυλακιστέος ο ταβερνιάρης που παραλίγο να σκότωνε την αστυνομικίνα γυναίκα του στο ξύλο». Το άρθρο περιλαμβάνει μία μεγάλη φωτογραφία του δράστη με θόλωση στα μάτια και υποτιμητικές αναφορές στο πρόσωπό του όπως: «ταβερνιάρης» και «νταής» και χαρακτηρισμούς του ξυλοδαρμού ως «άγριου» και «ανελέητου». Επίσης υπάρχει αναφορά στον όρο «ενδοοικογενειακή βία».

Πολύ ιδιαίτερο είναι το δημοσίευμα της ιστοσελίδας ertnews.gr κατά την ίδια ημερομηνία με τίτλο «Λάρισα: Στον ανακριτή ο 52χρονος που ξυλοκόπησε την αστυνομικό». Αφού παραθέτει όλες τις νομικές πληροφορίες για τη δικαστική εξέλιξη της υπόθεσης, τις διαδικασίες, τα ονόματα των συνηγόρων και το κατηγορητήριο παραθέτει τη δήλωση της εκπροσώπου τύπου της Ελληνικής Αστυνομίας με μήνυμα για την ανάγκη οι γυναίκες να μιλούν χωρίς φόβο και να απευθύνονται στην αστυνομία προκειμένου να γλιτώσουν «τα χειρότερα, τη σωματική τους ακεραιότητα και την ίδια τους τη ζωή». Η δήλωση αυτή ενσωματώθηκε και σε βίντεο, ενώ προφανώς για επίρρωση των όσων είπε η εκπρόσωπος της Αστυνομίας έγινε αναφορά και στη δήλωση του προέδρου Ελλήνων αστυνομικών ότι «θα τη σκότωνε». Το άρθρο καταλήγει με αναφορές στο φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας, τον αριθμό των περιστατικών στη Λάρισα και την αναφορά ότι πολλά από τα θύματα κατέληξαν στο νοσοκομείο.

Στις 8 Αυγούστου η ιστοσελίδα efsyn.gr δημοσιεύει άρθρο με τίτλο «Προφυλακιστέος ο νταής της Λάρισας» και το οποίο συνοδεύεται από φωτογραφία των συνηγόρων του θύματος. Στο άρθρο η αναφορά στα εμπλεκόμενα μέρη γίνεται ως «η αξιωματικός ΕΛΑΣ» και «ο 53χρονος επιχειρηματίας». Η παράθεση των γεγονότων ξεκινά με τις δηλώσεις του θύματος σχετικά με το περιστατικό και καταλήγει στο συνήγορο του δράστη ο οποίος αναφέρεται ως «Αλέξης Κούγιας» σε αντίθεση με του συνηγόρους του θύματος που αναφέρονται με το πρόθεμα «κύριος». Στη συνέχεια υπάρχει μια επίθεση κατά του συνηγόρου του δράστη με φράσεις όπως :«πλάθει σενάρια με μηνύματα» καθώς και αναφέρεται με κριτικό τρόπο στους ισχυρισμούς του κ. Κούγια ότι η δικαστική διαδικασία είναι μεροληπτική και ενορχηστρωμένη.

Τελευταίο δημοσίευμα προς ανάλυση είναι αυτό στις 11 Αυγούστου και στην ιστοσελίδα lifo.gr με τίτλο: «Λάρισα – Ενδοοικογενειακή βία: Εξιτήριο για την αστυνομικό που έπεσε θύμα ξυλοδαρμού από τον σύζυγό της». Το συγκεκριμένο δημοσίευμα είναι προσανατολισμένο πλήρως στο θύμα. Αναλύει την ιατρική της κατάσταση, το πόρισμα του ιατροδικαστή σύμφωνα με το οποίο θα χρειαστεί

μακροχρόνια οργανική αποκατάσταση και την ανάγκη ψυχολογικής υποστήριξης τόσο για εκείνη όσο και για τα παιδιά της. Επίσης αναφέρει ότι ο δράστης κρίθηκε προφυλακιστέος. Στο τέλος του δημοσιεύματος δίνονται πληροφορίες για τη γραμμή sos 15900 και την ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας. Μάλιστα προτρέπονται οι αναγνώστριες να απευθυνθούν εκεί αν είναι οι ίδιες ή κάποια από το περιβάλλον τους θύματα ενδοοικογενειακής ή έμφυλης βίας.

Η κάλυψη του συγκεκριμένου περιστατικού ενδοοικογενειακής βίας από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορεί να χαρακτηριστεί ως η πιο ηθική και ολοκληρωμένη από όλα τα περιστατικά που εξετάζονται στην παρούσα μελέτη. Το θύμα αντιμετωπίστηκε με σεβασμό και προστατεύθηκε επαρκώς από τους δημοσιογράφους και το ίδιο και τα ανήλικα παιδιά του. Αν και υπήρξαν μεμονωμένοι απαξιωτικοί χαρακτηρισμοί για το θύτη, εντούτοις και αυτός προστατεύθηκε επαρκώς, χωρίς αναφορά στο όνομά του ή δημοσίευση ευκρινούς φωτογραφίας του. Υπήρξε κοινωνική προσέγγιση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας γενικότερα καθώς και επίσημη τοποθέτηση τόσο της Κυβέρνησης διά στόματος του αρμόδιου Υπουργού της όσο και της Αστυνομίας διά των εκπροσώπων της για το φαινόμενο αλλά και η δήλωση συμπαράστασης και στήριξης του ίδιου του θύματος, η οποία είχε ιδιαίτερα συμβολικό χαρακτήρα. Επιπλέον υπήρξε άμεση προτροπή προς όλες τις γυναίκες που υφίστανται βία να μιλήσουν και παροχή πληροφοριών για τους φορείς που μπορούν να απευθυνθούν.

Η πληρέστατη αυτή κάλυψη αυτής της υπόθεσης προφανώς σχετίζεται με τον υψηλό συμβολισμό που παρουσιάζουν τα εμπλεκόμενα μέρη: Το θύμα ήταν υψηλόβαθμη αξιωματικός της Αστυνομίας η ίδια και είχε ήδη καταγγείλει το σύζυγο της για ενδοοικογενειακή απειλή. Η παρ' ολίγον δολοφονία της ανέδειξε την πλήρη αδυναμία του συστήματος να προστατεύσει ακόμα και άτομα που γνωρίζουν καλά και ακολουθούν όλα τα προβλεπόμενα νομικά βήματα για την προστασία τους. Από την άλλη μεριά ο θύτης προσέλαβε ένα διάσημο συνήγορο

υπεράσπισης ο οποίος ακολουθείται από την στερεοτυπική κοινωνική αντίληψη ότι αναλαμβάνει εγκληματίες προκειμένου «να πέσουν στα μαλακά».

Απέναντι σε αυτά τα δεδομένα η ευθεία δήλωση συμπαράστασης στο θύμα και η καταδίκη του φαινομένου από τους εκπροσώπους του κράτους έχει μεγάλη ηθική και συμβολική αξία και οπωσδήποτε προσανατολίζει την κοινή γνώμη προς μία νέα ηθική που καταδικάζει κάθε μορφή βίας και ιδίως την έμφυλη.

5.2.6. Υπόθεση Θεσσαλονίκης, 16 Ιουνίου 2022

Ιστορικό:

Στις 16 Ιουνίου 2022 ένας άνδρας, Αξιωματικός του στρατού δέχθηκε επίθεση από τη σύζυγό του πρώην πρωταθλήτρια του Tae kwondo. Η καταγγελία του αφορούσε τον ξυλοδαρμό του καθώς και την προσπάθεια της συζύγου του να τον πνίξει με ένα καλώδιο τηλεφώνου ενώπιον των ανήλικων παιδιών τους. Τον Ιανουάριο 2025 το Μονομελές Πλημμελειοδικείο καταδίκασε πρωτοδίκως τη σύζυγο για το αδίκημα της ενδοοικογενειακής βίας και μάλιστα διακεκριμένης λόγω διάπραξης της ενώπιον των ανήλικων παιδιών.

Ανάλυση δημοσιευμάτων:

Από την έρευνα στο διαδίκτυο δε βρέθηκαν σχετικά δημοσιεύματα από την ημερομηνία της τέλεσης και καταγγελίας των περιστατικών. Τα δημοσιεύματα που αναλύονται είναι από τον Ιανουάριο του 2025 μετά την πρωτοφανή για τα ελληνικά χρονικά καταδίκη γυναίκας για ενδοοικογενειακή βία.

Συγκεκριμένα στις 8 Ιανουαρίου η ιστοσελίδα vradini.gr δημοσίευσε άρθρο με τίτλο : 49χρονη καταδικάστηκε για τον ξυλοδαρμό του 43χρονου στρατιωτικού συζύγου της! Το δημοσίευμα, αφού αναφέρεται στην ποινή και ότι το έγκλημα για

το οποίο καταδικάστηκε είναι η ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη εξιστορεί το περιστατικό όπως καταγγέλθηκε από το θύμα το οποίο αναφέρεται ως «ο Αξιωματικός στρατού», ο «43χρονος», το «θύμα». Στη συνέχεια αφιερώνει ίσο χώρο για τους ισχυρισμούς της καταδικασθείσας στην οποία αναφέρεται ως η «49χρονη» ότι αυτή ήταν που δεχόταν κακοποίηση από το σύζυγό της. Η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι ουδέτερη με μοναδικό έμμεσο σχολιασμό τη χρήση θαυμαστικού στον τίτλο του άρθρου.

Την ίδια ημερομηνία η ιστοσελίδα armyvoice.gr σε δημοσίευσμά της με τίτλο «Ξυλοδαρμός Αξιωματικού του στρατού : Ένοχη η σύζυγος» αναφέρεται στην καταδίκη για ενδοοικογενειακή βία και χρησιμοποιεί πιο έντονο τόνο στην περιγραφή του συμβάντος κάνοντας λόγο για «καβγά που κλιμακώθηκε» και για «απόπειρα στραγγαλισμού» για «κακοποίηση και στο παρελθόν» και για «σοβαρότητα του περιστατικού». Οι αναφορές στα εμπλεκόμενα πρόσωπα είναι «το θύμα» και η «κατηγορούμενη», ενώ αναφέρεται ότι ο μάρτυρας που επιβεβαίωσε το περιστατικό ήταν αστυνομικός.

Στις 9 Ιανουαρίου η ιστοσελίδα tonima.gr δημοσιεύει άρθρο με τίτλο: «Θεσσαλονίκη: Καταδίκη 49χρονης - έδειρε τον άντρα της μπροστά στα παιδιά τους». Αν και ο τίτλος υποδηλώνει ειρωνεία στη συνέχεια ο τόνος είναι εντελώς ουδέτερος, δεν κάνει χρήση ονομάτων και αναφέρεται στην ποινή, τις θέσεις των εμπλεκομένων μερών και του δικηγόρου του θύματος. Χρησιμοποιείται ο όρος «σύμφωνα με την καταγγελία» και «όπως κατήγγειλε».

Την ίδια ημερομηνία η ιστοσελίδα in.gr σε δημοσίευσμά της με τίτλο «Ενδοοικογενειακή βία: 49χρονη στη Θεσσαλονίκη καταδικάστηκε για τον ξυλοδαρμό του στρατιωτικού συζύγου της» αφού αναφέρεται στο ιστορικό και την ποινή γράφει ότι «η γυναίκα αρνείται σθεναρά» την κατηγορία και κάνει λόγο για «παθολογική ζήλεια» του συζύγου. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στην τοποθέτηση του συνηγόρου του θύματος ότι η «ενδοοικογενειακή βία δεν έχει φύλο» και ότι αν το θύμα «αντιδρούσε εν θερμώ θα είχαμε κακούργημα».

Τέλος και πάλι την ίδια ημέρα στην ιστοσελίδα parapolitika.gr δημοσίευμα με τίτλο «Θεσσαλονίκη: 49χρονη καταδικάστηκε για τον ξυλοδαρμό του στρατιωτικού συζύγου της - Τι ισχυρίζεται η ίδια», υπέρτιτλο: «Είναι πρώην πρωταθλήτρια πολεμικών τεχνών» και υπότιτλο: «Η γυναίκα αρνείται σθεναρά τις κατηγορίες και υποστηρίζει ότι όλα προέρχονται από την παθολογική ζήλια του πρώην συζύγου της» ενσωματώνει βίντεο με δηλώσεις του δικηγόρου του στρατιωτικού ο οποίος αναφέρεται στο φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας και το γεγονός ότι δεν έχει φύλο, τη σοβαρότητά του όταν τελείται ενώπιον ανηλίκων και την ανατροπή της ποσόστωσης των γυναικείων θυμάτων σε εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας. Ωστόσο τόσο ο συνήγορος όσο και ο δημοσιογράφος Ν. Ευαγγελάτος αναφέρονται στο ότι δεν αναιρεί την προσπάθεια προστασίας των γυναικών και στη σημασία ακολούθησης των νόμιμων οδών και όχι ανταπόδοση της βίας.

Η υπόθεση αυτή είναι ομολογουμένως ασυνήθιστη διότι από τα διδάγματα της κοινής πείρας και την αντίληψη του μέσου ανθρώπου ένας άνδρας και μάλιστα αξιωματικός του στρατού άρα με συγκεκριμένες σωματικές προδιαγραφές δεν συνάδει με το στερεοτυπικό θύμα της ενδοοικογενειακής βίας και προφανώς είχε τη δυνατότητα και σωματική υπεροχή ώστε να προστατεύσει τον εαυτό του από τη σύζυγό του. Για το λόγο αυτό ίσως η κάλυψη της υπόθεσης αποπνέει σε μερικά σημεία ειρωνεία ή κρίνεται σκόπιμο να γίνει αναλυτική αναφορά και στους ισχυρισμούς της συζύγου. Με αναμενόμενη εξαίρεση την ιστοσελίδα του [armyvoice](http://armyvoice.gr) η οποία χρησιμοποιεί ένα τόνο πιο έντονο και ίσως μεροληπτικό ως προς τον άνδρα. Εντούτοις κανένα δημοσίευμα δεν αμφισβήτησε την υπόθεση δεδομένου ότι έστω και πρωτοδίκως έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση. Ιδιαίτερης σημασίας όμως είναι η προσπάθεια να περάσει το κοινωνικό μήνυμα ότι μια τέτοιου είδους υπόθεση είναι μεν η εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα του άφυλου χαρακτήρα της ενδοοικογενειακής βίας αλλά ότι οι γυναίκες είναι αυτές που ως πιο ευάλωτες εξακολουθούν να χρειάζονται μέτρα προστασίας, καθώς όπως αναφέρεται διά στόματος του ίδιου του δικηγόρου του θύματος εάν ο

άνδρας είχε απαντήσει στη βία με βία (λόγω της σωματικής του δυναμικής) θα είχε προκύψει κακουργηματική πράξη.

5.3. Συμπεράσματα

Οι υποθέσεις που αναλύθηκαν επιλέχθηκαν γιατί παρουσίαζαν μεταξύ τους μεγάλες διαφορές άρα πρόσφεραν σφαιρική οπτική του θέματος συνεισφέροντας έτσι στην έρευνα. Εξετάστηκε η περίπτωση διαφορετικών κακοποιητών - δραστών ενδοοικογενειακής βίας οι οποίοι ήταν : ένας νέος, γοητευτικός, πετυχημένος άνδρας (υπόθεση Καρολάιν), ένας πολύ ισχυρός επαγγελματικά και κοινωνικά άνδρας (υπόθεση Λύτρα), ένας σεσημασμένος και ήδη καταδικασμένος για ενδοοικογενειακή και όχι μόνο βία κατ εξακολούθηση (υπόθεση Όλγας), ένας Ρομά Μουσουλμανικού θρησκευματος – με ό,τι αυτό σημαίνει για την αντίληψη του μέσου κοινού (υπόθεση Διδυμότειχου), ένας μεσήλικας σύζυγος Αξιωματικού της Αστυνομίας τον οποίο δεν μπόρεσαν να «αναχαιτίσουν» διά των νόμιμων οδών που είχε ακολουθήσει το θύμα προκειμένου να προστατευθεί (υπόθεση Λάρισας) και μία γυναίκα (υπόθεση Θεσσαλονίκης).

Από την ανάλυση των δημοσιευμάτων σαφώς προκύπτουν αλλαγές στον τόνο των δημοσιογράφων ανάλογα με την ταυτότητα των εμπλεκόμενων μερών και σε κάποιες περιπτώσεις παρά τη σοβαρότητα των θεμάτων η προβολή τους έχει και στοιχεία lifestyle.

Ως προς την προστασία των εμπλεκόμενων μερών αν και τηρούνται σε γενικές γραμμές οι κανόνες ανωνυμοποίησης και προστασίας της ταυτότητας των θυμάτων (εκτός από την περίπτωση που το θύμα ήταν επώνυμο), εντούτοις είδαμε να παρουσιάζονται ευαίσθητες πληροφορίες όπως ιδίως αυτές της ιατρικής κατάστασης και των ιατροδικαστικών ευρημάτων ακόμα και για περιπτώσεις γενετήσιων εγκλημάτων οι οποίες θα μπορούσαν να επιφέρουν στιγματισμό στο θύμα.

Ως προς την ύπαρξη στερεοτύπων στις υποθέσεις αυτές που αναλύθηκαν δεν παρατηρήθηκαν έμφυλα στερεότυπα εκτός από την υπόθεση με δράστη γυναίκα

που υπήρχαν ισχνά στοιχεία ερωνείας για το πώς ένας άνδρας και δη εκαπιδευμένος στρατιωτικός κακοποιήθηκε. Ωστόσο σημειώθηκε η χρήση λέξεων με θετικό πρόσημο για τον γοητευτικό δράστη (υπόθεση Καρολάιν) σε αντίθεση με την υποτιμητική χρήση των όρων Ρομά και Μουσουλμάνος (υπόθεση Διδυμότειχου) ωσαν αυτά τα προσωπικά στοιχεία να διαδραμάτισαν ρόλο στην εγκληματική πράξη.

Ως προς την προστασία του κατηγορουμένου ακόμα και αν διατηρήθηκε σε γενικές γραμμές η ανωνυμοποίηση, εντούτοις παρατηρήθηκαν ολισθήματα σε σχέση με το σεβασμό του τεκμηρίου αθωότητας, αφού οι πράξεις παρουσιάζονταν ως πράγματι τετελεσμένες, χρησιμοποιούνταν χαρακτηρισμοί όπως δράστης, κακοποιητής ενώ υπήρχε και δημοσιοποίηση φωτογραφιών τους. Ως προς την μεταφορά των νόμων, νομικών διαδικασιών και τη διαφανή κάλυψη των δικαστικών πράξεων η δημοσιογραφική κάλυψη κρίνεται επαρκής και σε γλώσσα κατανοητή αν και όχι υπερβολικά εκλαϊκευμένη ενώ υπήρχε αρκετή παροχή πληροφοριών.

Ως προς την ηθική υποχρέωση, τέλος, ευαισθητοποίησης της κοινωνίας σε σχέση με το φαινόμενο γενικά, πλην των υποθέσεων μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος οι οποίες απέκτησαν συμβολικό χαρακτήρα προκαλώντας την αγανάκτηση της κοινής γνώμης, οι οποίες πράγματι έγιναν έναυσμα για πληροφόρηση και κοινωνική ανάλυση, παρατηρήθηκε μη επαρκής αναφορά στην κοινωνική διάσταση του φαινομένου.

Κεφάλαιο 6

Ζητήματα και προκλήσεις για τον δημοσιογράφο του δικαστικού ρεπορτάζ – Η άποψη των ρεπόρτερ

Στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας αποκτήσαμε μία εικόνα για το πώς καλύπτονται τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας από το δικαστικό ρεπορτάζ στην Ελλάδα. Επόμενο ερώτημα που αναφύεται είναι για ποιο λόγο καταλήγουμε σε αυτού του είδους την κάλυψη με τα όποια θετικά στοιχεία και τις όποιες

αδυναμίες εντοπίσαμε. Είναι το δικαστικό ρεπορτάζ και μάλιστα στις περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας πιο δύσκολο σε σχέση με άλλου είδους ρεπορτάζ; Κι αν ναι ποια είναι τα στοιχεία που το διαφοροποιούν;

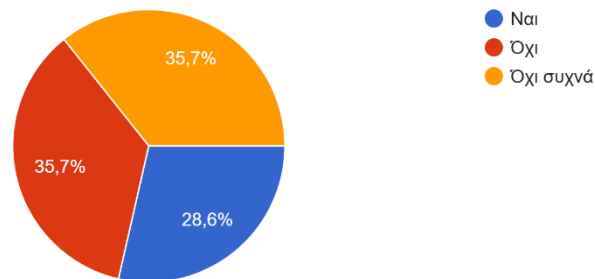
Για την ανάλυση του θέματος αυτού αντί να παραμείνουμε στην θεωρητική προσέγγισή του προτιμήθηκε να συνταχθεί ένα ερωτηματολόγιο προς επαγγελματίες δημοσιογράφους με ερωτήσεις που σκόπιμα τέθηκαν με τυχαία σειρά αλλά συνδυαστικά συγκροτούσαν τομείς προς διερεύνηση και κατόπιν να κωδικοποιηθούν τα ευρήματα από τις απαντήσεις τους.

Το δείγμα της έρευνας κρίνεται επαρκές με δεδομένο ότι το σύνολο των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα είναι άτομα με πλουσιότατα βιογραφικά που ασκούν επαγγελματικά τη δημοσιογραφία, έχουν ιδιαίτερα μεγάλη εμπειρία στην έρευνα και το δικαστικό ρεπορτάζ και έχουν ασχοληθεί με πολύκροτες δικαστικές υποθέσεις.

6.1. Το ζήτημα των εξωτερικών πιέσεων στο δικαστικό ρεπορτάζ.

Το πρώτο σκέλος του ερωτηματολογίου αφορούσε την ύπαρξη ή μη πιέσεων από εξωτερικούς παράγοντες γενικά στο δικαστικό ρεπορτάζ. Σκοπός του ήταν να αναδειχθεί η δυσκολία που ενέχει αυτό το είδος δημοσιογραφίας και η πρόκληση για το δημοσιογράφο να υπερβεί και να ανταπεξέλθει απέναντι σε αυτές.

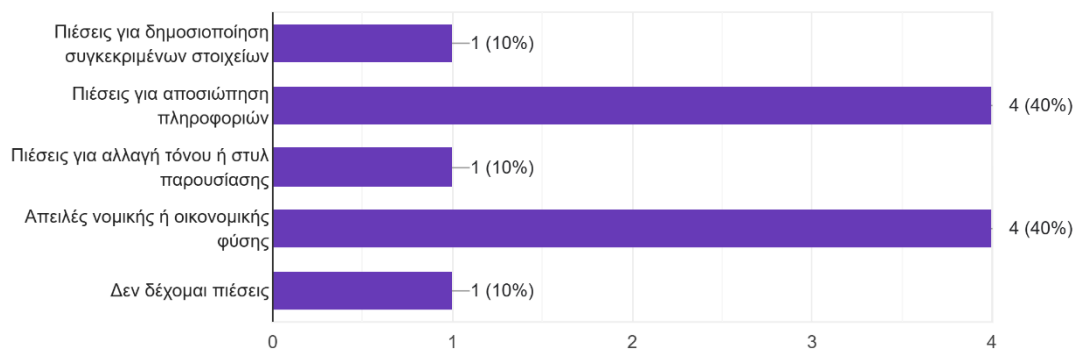
Συγκεκριμένα, στην ερώτηση: «Στο δικαστικό ρεπορτάζ δέχεστε πιέσεις από εξωτερικούς παράγοντες (πχ πολιτικούς, δικηγόρους ή επιχειρηματίες)» ποσοστό 35,7% απάντησε αρνητικά, ποσοστό 28,6% απάντησε «ναι» ενώ ποσοστό 35,7% απάντησε «όχι συχνά». Επομένως έχουμε μία πολύ ισχυρή πλειοψηφία να απαντά ότι πράγματι υφίστανται πιέσεις εξωτερικών παραγόντων απέναντι στους δημοσιογράφους που ασχολούνται με το δικαστικό ρεπορτάζ.

Στο δικαστικό ρεπορτάζ δέχεστε πιέσεις από εξωτερικούς παράγοντες (πχ πολιτικούς, δικηγόρους ή επιχειρηματίες);

Στη συνέχεια ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες που απάντησαν θετικά για την ύπαρξη εξωτερικών πιέσεων στο δικαστικό ρεπορτάζ να προσδιορίσουν ποιά ή ποιές μορφές πιέσεων είναι πιο συχνές.

Στην ερώτηση αυτή το μεγαλύτερο ποσοστό συγκέντρωσαν οι πιέσεις για αποσιώπηση πληροφοριών και οι απειλές νομικής ή οικονομικής φύσης. Επίσης αναφέρθηκαν η πίεση για δημοσιοποίηση συγκεκριμένων στοιχείων, για αλλαγή τόνου ή στυλ παρουσίασης.

Ποια μορφή πιέσεων είναι πιο συχνή;

Από τα παραπάνω προκύπτει το πρώτο συμπέρασμα προς απάντηση του ερευνητικού μας ερωτήματος σε σχέση με τα προβλήματα ή δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο δημοσιογράφος του δικαστικού ρεπορτάζ. Η ύπαρξη σοβαρών πιέσεων από εξωτερικούς παράγοντες και μάλιστα ισχυρούς απέναντί του όπως

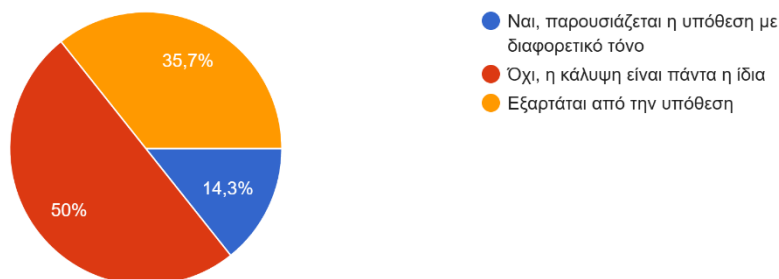

οι απειλές για αποσιώπηση πληροφοριών και ενδεχόμενες νομικές ή οικονομικές συνέπειες είναι παράγοντας ικανός να επηρεάσει το έργο τους. Επίσης σε γενικότερο επίπεδο τέτοιου είδους πιέσεις μπορεί να ρίξουν το επίπεδο της ενημέρωσης και κατ'επέκταση να πλήξουν την δυνατότητα ελέγχου του δικαστικού συστήματος και τη δημοκρατία.

6.2. Το ζήτημα του τρόπου κάλυψης ενός δικαστικού ρεπορτάζ στις περιπτώσεις εμπλοκής γνωστού ή ισχυρού προσώπου.

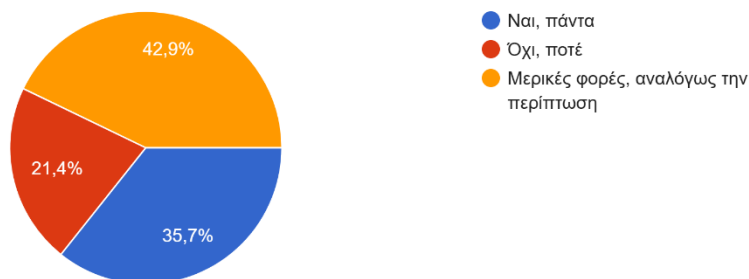
Το δεύτερο σκέλος του ερωτηματολογίου αφορούσε τον τρόπο κάλυψης του δικαστικού ρεπορτάζ στις περιπτώσεις που ο δράστης της υπόθεσης του δικαστικού ρεπορτάζ είναι επώνυμος ή ισχυρός κοινωνικά. Το συγκεκριμένο ερώτημα παρουσιάζει επίσης ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Τυχόν διαφορετικός τρόπος αντιμετώπισης εκ μέρους του δημοσιογράφου σαφώς και θα ήταν αντιδεοντολογικός. Ωστόσο, στην πραγματικότητα έχουν παρατηρηθεί τέτοια φαινόμενα τα οποία εδράζονται είτε στον γενικότερο φόβο του δημοσιογράφου είτε στο αξίωμα ότι ένας ισχυρός και επώνυμος άνθρωπος θα έχει δίπλα του και ένα αντίστοιχο νομικό επιτελείο που θα αντιδράσει άμεσα σε κάθε περίπτωση που παρατηρηθεί παραβίαση των δικαιωμάτων του ως κατηγορουμένου. Τέλος, αν και θεωρητικά υπάρχει ισονομία και ισότητα, είναι άξιος παρατήρησης και ο παράγοντας ότι η βλάβη της φήμης ενός επώνυμου ανθρώπου συντελείται πολύ πιο άμεσα και εύκολα δεδομένης της αναγνωρισιμότητάς του σε σχέση με άλλες πιο απλές περιπτώσεις κατηγορουμένων.

Στην ερώτηση εάν αλλάζει ο τρόπος κάλυψης του δικαστικού ρεπορτάζ όταν ο δράστης είναι γνωστός ή ισχυρός κοινωνικά το 50% απάντησε αρνητικά, 14,3 % απάντησε θετικά ότι όντως η υπόθεση παρουσιάζεται με διαφορετικό τόνο, ενώ το 35,7% ότι εξαρτάται από την υπόθεση.

Όταν ο δράστης σε μια υπόθεση δικαστικού ρεπορτάζ είναι γνωστός ή ισχυρός κοινωνικά (π.χ. δικηγόρος, πολιτικός) αλλάζει ο τρόπος που καλύπτετε την υπόθεση;

Ωστόσο, στην ερώτηση εάν στην περίπτωση γνωστού δράστη ή υπόπτου ο δημοσιογράφος χρησιμοποιεί πιο επιφυλακτικό ή προσεκτικό λόγο τα ποσοστά διαμορφώνονται αρκετά διαφορετικά καθώς μόνο το 21,4% απαντά αρνητικά, ενώ το 35,7% απαντά «ναι, πάντα» και το 42,9 % απαντά «μερικές φορές, ανάλογα την περίπτωση».

Στην περίπτωση γνωστού δράστη ή υπόπτου χρησιμοποιείτε συχνά πιο επιφυλακτικό ή προσεκτικό λόγο;

Αυτό είναι ένα αρκετά ενδιαφέρον εύρημα καθώς ακόμα και μέρος των επαγγελματιών δημοσιογράφων που απάντησαν ότι δεν αλλάζει ο τρόπος κάλυψης της υπόθεσης στην περίπτωση του γνωστού ή ισχυρού δράστη παραδέχονται ότι τουλάχιστον χρησιμοποιούν πιο επιφυλακτικό τόνο. Η διαφοροποίηση αυτή μπορεί να οφείλεται στο ότι το ερώτημα αναφέρεται όχι μόνο σε διαπιστωμένο δράστη αλλά και σε ύποπτο. Στην περίπτωση υπόπτου συνιστάται πράγματι ο πιο μετριοπαθής τόνος προκειμένου να μην πληγεί η τιμή

και η υπόληψη του προτού τουλάχιστον παραπεμφθεί στη δικαιοσύνη. Κατά πάσα πιθανότητα όμως η παραδοχή του 78,6% των ερωτηθέντων οφείλεται στο φαινόμενο μιας ιδιότυπης «κοινωνικής προστασίας» που απολαμβάνουν οι επώνυμοι άνθρωποι που ασκούν επιρροή. Το φαινόμενο αυτό είναι αντιληπτό από το κοινό ως γενική αλήθεια. Με άλλα λόγια, στις περιπτώσεις αυτές και ειδικά στα πρώτα στάδια των ρεπορτάζ η προσέγγιση μπορεί να είναι πιο μετριοπαθής από τους δημοσιογράφους και μόνο μετά την εξέλιξη της νομικής διαδικασίας να αυξηθεί η κριτική και το ερευνητικό δημοσιογραφικό ενδιαφέρον.

6.3. Το ζήτημα των έμφυλων στερεοτύπων στο δικαστικό ρεπορτάζ

Με στόχο να αναζητηθεί η άποψη των επαγγελματιών δημοσιογράφων σχετικά με την ύπαρξη έμφυλων στερεοτύπων στις υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας συμπεριελήφθησαν στο ερωτηματολόγιο δύο ερωτήματα.

Το πρώτο ερώτημα ζητούσε την αξιολόγηση της στάσης των μέσων μαζικής ενημέρωσης στη δημοσιογραφική κάλυψη των υποθέσεων γυναικοκτονίας στην Ελλάδα.

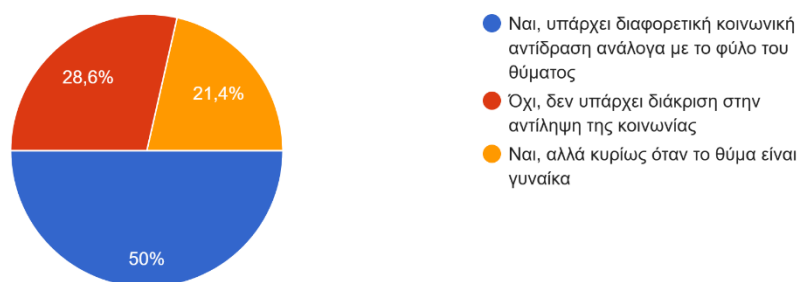
Οι ερωτηθέντες απάντησαν σε ποσοστό 35,7 % ότι υπάρχει επαρκής και υπεύθυνη κάλυψη, σε ποσοστό 28,6 % ότι η κάλυψη είναι συχνά επιφανειακή, σε ποσοστό 21,4 % ότι δεν υπάρχει αρκετή κάλυψη αυτών των υποθέσεων ενώ το 14,3 % ότι υπάρχουν υπερβολικές ή προκατειλημμένες αναφορές.

Πώς αξιολογείτε τη στάση των ΜΜΕ στη δημοσιογραφική κάλυψη των υποθέσεων γυναικοκτονίας στην Ελλάδα;

Το δεύτερο ερώτημα ζητούσε την άποψη των ερωτηθέντων σχετικά με το αν θεωρούν ότι η κοινωνία αντιλαμβάνεται διαφορετικά το θύμα όταν πρόκειται για άντρα ή γυναίκα. Στην ερώτηση αυτή το 50 % των ερωτηθέντων απάντησε ότι υπάρχει διαφορετική κοινωνική αντίδραση ανάλογα με το φύλο του θύματος, ένα επιπλέον 21,4 % ότι υπάρχει διαφορετική κοινωνική αντίδραση αλλά κυρίως όταν το θύμα είναι γυναίκα και μόλις ένα 28,6 % απάντησε ότι δεν υπάρχει διάκριση στην αντίληψη της κοινωνίας.

Στην κάλυψη υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας, θεωρείτε ότι η κοινωνία αντιλαμβάνεται διαφορετικά το θύμα όταν πρόκειται για γυναίκα ή άντρα;

Από τα παραπάνω είναι σαφές ότι και οι ίδιοι οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι αναγνωρίζουν κατά μεγάλη πλειοψηφία ότι υφίστανται κοινωνικά στερεότυπα στις περιπτώσεις εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας με έμφυλο χαρακτήρα, τα οποία μάλιστα εντοπίζονται τόσο στα μέσα μαζικής ενημέρωσης που τα παρουσιάζουν όσο και στο κοινό και «καταναλωτή» των σχετικών ειδήσεων, δηλαδή το κοινωνικό σύνολο.

Ως προς τα μέσα μαζικής ενημέρωσης η πλειοψηφία φαίνεται να μην είναι ικανοποιημένη από τον τρόπο που αντιμετωπίζονται οι γυναικοκτονίες και αυτό είναι πιθανόν να αντικατοπτρίζει την έλλειψη ουσιαστικού ενδιαφέροντος από αυτά για την αναγνώριση του φαινομένου ή και τη συντηρητική άποψη ότι

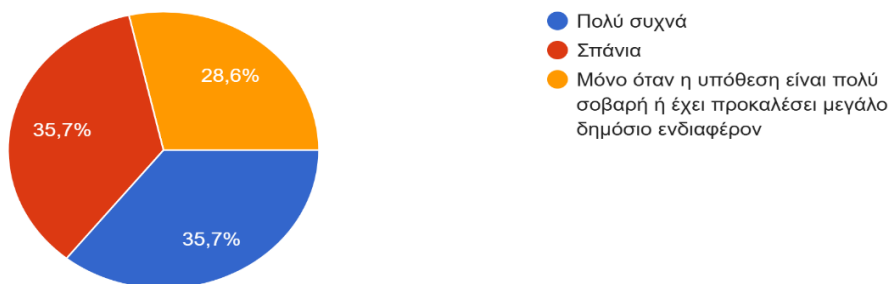
γυναικοκτονία είναι μία κοινή ανθρωποκτονία και το φύλο του θύματος και οι συνθήκες τέλεσης του εγκλήματος δεν παίζουν κάποιο ρόλο.

Ως προς την αντίληψη της κοινωνίας, οι απαντήσεις των ερωτηθέντων καταδεικνύουν με μεγάλη πλειοψηφία την ύπαρξη κοινωνικών στερεοτύπων με βάση το φύλο. Σκοπός του ερωτήματος δεν ήταν να προσδιοριστεί εάν η κοινωνική αντίληψη διαμορφώνεται θετικά ή αρνητικά απέναντι σε κάθε φύλο καθώς αυτό είναι αδιάφορο στην παρούσα έρευνα. Μόνη η παραδοχή ύπαρξης των στερεοτύπων απαντά επαρκώς το ερευνητικό μας ερώτημα.

6.4. Το ζήτημα της κοινωνικής διάστασης της ενδοοικογενειακής βίας

Για την παρούσα έρευνα συμπεριλήφθηκε στο ερωτηματολόγιο μία δέσμη ερωτημάτων με στόχο να ερευνηθεί εάν οι δημοσιογράφοι του δικαστικού ρεπορτάζ αναγνωρίζουν και λαμβάνουν υπόψη κατά την κάλυψη εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας την κοινωνική διάσταση του φαινομένου. Επίσης για να ερευνηθεί κατά πόσο αντιλαμβάνονται οι ίδιοι την ευθύνη απέναντι στο κοινό για την ευαισθητοποίηση του.

Στο ερώτημα «σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι οι δημοσιογράφοι αναφέρονται στη συστημική διάσταση της βίας και τις κοινωνικές αιτίες που την υποθάλπουν» μόνο ένα 35,7 % των ερωτηθέντων απάντησε «πολύ συχνά», ένα άλλο 35,7 % απάντησε «σπάνια» ενώ το 28,6 % απάντησε ότι αυτό συμβαίνει «μόνο όταν η υπόθεση είναι πολύ σοβαρή ή έχει προκαλέσει μεγάλο δημόσιο ενδιαφέρον».

Στην κάλυψη υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι οι δημοσιογράφοι αναφέρονται στη συστημική διάσταση της βίας και τις κοινωνικές αιτίες που την υποθάλπουν;

Στο ερώτημα «ποιες προσεγγίσεις θεωρείτε πιο αποτελεσματικές για την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τις συνέπειες της ενδοοικογενειακής βίας και την πρόληψή της» το 57,1 % των ερωτηθέντων αναφέρθηκε στην εξέταση των κοινωνικών και πολιτικών αιτιών που συμβάλλουν στην ενδοοικογενειακή βία, το 21,4 % στην ανάλυση της ψυχολογικής επίδρασης της βίας στα θύματα και τα παιδιά τους, το 14,3 % στην παρουσίαση ιστοριών επιβίωσης και αποκατάστασης με έμφαση στη δύναμη της αναγέννησης ενώ το 7,1 % στη δημιουργία αφηγήσεων που επικεντρώνονται στο δράστη με στόχο να κατανοήσουν οι θεατές τα κίνητρό του.

Ποιες προσεγγίσεις θεωρείτε πιο αποτελεσματικές για την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τις συνέπειες της ενδοοικογενειακής βίας και την πρόληψή της;

Από τα παραπάνω μπορούμε να εξαγάγουμε το συμπέρασμα ότι κατά την κάλυψη εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας υπάρχει πράγματι σύνδεση με τη συστημική διάσταση της βίας και τα κοινωνικά αίτια της και το γεγονός αυτό λαμβάνεται υπόψη και επικοινωνείται γενικά από το δικαστικό ρεπορτάζ αν και μάλλον όχι σε τόσο ικανοποιητικό βαθμό. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η τοποθέτηση που συνδέει το μέγεθος του δημόσιου ενδιαφέροντος που παρουσιάζει η υπόθεση με την αναφορά και σύνδεσή της με κοινωνικό υπόβαθρο. Ενδεχομένως, οι δημοσιογράφοι να βρίσκουν πιο πρόσφορο έδαφος για κοινωνικές αναλύσεις και αναφορές μόνο όταν έχουν εξασφαλισμένο το υψηλό ενδιαφέρον του κοινού. Σε αντίθετη περίπτωση, με τυχόν τέτοιου είδους «δύσκολες» αναφορές ίσως να έχαναν την προσοχή του κοινού τους.

Παρ' όλα αυτά η αναφορά στα κοινωνικά και πολιτικά αίτια της βίας εξακολουθεί να θεωρείται ως η αποτελεσματικότερη προσέγγιση του θέματος της ενδοοικογενειακής βίας. Ακόμα και η μελέτη της επίδρασής της στα θύματα και τα παιδιά τους αναφέρεται ουσιαστικά στη διαμόρφωση της κοινωνίας και στη συνέχιση του κύκλου της βίας. Επίσης και οι ιστορίες επιβίωσης έχουν κοινωνικό και διδακτικό υπόβαθρο στοχεύοντας στην παρουσίαση στο κοινό ότι το σπάσιμο του κύκλου της βίας είναι δυνατόν να συμβεί. Αντιθέτως, η προσέγγιση με ατομικό χαρακτήρα και επικέντρωση στον εκάστοτε δράστη παρουσιάζεται λιγότερο δημοφιλής. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι η παραγκώνιση αυτού του παράγοντα και της ελεύθερης βούλησης του δράστη να πράξει ό,τι έπραξε είναι εξίσου σημαντική καθώς ελλοχεύει ο κίνδυνος της γενίκευσης και τελικά της ατιμωρησίας του δράστη.

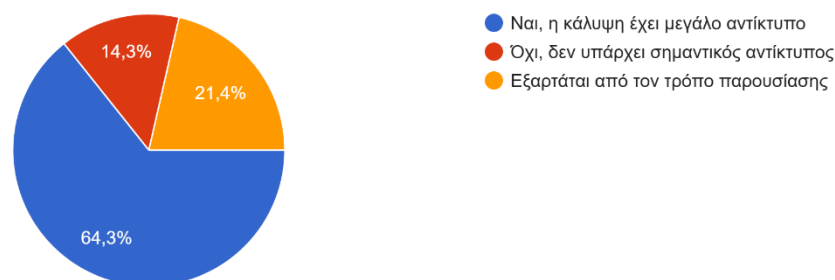
6.5. Το ζήτημα της ευθύνης των δημοσιογράφων στην ευαισθητοποίηση του κοινού και τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης.

Η ευθύνη των δημοσιογράφων στην ευαισθητοποίηση του κοινού και τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης ήταν άλλο ένα ζήτημα που τέθηκε με το ερωτηματολόγιο προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι δημοσιογράφοι πράγματι αντιλαμβάνονται αυτή τη διάσταση του ρόλου τους.

Το πρώτο ερώτημα που τέθηκε σχετικά με αυτό το ζήτημα ήταν: «Θεωρείτε ότι η κάλυψη δικαστικών υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να έχει αντίκτυπο στην κοινή γνώμη και την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας»; Στο ερώτημα αυτό η συντριπτική πλειοψηφία του 64,3 % απάντησε θετικά, ότι η κάλυψη έχει μεγάλο αντίκτυπο, έναντι 14,3 % που απάντησε ότι δεν υπάρχει σημαντικός αντίκτυπος ενώ ένα ποσοστό 21,4 % απάντησε ότι εξαρτάται από τον τρόπο παρουσίασης.

Ένα πρώτο συμπέρασμα που προκύπτει από αυτό είναι ότι οι δημοσιογράφοι έχουν συναίσθηση του μεγέθους της επιρροής τους στην διαμόρφωση της κοινής γνώμης και κατ' επέκταση στην ευαισθητοποίησή της. Αυτό είναι πολύ σημαντικό διότι συνδέεται με την εφαρμογή κανόνων ηθικής και δεοντολογίας κατά την εκπόνηση των σχετικών ρεπορτάζ.

Θεωρείτε ότι η κάλυψη δικαστικών υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να έχει αντίκτυπο στην κοινή γνώμη και την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας;

Το δεύτερο ερώτημα που τέθηκε ήταν : «Στην κάλυψη υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας πιστεύετε ότι η δημοσιογραφική κοινότητα θα πρέπει να

αναγνωρίσει το ρόλο της στην πρόληψη και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τα δικαιώματα των θυμάτων»;

Στο ερώτημα αυτό η πλειοψηφία απάντησε με ποσοστό 78,6 % ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν ευθύνη να συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση, έναντι του 14,3 % που θεωρεί ότι η δουλειά των μέσων μαζικής ενημέρωσης περιορίζεται στην ενημέρωση και όχι στην ανάληψη κοινωνικού ρόλου ενώ ένα ποσοστό 7,1 % απαντά ότι η ευθύνη των μέσων μαζικής ενημέρωσης υφίσταται αλλά μόνο σε συγκεκριμένες υποθέσεις με ιδιαίτερο κοινωνικό ενδιαφέρον.

Από τα παραπάνω μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι ο ηθικός κώδικας που έχει διαμορφωθεί στην Ελλάδα στην εποχή μας όσον αφορά το δημοσιογραφικό επάγγελμα και τον τρόπο άσκησης του είναι ότι πλέον δεν περιορίζεται σε αμιγώς ενημερωτικό χαρακτήρα αλλά οφείλει να επιτελεί και κοινωνικό έργο εκμεταλλευόμενο την επιρροή του στο κοινό.

Στην κάλυψη υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας πιστεύετε ότι η δημοσιογραφική κοινότητα θα πρέπει να αναγνωρίσει το ρόλο της στην πρόληψη και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τα δικαιώματα των θυμάτων;

Το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας είναι δυναμικό και διαρκώς εξελισσόμενο. Είναι γεγονός ότι χρειάζεται ενεργοποίηση κάθε κοινωνικού φορέα ο οποίος μπορεί να συμβάλει θετικά για την ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου και μακροπρόθεσμα για την εξάλειψη της ως φαινομένου. Το γεγονός ότι η δημοσιογραφική κοινότητα κατ' αρχήν αντιλαμβάνεται τη δυνατότητά της να

επηρεάσει θετικά την κοινή γνώμη σχετικά με το θέμα αυτό και περαιτέρω αναγνωρίζει την ανάγκη ανάληψης δράσης και ταυτόχρονα ευθύνης επάνω στο ζήτημα κρίνεται ως τουλάχιστον ελπιδοφόρο.

Η ανάληψη δράσης εκ μέρους το μέσων μαζικής ενημέρωσης θα μπορούσε να επιφέρει σημαντικά αποτελέσματα τουλάχιστον στον τομέα της πρόληψης εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας .

Η υπεύθυνη και πλήρης ενημέρωση του κοινού σε θέματα όπως οι κοινωνικές δομές και οι φορείς στους οποίους μπορεί κάποιο θύμα να απευθυνθεί, η ανάδειξη του κινδύνου επέκτασης του φαινομένου της βίας αλλά και διακοπή του κύκλου της, η παρουσίαση υγιών έμφυλων προτύπων και συμπεριφορών και η συστηματική προσπάθεια ευαισθητοποίησης του κοινωνικού συνόλου να συνδράμουν σε κάθε περιστατικό ενδοοικογενειακής βίας που υποπίπτει στην αντίληψή τους και είναι μόνο μερικοί από τους τομείς όπου η δημοσιογραφική κοινότητα θα μπορούσε να εισφέρει ένα θετικό αποτύπωμα.

6.6. Το ζήτημα της επιλογής κατάλληλων δημοσιογραφικών πρακτικών κατά την κάλυψη εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας.

Στο πλαίσιο της έρευνας διατυπώθηκαν δύο ερωτήματα προς τους συμμετέχοντες προκειμένου να καταγραφούν ενδεικτικά οι πρακτικές που θεωρούν σημαντικές κατά την κάλυψη εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας.

Το πρώτο ερώτημα ήταν: «Ποιες από τις παρακάτω δημοσιογραφικές πρακτικές θεωρείτε πιο κατάλληλες όταν καλύπτετε μία υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας»; Το 50 % των ερωτηθέντων απάντησε η προστασία της ανωνυμίας των θυμάτων, αναφέροντας μόνο τα απαραίτητα στοιχεία της υπόθεσης, το 21,4 % απάντησε η εστίαση στις νομικές πτυχές της υπόθεσης παραλείποντας συναισθηματικά φορτισμένες λεπτομέρειες, το 14,3 % απάντησε η αναφορά στις προσωπικές ιστορίες των θυμάτων προκειμένου να δημιουργηθεί συναισθηματική σύνδεση με το κοινό και άλλο ένα 14,3 % απάντησε η χρήση εικόνας και βίντεο από την τοποθεσία του εγκλήματος προκειμένου να ενισχυθεί το ενδιαφέρον του κοινού.

Η διασπορά των απαντήσεων ήταν μεγάλη ως προς την επιλογή πρακτικών κάτι που καταδεικνύει ότι άπτεται της προσωπικότητας και του προσωπικού στυλ κάθε επαγγελματία δημοσιογράφου ο άξονας γύρω από τον οποίο θα αναπτύξει την ιστορία του.

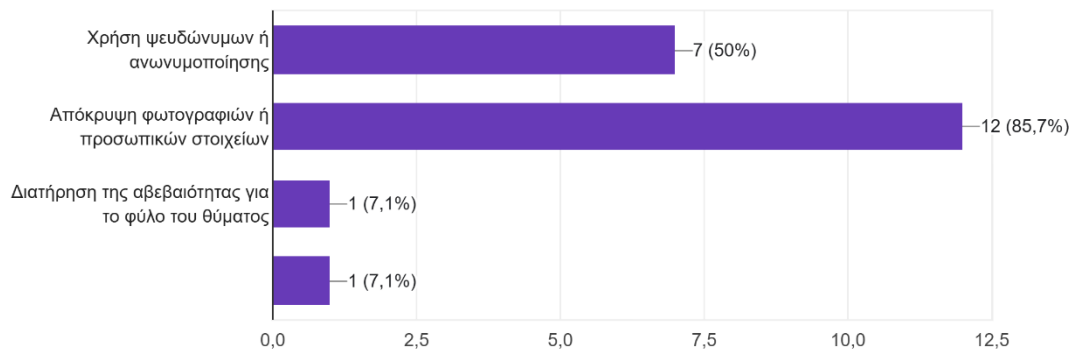

Ποιες από τις παρακάτω δημοσιογραφικές πρακτικές θεωρείτε πιο κατάλληλες όταν καλύπτετε μία υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας;

Με δεδομένο το μεγάλο ποσοστό που ανέφερε την προστασία της ανωνυμίας των θυμάτων ως πιο κατάλληλη πρακτική αναπτύχθηκε και το επόμενο ερώτημα προκειμένου να εξειδικευθούν τα αποτελέσματα. Το δεύτερο ερώτημα αυτής της κατηγορίας ήταν «Όταν αναφέρεστε σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας ποια μέτρα προστασίας των προσωπικών τους δεδομένων θεωρείτε σημαντικά»;

Στο ερώτημα αυτό δόθηκε στους συμμετέχοντες η επιλογή για περισσότερες από μία απαντήσεις καθώς και η δυνατότητα «άλλο» εάν η επιλογή τους δεν αναγραφόταν στον πίνακα των προτεινόμενων απαντήσεων.

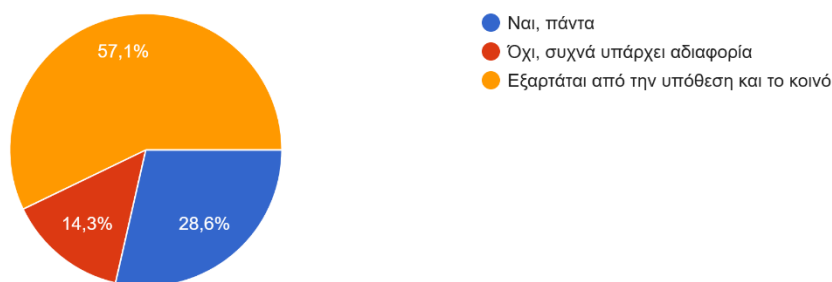
Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το πιο ενδεδειγμένο μέτρο για τους συμμετέχοντες είναι η απόκρυψη φωτογραφιών ή προσωπικών στοιχείων με ποσοστό 85,7 %, ακολούθησε η χρήση ψευδωνύμων ή ανωνυμοποίηση με ποσοστό 50 % ενώ επιλέχθηκε και η διατήρηση της αβεβαιότητας για το φύλο του θύματος σε ποσοστό 7,1 %. Τέλος ποσοστό 7,1 % δε θεωρεί κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα ως σημαντικό απαντώντας την επιλογή «άλλο».

Όταν αναφέρεστε σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας ποια μέτρα προστασίας των προσωπικών τους δεδομένων θεωρείτε σημαντικά;

Στο τελευταίο ερώτημα που αφορά την ενότητα αυτή ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες η άποψη τους στο εξής ερώτημα: «Θεωρείτε ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αντιμετωπίζουν την ενδοοικογενειακή βία με την ίδια σοβαρότητα και προσοχή που απαιτεί άλλος τύπος εγκλήματος»;

Στο ερώτημα αυτό μόλις 28,6 % απάντησε «ναι, πάντα». Το 14,3 % απάντησε «όχι, συχνά υπάρχει αδιαφορία» ενώ η ευρεία πλειοψηφία με 57,1 % απάντησε ότι εξαρτάται από την υπόθεση και από το κοινό.

Θεωρείτε ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αντιμετωπίζουν την ενδοοικογενειακή βία με την ίδια σοβαρότητα και προσοχή που απαιτεί άλλος τύπος εγκλήματος;

Από τα παραπάνω εξάγεται το συμπέρασμα ότι τουλάχιστον η προστασία των ευαίσθητων δεδομένων των εμπλεκόμενων και ιδίως των θυμάτων είναι κάτι που αναγνωρίζεται ως καλή πρακτική από την πλειοψηφία των επαγγελματιών

δημοσιογράφων και συνίσταται στην απόκρυψη προσωπικών στοιχείων και όσο το δυνατόν ανωνυμοποίησης.

Περαιτέρω όμως αναδύονται και προβληματισμοί σχετικά με το εύρημα ότι οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι αναγνωρίζουν ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μόνο σε ορισμένες υποθέσεις αντιμετωπίζουν την ενδοοικογενειακή βία με την ίδια σοβαρότητα με άλλου τύπου εγκλήματος. Κι αυτό γιατί το εύρημα αυτό συνάδει με την απουσία δημοσιογραφικής κάλυψης υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας εν τη γενέσει τους πχ στις πρώτες καταγγελίες για απειλή, ξυλοδαρμό ή αίτηση περιοριστικών μέτρων. Συνήθως για να υπάρξει δημοσιογραφική κάλυψη πρέπει να φτάσει η υπόθεση σε ακραία σημεία σοβαρής σωματικής βλάβης ή και ανθρωποκτονίας. Το αντικείμενο προς στοχασμό είναι μήπως εάν υπήρχε σοβαρή δημοσιότητα νωρίτερα, έστω και σε τοπικό επίπεδο, θα μπορούσε το θύμα να προστατευθεί αποτελεσματικότερα με ενεργοποίηση του κοινωνικού συνόλου αλλά και των αρμόδιων φορέων; Σε ένα δεύτερο επίπεδο αναδύεται ο προβληματισμός μήπως τελικά όταν απαξιώνεται η βία που λαμβάνει χώρα μέσα στο πλαίσιο της οικογένειας και αντιμετωπίζεται υποδεέστερα από άλλες μορφές βίας συντηρούνται και τροφοδοτούνται περαιτέρω τα έμφυλα στερεότυπα;

Οι προβληματισμοί αυτοί θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο αυτοτελούς έρευνας καθώς η παρούσα είναι προσηλωμένη στα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν αρχικά.

6.7. Το ζήτημα των προκλήσεων και δυσκολιών κατά την κάλυψη εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας.

Η τελευταία ομάδα ερωτημάτων είχε ως αντικείμενο τη διερεύνηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζει ο δημοσιογράφος κατά την κάλυψη του δικαστικού ρεπορτάζ γενικότερα και πιο εξειδικευμένα κατά την κάλυψη εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας.

Στους συμμετέχοντες τέθηκαν δύο ερωτήματα που αφορούν το δικαστικό ρεπορτάζ εν γένει.

Το ένα ερώτημα ήταν : « Ποιες είναι οι πιο συχνές αντιφάσεις ή προκλήσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσετε στο δικαστικό ρεπορτάζ όταν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ της ανάγκης για δημοσιοποίηση πληροφοριών και της προστασίας των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου ή των θυμάτων»;

Στο ερώτημα αυτό οι συμμετέχοντες απάντησαν με συντριπτική πλειοψηφία 64,3 % ότι είναι η εύρεση ισορροπίας ανάμεσα στην ελευθερία της έκφρασης και την προστασία της προσωπικότητας, ακολούθησε η δημοσίευση στοιχείων που μπορούν να επηρεάσουν την έκβαση της δίκης με ποσοστό 14,3 % , η ανάγκη για διαφάνεια και η προστασία των κοινωνικών ομάδων με ποσοστό επίσης 14,3 % και τέλος η επιλογή του τόνου που θα χρησιμοποιηθεί στις περιγραφές των γεγονότων.

Ποιες είναι οι πιο συχνές αντιφάσεις ή προκλήσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσετε στο δικαστικό ρεπορτάζ όταν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ της ανάγκης για δημοσιοποίηση πληροφοριών και της προστασίας των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου ή των θυμάτων;

Το δεύτερο ερώτημα ζητούσε από τους συμμετέχοντες να εκφράσουν την άποψή τους σχετικά με την τήρηση της δεοντολογίας. Συγκεκριμένα τέθηκε το ερώτημα: «όταν καλύπτετε μια υπόθεση δικαστικού ρεπορτάζ ποιο θεωρείται πιο σημαντικό για να διατηρηθεί η δημοσιογραφική δεοντολογία»;

Στο ερώτημα αυτό το 57,1 % απάντησε ότι είναι η αμερόληπτη και αντικειμενική παρουσίαση ενώ το 42,9 % απάντησε ότι είναι η εξασφάλιση της αλήθειας και της ακρίβειας των πληροφοριών.

Όταν καλύπτετε μια υπόθεση δικαστικού ρεπορτάζ ποιο θεωρείται πιο σημαντικό για να διατηρηθεί η δημοσιογραφική δεοντολογία;

Από τα παραπάνω βλέπουμε τους βασικούς άξονες και αρχές του δικαστικού ρεπορτάζ όπως τις προτάσσουν οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι. Μεγαλύτερη βαρύτητα δίνεται στην εξισορρόπηση της ελευθερίας του λόγου με τη μη προσβολή των δικαιωμάτων των εμπλεκόμενων μερών και κυρίως του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματός τους για προστασία της προσωπικότητάς τους συνολικά. Εγγύηση δε για το χειρισμό των δικαστικών υποθέσεων εντός των ορίων της δεοντολογίας είναι οι αρχές της αντικειμενικότητας, της αμεροληψίας, της αλήθειας και της ακρίβειας.

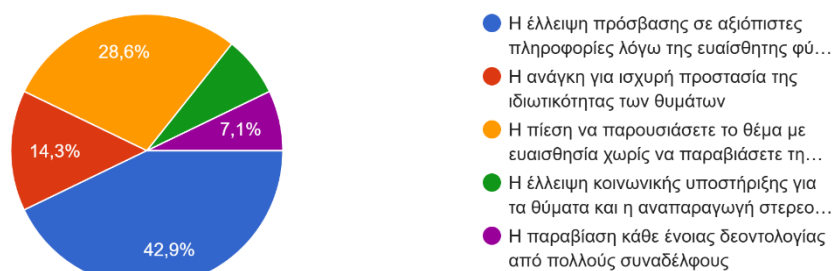
6.8. Το ζήτημα των δυσκολιών και προκλήσεων του δικαστικού ρεπορτάζ για ενδοοικογενειακή βία.

Το τελευταίο ερευνητικό θέμα που τέθηκε με το ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας είναι η ανάδειξη των δυσκολιών και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο δημοσιογράφος του δικαστικού ρεπορτάζ όταν καλύπτει εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας.

Το πρώτο ερώτημα για το ερευνητικό αυτό ζήτημα ήταν «Ποιές είναι οι μεγαλύτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζετε κατά την κάλυψη υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας»;

Το 42,9 % των ερωτηθέντων απάντησε η έλλειψη πρόσβασης σε αξιόπιστες πληροφορίες λόγω της ευαίσθητης φύσης του θέματος, το 28,6 % απάντησε η πίεση να παρουσιάσω το θέμα με ευαισθησία χωρίς να παραβιάσω τη δημοσιογραφική δεοντολογία, το 14,3 % η ανάγκη για ισχυρή προστασία της ιδιωτικότητας των θυμάτων, το 7,1 % η παραβίαση κάθε έννοιας δεοντολογίας από πολλούς συναδέλφους και 7,1 % η έλλειψη κοινωνικής υποστήριξης για τα θύματα και η αναπαραγωγή στερεοτύπων.

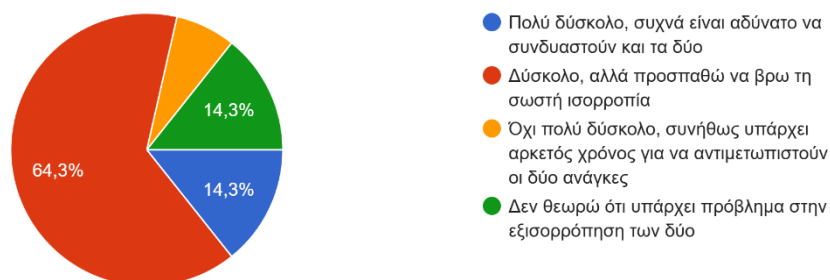
Ποιές είναι οι μεγαλύτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζετε κατά την κάλυψη υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας;

Το δεύτερο ερώτημα αφορούσε τη διερεύνηση κατά πόσο στο υβριδικό περιβάλλον των μέσων μαζικής ενημέρωσης στο οποίο απαιτείται ταχύτητα στη μετάδοση των πληροφοριών δημιουργείται ιδιαίτερο πρόβλημα στους δημοσιογράφους του δικαστικού ρεπορτάζ και είχε ως εξής: «Πόσο δύσκολο είναι να εξισορροπήσετε την ανάγκη για άμεση δημοσιοποίηση μιας υπόθεσης ενδοοικογενειακής βίας με τη διασφάλιση της προστασίας του θύματος και της δίκαιης δίκης του δράστη»;

Στο ερώτημα αυτό το 64,3 % απάντησε δύσκολο, αλλά προσπαθώ να βρω τη σωστή ισορροπία, το 14,3 % πολύ δύσκολο, συχνά είναι αδύνατο να συνδυαστούν

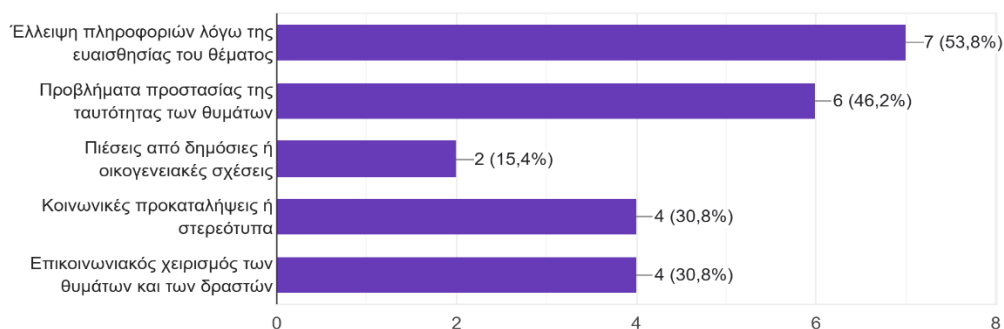
και τα δύο, το 14,3 % απάντησε δε θεωρώ ότι υπάρχει πρόβλημα στην εξισορρόπηση των δύο, ενώ τέλος το 7,1 % όχι πολύ δύσκολο, συνήθως υπάρχει αρκετός χρόνος για να αντιμετωπιστούν και οι δύο ανάγκες.

Πόσο δύσκολο είναι να εξισορροπήσετε την ανάγκη για άμεση δημοσιοποίηση μιας υπόθεσης ενδοοικογενειακής βίας με τη διασφάλιση της προστασίας του θύματος και της δίκαιης δίκης του δράστη;

Τέλος ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να εξειδικεύσουν ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν όταν καλύπτουν υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας. Στο συγκεκριμένο ερώτημα υπήρχε η δυνατότητα επιλογής περισσότερων απαντήσεων.

Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων ανέδειξαν ως κύρια πρόκληση την έλλειψη πληροφοριών λόγω της ευαισθησίας του θέματος με ποσοστό 53,8 %, τα προβλήματα προστασίας της ταυτότητας των θυμάτων με ποσοστό 46,2 %, τις κοινωνικές προκαταλήψεις ή στερεότυπα με ποσοστό 30,8 %, τον επικοινωνιακό χειρισμό των θυμάτων και των δραστήων με ποσοστό 30,8 % και τέλος τις πιέσεις από δημόσιες ή οικογενειακές σχέσεις.

Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζετε όταν καλύπτετε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας;

Όλα τα εγκλήματα ως αντικείμενο κάλυψης από το δικαστικό ρεπορτάζ παρουσιάζουν δυσκολίες και προκλήσεις για τους δημοσιογράφους. Τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας όχι μόνο δεν αποτελούν εξαίρεση αλλά επιπλέον επάγονται και ακόμα μεγαλύτερες δυσκολίες γιατί είναι πιο δυσχερής η έρευνα για γεγονότα που έλαβαν χώρα «εν οίκω», γιατί είναι πιο απαραίτητη από ποτέ η προστασία των θυμάτων και λόγω της ευαίσθητης θέσης τους. Λόγω του μεγάλου κοινωνικού και ηθικού ενδιαφέροντος γύρω από το θεσμό της οικογένειας που πλήττεται στις περιπτώσεις αυτές υπάρχει ένα επιπλέον στοιχείο για το δημοσιογράφο: να μην παρασυρθεί από τις πεποιθήσεις του και τις προσωπικές αξίες του και να διατηρήσει το ρεπορτάζ αντικειμενικό, αμερόληπτο και δεοντολογικό.

Συμπεράσματα

Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση συγκεκριμένων ερευνητικών ερωτημάτων προκειμένου με τα σχετικά ευρήματα να διαμορφώσουμε μία όσο το δυνατόν πιο πλήρη εικόνα σχετικά με τον τρόπο παρουσίασης των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας από το δικαστικό ρεπορτάζ στην Ελλάδα και συγκεκριμένα τα εγκλήματα αυτά που παρουσιάζουν στοιχεία έμφυλης βίας,

δηλαδή αυτά που τελέσθηκαν μεταξύ συζύγων, συντρόφων ή πρώην συντρόφων, στα οποία στη συντριπτική πλειοψηφία τα θύματα είναι οι γυναίκες.

Από τις υποθέσεις που αναλύθηκαν και αποτέλεσαν σημείο αναφοράς της παρούσας μελέτης προκύπτει ότι η παρουσίαση των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας μεταξύ ζευγαριών παρουσιάζεται πλέον σε ένα πλαίσιο το οποίο σε γενικές γραμμές τα αντιμετωπίζει ως σοβαρές εγκληματικές περιπτώσεις χωρίς να επιδέχεται αστερίσκους ή στερεοτυπικά ελαφρυντικά υπέρ των θυτών. Αντιθέτως, στην πλειοψηφία οι δημοσιογράφοι κατά την κάλυψη τέτοιου είδους υποθέσεων φαίνεται να δηλώνουν είτε ευθαρσώς είτε εμμέσως την αποδοκιμασία τους στις πράξεις αυτές χρησιμοποιώντας φρασεολογία που προσδίδει ένα πιο έντονο και αιχμηρό τόνο στην αφήγησή τους.

Ωστόσο τα δημοσιεύματα που αναλύθηκαν δεν άδραξαν πάντα την ευκαιρία να αναφερθούν στον όρο «ενδοοικογενειακή βία», να την παρουσιάσουν ως κοινωνικό φαινόμενο και να ευαισθητοποιήσουν ή πληροφωρήσουν γενικότερα το κοινό γύρω από αυτό, αλλά αντιμετώπισαν κάποια από τα εγκλήματα ως μεμονωμένες πράξεις. Ακόμα και στις περιπτώσεις που ενημέρωσαν με αφορμή κάποιο από τα εγκλήματα που εξετάσαμε για τις προβλεπόμενες διαδικασίες οι οποίες είναι νομικά θεσμοθετημένες για την πρόληψη και προστασία των θυμάτων, παρέλειψαν να κάνουν κάποια κριτική αναφορά στο αν πράγματι η Αστυνομία ή οι κοινωνικές υπηρεσίες για την προστασία των θυμάτων λειτουργούν με επάρκεια. Άποψη της γράφουσας είναι ότι η παροχή πληροφοριών από το κράτος και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μόνο για την ύπαρξη δομών, θεσμών και αστυνομικών διαδικασιών χωρίς αντίστοιχη έρευνα διασφάλιση του ότι όντως λειτουργούν σωστά και επαρκώς για να σώσουν ανθρώπινες ζωές και ανάδειξη των τυχόν δυσλειτουργιών είναι ελλειπείς και μπορεί να οδηγήσουν σε περαιτέρω διακινδύνευση των θυμάτων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η αστυνομικός της Λάρισας (από τις υποθέσεις που εξετάσαμε) αλλά και η γυναίκα που δολοφονήθηκε έξω από το αστυνομικό τμήμα διότι το «περιπολικό δεν ήταν ταξί) οι οποίες είχαν κάνει σωστά όλες τις

προτεινόμενες διαδικασίες αλλά το σύστημα απέτυχε να τις προστατεύσει αποτελεσματικά.

Ένα επίσης ενδιαφέρον εύρημα είναι ότι τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας βλέπουν τη δημοσιότητα μόνο όταν γίνουν εξαιρετικά σοβαρά, με μεγάλης έκτασης σωματικές βλάβες, ακόμα και θάνατο του θύματος. Έτσι βλέπουμε σε αρκετές υποθέσεις αναφορά σε προηγούμενες καταγγελίες κατά του θύτη. Εύλογος είναι ένας προβληματισμός σχετικά με το αν θα μπορούσε η δημοσιοποίηση της παραβατικής και βίαιης ενδοοικογενειακής συμπεριφοράς έστω και σε τοπικό επίπεδο να είχε ενεργοποιήσει την κοινωνία και ταυτόχρονα να είχε αποθαρρύνει το δράστη προτού προβεί σε ακόμα πιο επικίνδυνες πράξεις. Σε κάθε περίπτωση αν λάβουμε υπόψη ότι ο δημοσιογράφος απευθύνεται σε συγκεκριμένο κοινό και προσαρμόζει τον τρόπο αφήγησής του ανάλογα με τις κοινωνικές αντιλήψεις που επικρατούν σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, αυτού του είδους η δημοσιογραφική κάλυψη μπορούμε να πούμε ότι αντικατοπτρίζει και τον ηθικό κώδικα που επικρατεί πλέον στην ελληνική κοινωνία. Από ό,τι προκύπτει η κοινωνία έχει εγκαταλείψει σε μεγάλο βαθμό τις στερεοτυπικές αντιλήψεις περί «τιμής», περί «γυναίκας - ιδιοκτησίας του συζύγου» και περί «πάθους» που δικαιολογούν τη βία.

Όσον αφορά την ύπαρξη και αναπαραγωγή στερεοτύπων από τις υποθέσεις προς μελέτη δεν προκύπτουν σοβαρά προβλήματα έμφυλων στερεοτύπων. Αντιθέτως από το τόνο των ρεπορτάζ διαφαίνεται μία συμπαράσταση προς τα θύματα, γυναίκες στη συντριπτική πλειοψηφία. Ωστόσο, είδαμε να χρησιμοποιούνται στοιχεία θρησκείας, καταγωγής ή επαγγέλματος με τρόπο υποτιμητικό ως προς το επίπεδο των εμπλεκόμενων μερών αλλά και να χρησιμοποιείται άλλο, ηπιότερο ύφος όταν ο δράστης είναι ισχυρός, μορφωμένος ή γοητευτικός.

Όσον αφορά το νομικό πλαίσιο προστασίας των εμπλεκόμενων μερών και ιδίως του κατηγορουμένου προέκυψε ότι σε αρκετές περιπτώσεις υπάρχουν αστοχίες καθώς πέραν της ανωνυμίας που γενικά τηρείται πολλές φορές προβάλλονται ευαίσθητα προσωπικά στοιχεία όπως πχ τα ιατροδικαστικά ευρήματα η

δημοσιοποίηση των οποίων ιδίως σε περιπτώσεις γενετήσιων εγκλημάτων μπορεί να είναι τραυματική για την προσωπικότητα του θύματος. Αλλά και όσον αφορά τον κατηγορούμενο παρατηρήθηκε ότι στα περισσότερα δημοσιεύματα υπάρχει αναφορά στις πράξεις του κατηγορητηρίου ως αποδεδειγμένα γεγονότα και στον κατηγορούμενο ως εξακριβωμένο δράστη, ενώ παράλληλα δημοσιεύονται και φωτογραφίες τους. Η αποκάλυψη πληροφοριών και η αφήγηση με τρόπο που να αντικατοπτρίζει και το κοινό αίσθημα σαφώς είναι πιο ελκυστική για το κοινό και άρα πιο εμπορική. Ωστόσο, μπορεί να επιφέρει μεγάλη ηθική και ψυχολογική βλάβη στα εμπλεκόμενα μέρη, ιδίως εάν στο τέλος κριθούν αθώα.

Τέλος αναφορικά με τις δυσκολίες του δημοσιογράφου του δικαστικού ρεπορτάζ στις περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας αναδείχθηκαν πολλά ζητήματα τα οποία σχετίζονταν κυρίως: Α) με τον ευαίσθητο χαρακτήρα των πληροφοριών, την ανάγκη προστασίας των θυμάτων τα οποία βρίσκονται σε ευάλωτη θέση και τους νομικούς περιορισμούς όπως η μυστικότητα κάποιων διαδικασιών ή ο σεβασμός του τεκμηρίου αθωότητας, Β) με τη δυσκολία της επαλήθευσης γεγονότων που συνέβησαν εντός του οικιακού περιβάλλοντος, Γ) με την ανάγκη εξασφάλισης της ακρίβειας και αντικειμενικότητας στην ενημέρωση και Δ) με την ευθύνη του δημοσιογράφου όχι απλώς να ενημερώσει αλλά και να ευαισθητοποιήσει το κοινό σχετικά με το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας συνολικά.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Aizer, A. (2010). The Gender Wage Gap and Domestic Violence. *American Economic Review*.
- Altheide, D. L. (1985). *Media Power*. Sage

- Berger, P.L. & Luckmann, T. (1966) *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge The Functions of the Police in Modern Society*. Doubleday
- Bittner, E. (1970).: *A Review of Background Factors, Current Practices, and Possible Role Models*
- Bryman, A (2012) *Social research methods* (4th ed.) Oxford University Press
- Burke, T. (2018). The #MeToo Movement and Its Impact on Global Awareness of Gender-Based Violence. *Gender Studies Journal*.
- Chakraborti, N., & Garland, J. (2002) *A sense of perspective. Reconceptualizing hate crime victimization through the lens of vulnerability and 'difference'* Sage Publications
- Creswell, J.W.(2014)*Research design: :Qualitative; quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.)Sage publications.
- Couldry, N. (2003) *Media Rituals: A critical Approach*. Routledge
- Denzin, N. K. ,& Lincoln, Y.S. (2005). *The SAGE handbook of qualitative research* (3rd ed).strauss, A.L.(1967). Sage publications
- Diamond ,S.,& Seligman, L. (1995). *The Court and the News Media: The Impact of Publicity on Judicial Proceedings*. University of California Press
- Dines, G. (2010). *Pornland: How Porn Has Hijacked Our Sexuality*. Beacon Press.
- Dobash, R. E., & Dobash, P. (2004). *Women, Violence and Social Change*. Routledge.
- Field , A (2013).*Discovering statistics using IBM SPSS statistics*(4th ed.). Sage publications
- Gans, H.J. (1979) *Deciding What's News: A study of CBS Evening news, NBC Nightly news, and Time*. Northwestern University Press
- Glaser, B. G. & Strauss A.L. (1999) *The discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*. Routledge.
- Hallin ,D.C. (1994) . *We Keep America on Top of the World :Television Journalism and the Public Sphere* .Routledge
- Heise, L. (1998). *Violence Against Women: An Integrated, Ecological Framework*. Violence Against Women (Ανάκτηση από researchgate.net)
- Hernandez, J. R. Cortes , C.A. & Aguirre, C. (2019) *The Role of Media in Shaping Public Perception of Gender- based Violence*. Oxford University Press
- Jones K. (2019) *What is science Journalism?*
- <https://www.gcu.edu/blog/engineering-technology/what-science-journalism>
Δημοσίευση 8.2.2019 Ανάκτηση 25.1.2015
- Kovach και Rosentiel (2001) *The Elements of Journalism: What Newspeople Should Know and the Public Should Expect*

- Κοσμίδου, Σ. (2019) Ο ρόλος των ΜΜΕ στην κατασκευή της εικόνας του θύματος και του δράστη της γυναικοκτονίας, *Εφημερίδα γυναικών* 12 (3)
- Lester, L. (2000). *Ethical Issues in Journalism and the Media*. Pearson Education
- McBride K, Rosenstiel T. et al., (2014) *The New Ethics of Journalism: Principles for the 21st Century*. California: SAGE Publications
- McNair, B. (2003). *News and Journalism in the UK*. Routledge.
- Παπαθανασόπουλος, Στ., (επιμ.), (2011) Τα μέσα επικοινωνίας στον 21ο αιώνα, (σ.σ. 96-101) Καστανιώτης
- Patton, M.Q. (2002) *Qualitative research & evaluation methods* (3rd ed.). Sage publications
- Pavlik & McIntosh (2004). *Converging Media: an introduction to mass communication*. Rutgers university and Columbia University
- Πλειός, Γ. (2001). *Ο λόγος της εικόνας: Ιδεολογία και πολιτική*. Αθήνα: Παπαζήσης
- Ricoeur .P. (1976). *Interpretation theory :Discourse and the surplus of meaning*. Texas Christian University Press
- Seidman, E. (1983). *Unexamined premises of social problem-solving. Handbook of social intervention*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- Σιώτου, Δ. & Γραμματικάκη, Κ. (2020) Η δημοσιογραφική κάλυψη της βίας κατά των γυναικών στην Ελλάδα. Σύγχρονα ΜΜΕ και Κοινωνία 21 (1)
- Tuchman, G. (1978). *Making News : A Study in the Construction of Reality*. Free Press
- Van Dijk, T. A. (1991). *Racism and the Press*. Routledge
- Zillmann, D., & Bryant, J. (1982). *Pornography and Sexual Aggression: Are There Reliable Effects?*. *Journal of Communication*
- Žižek, S. (2009). *Violence: Six Sideways Reflections*. Picador.

Ηλεκτρονικές πηγές

<https://www.protothema.gr/greece/article/1563289/endooikogeneiaki-via-auxanetai-se-5-imeres-to-autoforo-gia-tetoia-peristatika/> Δημοσίευση 18.11.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.ekirikas.com/to-istoriko-chronodiagramma-tis-endoo/>

<https://isotita.gr/wp-content/uploads/2024/11/5%CE%B7-etisia-ekthesi-gia-ti-via-kata-twn-gynaikwn.pdf>

<https://www.nchr.gr/>

<https://www.esr.gr/>

Νομικά Κείμενα

- Νόμος 3500/2006
- Νόμος 4577/2018
- Νόμος 4531/2018
- Νόμος 4619/2019 (Νέος ποινικός κώδικας)
- Νόμος 4800/2021
- Σύμβασή της Κωνσταντινούπολης (Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Άρθρα που αναλύθηκαν ανά υπόθεση
2. Ερωτηματολόγιο

Υπόθεση Καρολάιν Κράουτς

<https://www.tanea.gr/2021/06/18/opinions/ypothesi-karolain-otan-psaxneis-na-fygeis/>

Δημοσίευση 18.6.2021 Ανάκτηση 28.1.2025

https://pelop.gr/ochi-stin-endooikogeneiaki-via-ochi-alles-karolain/#goog_rewarded

Δημοσίευση 2.7.2021 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.in.gr/2023/04/24/greece/sakoules-gemates-erotika-grammata-oi-thaymastries-tou-mpampi-anagnostopoulou-ftanoun-mexri-tis-fylakes/>

Δημοσίευση 24.4.2023 Ανάκτηση 28.1.2025

Υπόθεση Σοφίας Πολυζωγοπούλου /Απόστολου Λύτρα

<https://www.cnn.gr/ellada/story/424673/poiniki-dioksi-gia-kakoyrgima-kata-gnostoy-dikigorou-tis-athinas-gia-kakopoiisi-tis-syzygou-tou>

Δημοσίευση 16.6.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.protothema.gr/greece/article/1509933/apostolos-lutras-marturia-gia-ti-suzugo-tou-meta-ton-xulodarmo-den-borouse-na-milisei-apo-ta-traumata/>

Δημοσίευση 17.6.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.iefimerida.gr/ellada/afantos-o-lytras-ton-anazitoun-aytoforo>

Δημοσίευση 19.6.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.documentonews.gr/article/sti-fylaki-o-apostolos-lytras/>

Δημοσίευση 20.6.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.naftemporiki.gr/society/1693600/apostolos-lytras-apo-yperaspistis-thymaton-se-thytis-kai-sti-fylaki-olo-to-chroniko/>

Δημοσίευση 20.6.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.lifo.gr/now/greece/alexis-koygias-gia-ypothesi-lytra-edose-ta-panta-stin-askoymeni-apo-ta-lehaina-tin-ekane>

Δημοσίευση 5.7.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.news247.gr/ellada/ipothesi-litra-ti-metatropi-tis-kategorias-se-plimmelima-zita-o-eisangeleas/>

Δημοσίευση 7.9.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/ap-lytras-parapempetai-se-diki-enopion-tou-monomelous-efeteiou-plimmelimaton/>

Δημοσίευση 7.9.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.iefimerida.gr/zoi/apostolos-lytras-sta-mpoyzoykia-me-ti-nea-toy-syntrofo>

Δημοσίευση 4.11.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

https://www.efsyn.gr/politiki/paraskinia/436829_poiος-poiος#goog_rewarded

Δημοσίευση 17.6.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

Υπόθεση Όλγας Δημητροπούλου

<https://www.protothema.gr/greece/article/1201920/ti-htupisa-alla-den-ithelana-ti-steilo-kai-sto-nosokomeio-eipe-o-46hronos-gia-ton-xulodarmo-tis-sudrofou-tou/>

Δημοσίευση 17.1.2022 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.protothema.gr/greece/article/1202936/xulodarmos-gunaikas-stin-argroupoli-simera-ston-anakriti-o-46hronos-kathigitis-tzoudo/>

Δημοσίευση 20.1.2022 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.skai.gr/news/greece/ksylodarmos-argroupoli-profylakisteos-apologia-46xronos-psyxologika-provlimata>

Δημοσίευση 20.1.2022 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://thecaller.gr/ellada/argiroupoli-eine-san-zontani-nekri-kravgi-apognosis-apo-tous-gonis-tis-olgas-pou-xilokopithike/>

Δημοσίευση 6.9.2022 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://left.gr/news/gynaikoktonia-stin-argyroypoli-pethane-i-olga-poy-eihe-xylokopithe-vanaysa-apo-ton-syntrofo>

Δημοσίευση 28.8.2023 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.dikastiko.gr/eidhsh/mporei-na-dikastei-gia-anthropoktonia-apo-prothesi-o-ntais-syntrofos-tis-argyropolis-poy-xylokopise-tin-atychi-olga-vinteo/>

Δημοσίευση 29.8.2023 Ανάκτηση 28.1.2025

Υπόθεση Διδυμότειχου, 2 Αυγούστου 2024

<https://www.lifo.gr/now/greece/didymoteiho-32hroni-katiggeile-ton-syntrofo-tis-oti-tin-kratoyse-fylakismeni-ti-htypoyse>

Δημοσίευση 3.8.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.news247.gr/ellada/didimoteixo-i-iatrodikastiki-pou-kaiei-ton-sintrofo-tis-32xronis/>

Δημοσίευση 4.8.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.in.gr/2024/08/05/greece/didymoteixo-sokarei-eikona-apo-ta-xtypimata-stin-32xroni-epi-treis-evdomades-viaze-kai-ederne/>

Δημοσίευση 5.8.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.protothema.gr/greece/article/1527050/didumoteiho-sunelifthi-o-32hronos-pou-kratouse-fulakismeni-htupouse-kai-viaze-ti-sudrofo-tou/>

Δημοσίευση 5.8.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.ertnews.gr/roi-idiseon/didymoteixo-stin-anakritria-odigeitai-ayrio-o-35xronos-gia-na-dosei-eksigiseis-gia-ton-kat-eksakolouthisi-viasmo-kai-ksylodarmo-tis-syntrofou-tou/>

Δημοσίευση 5.8.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.tovima.gr/2024/08/06/society/didymoteixo-o-32xronos-arnithike-ton-viasmo-paradextike-to-ksylo/>

Δημοσίευση 6.8.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.zougla.gr/greece/prothesmia-gia-na-apologithe-pire-o-32chronos-kakopoiitis-sto-didymoteicho/>

Δημοσίευση 6.8.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.iefimerida.gr/ellada/didymoteiho-profylakistike-32hronos-kakopoiisi>

Δημοσίευση 9.8.2024 Ανάκτηση 28.1.2025

Υπόθεση Λάρισας, 3.8.2023

<https://www.protothema.gr/greece/article/1399102/larisa-astynomikos-i-gynaika-pou-xulokopithike-agria-apo-ton-suzugo-tis-krisimes-oi-epomenes-ores-gia-tin-ugeia-tis/>

Δημοσίευση 3.8.2023 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.naftemporiki.gr/society/1501410/kakopoiisi-astynomikoy-sti-larisa-an-argoyse-i-amesi-drasi-5-lepta-tha-tin-eiche-skotosei/>

Δημοσίευση 4.8.2023 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://eleftherostypos.gr/ellada/larisa-o-52chronos-xylokopouse-gia-pano-apo-mia-ora-tin-44chroni-astynomiko-gynaika-tou>

Δημοσίευση 5.8.2023 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.tanea.gr/2023/08/07/greece/law/larisa-profylakisteos-o-53xronos-gia-ton-agrio-ksylodarmo-tis-syzygou-tou-astynomikou/>

Δημοσίευση 7.8.2023 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.tribune.gr/crime/news/article/863247/larisa-profylakisteos-o-taverniaris-poy-paraligo-tha-skotone-tin-astynomikina-gynaika-toy-sto-xylo.html>

Δημοσίευση 7.8.2023 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/larisa-ston-anakriti-o-52xronos-pou-ksylokopise-tin-astynomiko-zitise-prothesmia-gia-na-apologithei-alla-den-tou-dothike/>

Δημοσίευση 7.8.2023 Ανάκτηση 28.1.2025

https://www.efsyn.gr/ellada/astynomiko/400221_profylakisteos-o-ntais-tis-larisas

Δημοσίευση 8.8.2023 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.lifo.gr/now/greece/larisa-endooikogeneiaki-bia-exitirio-gia-tin-astynomiko-poy-epese-thyma-xylodarmoy-apo>

Δημοσίευση 11.8.2023 Ανάκτηση 28.1.2025

Υπόθεση Θεσσαλονίκης, 16 Ιουνίου 2022

<https://www.vradini.gr/ellada/thessaloniki-49xroni-katadikastike-gia-ton-xylodarmo-toy-43xronoy-stratitikoy-syzygoy-tis/684314/>

Δημοσίευση 8.1.2025 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://armyvoice.gr/2025/01/xylodarmos-axiomatikou-tou-stratou-enochi-syzygos/>

Δημοσίευση 8.1.2025 Ανάκτηση 28.1.2025

Η ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

<https://www.tovima.gr/2025/01/09/society/thessaloniki-katadiki-49xronis-edaire-ton-antra-tis-mprosta-sta-paidia-tous/>

Δημοσίευση 9.1.2025 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.in.gr/2025/01/09/greece/endooikogeneiaki-via-49xroni-sti-thessaloniki-katadikastike-gia-ton-ksylodarmo-tou-stratitiku-syzygou-tis/>

Δημοσίευση 9.1.2025 Ανάκτηση 28.1.2025

<https://www.parapolitika.gr/ellada/article/1502694/thessaloniki-49hroni-katadikastike-gia-ton-xulodarmo-tou-stratitiku-suzugou-tis-ti-ishurizetai-ia/>

Δημοσίευση 9.1.2025 Ανάκτηση 28.1.2025

Ερωτηματολόγιο

Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία Σοφίας Κολλητήρη στο ΠΜΣ "Σύγχρονες Δημοσιογραφικές Σπουδές" του ΕΑΠ με θέμα:

"Η παρουσίαση των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας από το δικαστικό ρεπορτάζ στην Ελλάδα"

sskollitiri@gmail.com [Εναλλαγή λογαριασμού](#)

Δεν κοινοποιήθηκε

* Υποδεικνύει απαιτούμενη ερώτηση

1. Στο δικαστικό ρεπορτάζ, δέχεστε πιέσεις από εξωτερικούς παράγοντες (π.χ. πολιτικούς, δικηγόρους, επιχειρηματίες);

Ναι

Όχι

Όχι συχνά

2. Εάν ναι, ποια μορφή πιέσεων είναι πιο συχνή; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία επιλογές)

Πιέσεις για δημοσιοποίηση συγκεκριμένων στοιχείων

Πιέσεις για αποσιώπηση πληροφοριών

Πιέσεις για αλλαγή τόνου ή στυλ παρουσίασης

Απειλές νομικής ή οικονομικής φύσης

Άλλο:

3. Όταν ο δράστης σε μια υπόθεση δικαστικού ρεπορτάζ είναι γνωστός ή ισχυρός κοινωνικά (π.χ. δικηγόρος, πολιτικός), αλλάζει ο τρόπος που καλύπτετε την υπόθεση;

Ναι, παρουσιάζεται η υπόθεση με διαφορετικό τόνο

Όχι, η κάλυψη είναι πάντα η ίδια

Εξαρτάται από την υπόθεση

4. Στην περίπτωση γνωστού δράστη ή υπόπτου χρησιμοποιείτε συχνά πιο επιφυλακτικό ή προσεκτικό λόγο;

Ναι, πάντα

Όχι, ποτέ

Μερικές φορές, αναλόγως την περίπτωση

5. Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζετε όταν καλύπτετε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία επιλογές)

Έλλειψη πληροφοριών λόγω της ευαισθησίας του θέματος
 Προβλήματα προστασίας της ταυτότητας των θυμάτων
 Πιέσεις από δημόσιες ή οικογενειακές σχέσεις
 Κοινωνικές προκαταλήψεις ή στερεότυπα
 Επικοινωνιακός χειρισμός των θυμάτων και των δραστών
 Άλλο:

6. Πώς αξιολογείτε τη στάση των ΜΜΕ στη δημοσιογραφική κάλυψη των υποθέσεων γυναικοκτονίας στην Ελλάδα;

Υπάρχει επαρκής και υπεύθυνη κάλυψη
 Η κάλυψη είναι συχνά επιφανειακή
 Υπάρχουν υπερβολικές ή προκατειλημμένες αναφορές
 Δεν υπάρχει αρκετή κάλυψη αυτών των υποθέσεων

7. Όταν αναφέρεστε σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας, ποια μέτρα προστασίας των προσωπικών τους δεδομένων θεωρείτε σημαντικά; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία επιλογές)

Χρήση ψευδώνυμων ή ανωνυμοποίησης
 Απόκρυψη φωτογραφιών ή προσωπικών στοιχείων
 Διατήρηση της αβεβαιότητας για το φύλο του θύματος
 Άλλο:

8. Θεωρείτε ότι η κάλυψη των δικαστικών υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να έχει αντίκτυπο στην κοινή γνώμη και την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας;

Ναι, η κάλυψη έχει μεγάλο αντίκτυπο
 Όχι, δεν υπάρχει σημαντικός αντίκτυπος
 Εξαρτάται από τον τρόπο παρουσίασης

9. Όταν καλύπτετε μια υπόθεση δικαστικού ρεπορτάζ, ποιο από τα εξής θεωρείτε το πιο σημαντικό για να διατηρηθεί η δημοσιογραφική δεοντολογία;

Η αμερόληπτη και αντικειμενική παρουσίαση
 Η προστασία των προσωπικών δεδομένων των θυμάτων
 Η αποφυγή προκαταλήψεων και στερεοτύπων
 Η εξασφάλιση της αλήθειας και της ακρίβειας των πληροφοριών
 Άλλο:

10. Ποιες είναι οι πιο συχνές αντιφάσεις ή προκλήσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσετε στο δικαστικό ρεπορτάζ όταν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ της ανάγκης για δημοσιοποίηση πληροφοριών και της προστασίας των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου ή των θυμάτων;

Η ισορροπία ανάμεσα στην ελευθερία της έκφρασης και την προστασία της προσωπικότητας
 Η δημοσίευση στοιχείων που μπορεί να επηρεάσουν την πορεία της δίκης
 Η επιλογή του τόνου που θα χρησιμοποιηθεί στις περιγραφές των γεγονότων
 Η ανάγκη για διαφάνεια και η προστασία των κοινωνικών ομάδων
 Άλλο:

11. Θεωρείτε ότι τα ΜΜΕ αντιμετωπίζουν την ενδοοικογενειακή βία με την ίδια σοβαρότητα και προσοχή που απαιτεί άλλος τύπος εγκλήματος;

Ναι, πάντα
 Όχι, συχνά υπάρχει αδιαφορία
 Εξαρτάται από την υπόθεση και το κοινό

12. Στην κάλυψη υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας, θεωρείτε ότι η κοινωνία αντιλαμβάνεται διαφορετικά το θύμα όταν πρόκειται για γυναίκα ή άνδρα;

Ναι, υπάρχει διαφορετική κοινωνική αντίδραση ανάλογα με το φύλο του θύματος
 Όχι, δεν υπάρχει διάκριση στην αντίληψη της κοινωνίας
 Ναι, αλλά κυρίως όταν το θύμα είναι γυναίκα

13. Στην κάλυψη υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας, σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι οι δημοσιογράφοι αναφέρονται στη συστημική διάσταση της βίας και τις κοινωνικές αιτίες που την υποθάλπουν;

Πολύ συχνά
 Σπάνια
 Μόνο όταν η υπόθεση είναι πολύ σοβαρή ή έχει προκαλέσει μεγάλο δημόσιο ενδιαφέρον

14. Ποιες από τις παρακάτω δημοσιογραφικές πρακτικές θεωρείτε πιο κατάλληλες όταν καλύπτετε μια υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας;

Αναφορά στις προσωπικές ιστορίες των θυμάτων, προκειμένου να δημιουργηθεί συναισθηματική σύνδεση με το κοινό
 Εστίαση στις νομικές πτυχές της υπόθεσης, παραλείποντας συναισθηματικά φορτισμένες λεπτομέρειες
 Προστασία της ανωνυμίας των θυμάτων, αναφέροντας μόνο τα απαραίτητα στοιχεία της υπόθεσης
 Χρήση εικόνας και βίντεο από την τοποθεσία του εγκλήματος, προκειμένου να ενισχυθεί το ενδιαφέρον των αναγνωστών

15. Ποιες προσεγγίσεις θεωρείτε πιο αποτελεσματικές για την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τις συνέπειες της ενδοοικογενειακής βίας και την πρόληψη της;

Δημιουργία αφηγήσεων που επικεντρώνονται στο δράστη, με στόχο να κατανοήσουν οι θεατές τα κίνητρά του
 Ανάλυση της ψυχολογικής επίδρασης της βίας στα θύματα και τα παιδιά τους
 Εξέταση των κοινωνικών και πολιτικών αιτίων που συμβάλλουν στην ενδοοικογενειακή βία
 Παρουσίαση ιστοριών επιβίωσης και αποκατάστασης θυμάτων, με έμφαση στη δύναμη της αναγέννησης

16. Στην κάλυψη υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας, πιστεύετε ότι η δημοσιογραφική κοινότητα θα πρέπει να αναγνωρίσει το ρόλο της στην πρόληψη και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τα δικαιώματα των θυμάτων;

Ναι, τα ΜΜΕ έχουν ευθύνη να συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση
 Όχι, η δουλειά των ΜΜΕ είναι να ενημερώνουν χωρίς να αναλαμβάνουν κοινωνικό ρόλο
 Ναι, αλλά μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις με ιδιαίτερο κοινωνικό ενδιαφέρον

17. Ποιες είναι οι μεγαλύτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζετε κατά την κάλυψη υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας;

Η έλλειψη πρόσβασης σε αξιόπιστες πληροφορίες λόγω της ευαίσθητης φύσης του θέματος
 Η ανάγκη για ισχυρή προστασία της ιδιωτικότητας των θυμάτων
 Η πίεση να παρουσιάσετε το θέμα με ευαισθησία χωρίς να παραβιάσετε τη δημοσιογραφική δεοντολογία
 Η έλλειψη κοινωνικής υποστήριξης για τα θύματα και η αναπαραγωγή στερεοτύπων
 Άλλο:

18. Πόσο δύσκολο είναι να εξισορροπήσετε την ανάγκη για άμεση δημοσιοποίηση μιας υπόθεσης ενδοοικογενειακής βίας με τη διασφάλιση της προστασίας του θύματος και της δίκαιης δίκης του δράστη;

Πολύ δύσκολο, συχνά είναι αδύνατο να συνδυαστούν και τα δύο
 Δύσκολο, αλλά προσπαθώ να βρω τη σωστή ισορροπία
 Όχι πολύ δύσκολο, συνήθως υπάρχει αρκετός χρόνος για να αντιμετωπιστούν οι δύο ανάγκες
 Δεν θεωρώ ότι υπάρχει πρόβλημα στην εξισορρόπηση των δύο

**Έλαβα γνώση ότι οι απαντήσεις μου θα αναλυθούν ανώνυμα και
Συναινώ να γίνει αναφορά στο ότι μετείχα της έρευνας εφόσον ζητηθεί
από τους καθηγητές και αποκλειστικά για λόγους τεκμηρίωσης της
μεταπτυχιακής μελέτης**

Ναι
Όχι

Δήλωση

«Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/ δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.»

Η δηλούσα

Σοφία Κολλητήρη